
I.E.S. 12 OUTUBRO

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DO DEPARTAMENTO
DE
MÚSICA

CURSO:

2019/20

Xefe/a de departamento:		
José Ramón Rodríguez Castellanos		
Materias que imparte	Nivel	Nº Horas
MÚSICA	2º ESO	4
MÚSICA	3º ESO	4
MÚSICA	4º ESO	3
LINGUAXE E PRACTICA MUSICAL	1º BACHARELATO	3
HISTORIA DA MÚSICA E DA DANZA	2º BACHARELATO	3
TITORIA	3º ESO	1
XEFATURA DE DEPARTAMENTO		1

ÍNDICE

MATERIAL DIDÁCTICO.	5
METODOLOXÍA DIDÁCTICA:	5
AVALIACIÓN.	5
AVALIACIÓN DE ALUMNOS COA MATERIA DE MÚSICA PENDENTE	6
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES	7
NIVEL: 2º E.S.O.	8
1. INTRODUCCIÓN E XUSTIFICACIÓN	8
2. OBXECTIVOS XERAIS DA ESO	9
3. ASPECTOS DIDÁCTICOS E METODOLÓXICOS	14
4. ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS	17
5. ELEMENTOS TRANSVERSAIS	19
7. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN.	21
9. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	25
10. CONTRIBUCIÓN DA MÚSICA Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE	28
11. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	30
NIVEL: 3º E.S.O.	63
1.OBXECTIVOS XERAIS	63
1. METODOLOXÍA	66
2. CONTIDOS (UNIDADES DIDÁCTICAS)	69
3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN.	85
4. ESTÁNDARES E RESULTADOS DE APRENDIZAXE AVALIABLES.	87
5. CONTRIBUCIÓN DA MÚSICA Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE.	99
6. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN.	101
6. TEMAS TRANSVERSAIS	102
NIVEL: 4º E.S.O.	105
1. OBXECTIVOS	105
2. METODOLOXÍA	108
3. ESTÁNDARES E RESULTADOS DE APRENDIZAXE AVALIABLES	111
4. CRITERIOS DE AVALIACIÓN	233
5. CONTRIBUCIÓN DA MÚSICA Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE	234
6. TEMAS TRANSVERSAIS	237

7. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN. _____	239
8. ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DOS CONTIDOS _____	240

NIVEL: 1º BACHARELATO **243**

1. OBXECTIVOS _____	243
2. CONTIDOS _____	245
3. CONTIDOS MÍNIMOS. _____	248
4. CRITERIOS DE AVALIACIÓN _____	249
5. ESTÁNDARES E RESULTADOS DE APRENDIZAXE AVALIABLES. _____	250
6. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN. _____	252

NIVEL: 2º BACHARELATO **253**

APRENDIZAXES AVALIABLES _____	253
ESTRATEGIAS E INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN DAS APRENDIZAXES DO ALUMNADO E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN. _____	263

Material didáctico.

Utilizaranse os seguintes libros de texto:

- 2º ESO: NETEX (EVA).
- 3º ESO: Editorial Mc Graw Hill
- 4º ESO: Editorial Mc Graw Hill

Ademais dos libros de texto utilizarase todo o material que o profesor considere necesario para o desenvolvemento integral do alumnado.

Metodoloxía didáctica:

Utilizaremos unha metodoloxía adaptada ás características do alumnado e coa que pretendemos:

1. Favorecer a capacidade para aprender por si mesmos.
2. Aprender a consultar diversas fontes de información.
3. Aumentar de xeito progresivo o nivel de esixencia de coñecementos e estratexias.
4. Manter un enfoque globalizador e interdisciplinario.
5. Desenvolver os contidos vinculándoos ao contorno do alumnado tratando de que descubran a súa funcionalidade para que resulten máis significativos.
6. Propiciar o tratamento dos contidos transversais.
7. Fomentar modos de razoamento adecuados ao momento evolutivo do alumnado.
8. Desenvolver actividades que promovan a reflexión crítica sobre o que se aprende.
9. Propiciar o traballo en equipo e a aprender en equipo.
10. Propoñer suficientes actividades de reforzo e ampliación, para adaptarse á maioría dos alumnos.

Avaliación.

Ademais de tódolos criterios de avaliación establecidos xa na programación hai que engadir que haberá de valorarse nun 80% o apartado de conceptos, nun 10% os procedementos en un 10% as actitudes.

AVALIACIÓN DE ALUMNOS COA MATERIA DE MÚSICA PENDENTE

O Departamento de Música establece os seguintes procedementos:

- 1) Establécense dúas sesións de avaliación: unha final ordinaria, no mes de xuño, e outra final extraordinaria, no mes de setembro.
- 2) O Xefe de Departamento proporcionará ó alumnado un plan de traballo trimestral. O alumnado que faga e entregue este plan de traballo terá dereito á realización de dúas probas parciais ó longo do curso. As datas destas dúas probas son as seguintes:
 - Luns 17 de Febreiro de 2019 ás 17:40 h na Aula de Música.
 - Luns 20 de Abril de 2019 ás 17:40 h na Aula de Música.

Se superan estas dúas probas considerarase que teñen a materia aprobada.

- 3) Os contidos mínimos esixibles serán os mesmos que establece a programación para cada nivel.

Asdo:

José Ramón Rodríguez Castellanos

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Están previstas diversas saídas, para tódolos niveis, a concertos didácticos que terán o obxectivo de familiarizar ó alumnado á audición en directo de distintos tipos de música.

Na medida do posible, intentarase aproveitar a programación didáctico-musical do Concello.

NIVEL: 2º E.S.O.
ASIGNATURA: Música
PROFESOR: José Ramón Rodríguez Castellanos

1. Introducción e xustificación

Denominamos programación didáctica ao documento que recolle o conxunto de criterios e decisións que permiten adecuar o currículo, prescrito na normativa en vigor, a un determinado contexto.

No noso caso, a programación didáctica de Música correspondente ao Proxecto Crave A pretende a concreción dos elementos do currículo actual, coa finalidade de lograr os obxectivos, así como o desenvolvemento das competencias crave expresados na norma, contribuíndo, do modo que esta determina, ao logro das finalidades da ESO nos ámbitos de aplicación da nova Lei Orgánica.

Esta programación artículase ao redor dos criterios preceptivos expresados na normativa vixente, a saber:

- LOMCE (Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a Mellora de Calidade Educativa)
- Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato. (B.Ou.E. 3 de xaneiro de 2015) e decretos de currículo autonómicos.
- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, (B.Ou.E. 29 de xaneiro) pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato

Atendendo á nova definición contemplada na Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, o currículo estará integrado polos obxectivos de cada ensino e etapa educativa; as competencias, ou capacidades para activar e aplicar de forma integrada os contidos propios de cada ensino e etapa educativa, a fin de lograr a realización adecuada de actividades e a resolución eficaz de problemas complexos; os contidos, ou conxuntos de coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que contribúen ao logro dos obxectivos de cada ensino e etapa educativa e á adquisición de competencias; a metodoloxía didáctica, que comprende tanto a descrición das prácticas como a organización do traballo dos docentes; os estándares e resultados de aprendizaxe avaliábeis; e os criterios de avaliación do grao de adquisición das competencias e do logro dos obxectivos de cada ensino e etapa educativa.

O presente proxecto curricular recolle, no que se refire á materia de Música, o expresado en Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (B.Ou.E. 3 de xaneiro de 2015).

A Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a Educación Secundaria Obrigatoria e o Bacharelato, axústase e responde as orientacións da Unión Europea, que insisten na necesidade da adquisición das competencias clave por parte da cidadanía como condición profesional que se axuste ás demandas dun mundo globalizado e faga posible o desenvolvemento económico, vinculado ao coñecemento, e será leste o criterio no que fundamentaremos a orientación metodolóxica do noso proxecto, o desenvolvemento das competencias clave determinadas na citada norma.

A efectos desta orde, as competencias clave do currículo son as seguintes:

- a) Comunicación lingüística.
- b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- c) Competencia dixital.
- d) Aprender a aprender.
- e) Competencias sociais e cívicas.
- f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- g) Conciencia e expresións culturais.

Por outra banda, a orde referida, expresa, en canto á avaliación das competencias clave, que:

- Estableceranse as relacións dos estándares de aprendizaxe avaliáveis coas competencias ás que contribúen, para lograr a avaliación dos niveis de desempeño competencial alcanzados polo alumnado.
- A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que ser competente supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores para dar resposta ás situacións expostas, dotar de funcionalidade ás aprendizaxes e aplicar o que se aprende desde unha formulación integradora.

Ademais, indica que as avaliacións externas de fin de etapa previstas na Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a Mellora de Calidade Educativa (LOMCE), terán en conta, tanto no seu deseño como na súa avaliación os estándares de aprendizaxe avaliáveis do currículo, que, deste xeito, darán forma e acoutarán os contidos para impartir en cada materia e curso dos ensinos amparados por esta Lei.

2. Obxectivos xerais da ESO

Os obxectivos xerais que marca a LOMCE para esta etapa son os seguintes:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacíficamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, se a houber, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexos, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.

- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.
- k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar críticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

Contribución da materia de Música ao logro dos anteriores obxectivos de etapa

No mencionado Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro (B.O.E. de 3 de 2015), polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato, a Música aparece definida como ben cultural e como linguaxe e medio de comunicación non verbal, do mesmo xeito que como elemento con gran valor na vida das persoas, ao favorecer o desenvolvemento integral dos individuos e intervir na súa formación emocional e intelectual, a través do coñecemento do feito musical como manifestación cultural e histórica, e ao contribuír ao afianzamento dunha postura aberta, reflexiva e crítica no alumnado.

O estudo desta materia en Secundaria parte dos coñecementos previos adquiridos polos estudantes na Educación Primaria e das características evolutivas do alumnado nesta idade, que nos permitirán abordala con maior profundidade, para dotar ao alumnado dun vocabulario musical máis rico e unha maior comprensión da linguaxe musical como medio de expresión artística (obxectivo l), á vez que entender a música como un fenómeno imbricado na historia e na sociedade, e valorar o noso patrimonio artístico e cultural (obxectivo j).

Ademais de desenvolver estes valores estéticos, propios da competencia de conciencia e expresión cultural, o traballo da expresión musical, a través de interpretación e a vivencia práctica da mesma, contribúe sen dúbida ao desenvolvemento de valores como o esforzo e a constancia, así como a consolidar hábitos de disciplina e estudo (obxectivo b), á vez que fomenta a confianza dos alumnos en si mesmos e o seu espírito emprendedor, innovador e crítico, incentivando a toma de decisións, a autonomía, o compromiso e a asunción de responsabilidades (obxectivo g).

Por outra banda, non podemos obviar que actualmente, a música constitúe un dos principais referentes de identificación para os nosos mozos, e que co desenvolvemento tecnolóxico, multiplicáronse as canles de acceso ás cada vez máis numerosas fontes de cultura musical, así como ás súas diversas maneiras de creación e interpretación a través de vehículos que forman parte da súa vida cotiá como Internet, dispositivos móbiles, reprodutores de audio ou videoxogos; por tanto, desde a materia de Música, contribuírase á adquisición de destrezas básicas no manexo das fontes de información e as TIC, fomentando o desenvolvemento da sensibilidade estética, a expresión creativa e a reflexión crítica (obxectivo e).

Así mesmo, debemos destacar a importancia da práctica musical na aula, e a súa contribución ao desenvolvemento da memoria, a concentración e a psicomotricidade, así como das habilidades sociais e emocionais necesarias para traballar en grupo ou para enfrontarse á actuación ante o público, favorecendo a mellora do control das emocións e a autoestima (obxectivo d). O formar parte de diversas agrupacións nas que os alumnos deben aprender a traballar en equipo, asumindo diferentes roles para poder interpretar música en conxunto, requirirá practicar actitudes de cooperación, tolerancia e solidariedade, así como o respecto cara ás capacidades expresivas e musicais dos seus compañeiros e compañeiras, sen discriminación por razón de sexo ou de calquera outra condición social ou persoal (obxectivos a e c).

Doutra banda, a través do ensino da música potenciaremos tamén o desenvolvemento das capacidades comunicativas, tanto oralmente como por escrito, fomentando o desenvolvemento de destrezas e estratexias comunicativas para a lectura, a escritura, o fala, escóitaa e a conversación, así como destrezas vinculadas co tratamento da información, tanto na lingua castelá como noutras linguas estranxeiras. No caso destas últimas, isto e logrará a través, por exemplo, da utilización de audicións de música vocal e repertorio de canto nese idioma (obxectivos h e i). Ademais, a aprendizaxe da linguaxe musical e a lectura e interpretación de partituras leva implícito o desenvolvemento do pensamento matemático, así como a comprensión do fenómeno físico do son ou o proceso de audición. Supón ademais vivenciar como se produce o son nos instrumentos musicais e no noso propio corpo, ser

conscientes da vinculación existente entre o son e a nosa saúde física e psicolóxica ou manexar diferentes ferramentas dixitais para aprender a editar e manipular os parámetros sonoros. Todo iso contribuirá indubidablemente ao desenvolvemento do coñecemento tecnolóxico e científico (obxectivos f e k).

- **Medidas de atención á diversidade**

O tratamento á diversidade débese producir desde o momento no que o profesor ou a profesora detecta os distintos niveis de coñecementos e actitudes, dos alumnos/as. A posibilidade que se lle presenta ó profesorado de deseñar actividades e procesos de aprendizaxe diversificados en cada unidade, vese favorecida pola inclusión de materiais de reforzo dentro do apartado baixo o epígrafe de PARA PROFUNDAR.

Estas actividades acometen os mesmos contidos aínda que presentan outros procedementos en contextos diferentes e con distintos niveis de dificultade.

Non será preciso nin convirá que tódolos alumnos ou alumnas realicen a totalidade das actividades. Tampouco todos deberán facer as mesmas actividades.

As unidades contan cun apartado ó seu remate que, co nome de PARA PROFUNDAR, recolle actividades para aqueles alumnos/as con capacidades e intereses máis amplos.

A atención á diversidade neste libro contempla as características propias da música en Galicia e noutras Comunidades.

3. Aspectos didácticos e metodolóxicos

Nosa proposta docente para a materia de Música organízase de acordo cos contidos e obxectivos propostos no currículo oficial, e incorpora as suxestións metodolóxicas, os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe que marca a LOMCE a cal establece como elemento esencial as competencias clave, e como obxectivo propiciar unha renovación na práctica docente e no proceso de ensino e aprendizaxe.

O novo currículo destaca a relevancia do ensino da música, na formación integral do noso alumnado e no seu desenvolvemento intelectual e emocional. A música constitúe ademais un importante referente social e cultural da nosa mocidade, e non podemos perder de vista tampouco os cada vez máis numerosos estudos de orixe científica que recollen os beneficios neurolóxicos e emocionais da práctica musical. Ademais, o traballo por competencias busca a vinculación do coñecemento presente nas mesmas, e

coas habilidades prácticas ou destrezas que as integran. Tendo en conta todas estas premisas, queda clara a necesidade dunha formulación eminentemente práctica da materia, onde a audición, a interpretación e a creación convértanse nos eixos principais dun proceso de ensino baseado na comprensión da linguaxe musical como vehículo de expresión artística e na análise do feito musical como manifestación cultural e social.

A continuación detallaremos algúns dos principios didácticos e metodolóxicos que rexen este proxecto, aínda que non debemos esquecer que a nosa praxe educativa non pode perder de vista os principios xerais que conformen o deseño curricular do noso centro e adaptarse aos condicionantes socioculturais, de dispoñibilidade de recursos e características do alumnado do mesmo, se queremos lograr unha aprendizaxe competencial nos nosos alumnos. Por tanto, buscamos desenvolver actividades que requiran integrar distintos tipos de coñecementos, destrezas, actitudes e valores, tendo en conta a atención á diversidade e o respecto polos distintos ritmos e estilos de aprendizaxe e propiciando o traballo tanto individual e cooperativo.

- A motivación por aprender no alumnado é indispensable para xerar neles a curiosidade e a necesidade por adquirir os coñecementos, as destrezas e as actitudes e valores presentes nas competencias. Por iso incluíronse numerosas actividades de carácter introductorio e motivador aos contidos teóricos, audicións musicais e repertorio musical, tanto vocal como instrumental, atractivo e de estilos moi variados, vídeos explicativos e demostrativos, realizados por alumnos do seu mesma idade. Todo iso encamiñase a espertar unha actitude positiva cara ao proceso de aprendizaxe.
- Consideramos tamén fundamental partir das experiencias e coñecementos previos que posúa o noso alumnado, co fin de valorar que coñecen os nosos alumnos e saber desde onde debemos partir. Así, resulta fundamental que, en cada unidade, pártase dos coñecementos que os alumnos xa teñen para que poidan relacionalos cos novos conceptos que van adquirindo a medida que o curso avanza. Ao mesmo tempo, é preciso propiciar que os alumnos se convertan en construtores do seu propio coñecemento, e que ademais de reflexionar sobre os seus coñecementos, e enriquecelos e desenvolveselos, exerciten a súa atención, concentración, memoria e constancia, o que contribuirá a que adquiran novas destrezas e experiencias.
- Ademais realizouse unha coidada secuenciación e gradación dos contidos, integrando perfectamente a parte máis teórica coa práctica e dotando ao proxecto de gran coherencia didáctica interna. Os contidos teóricos das unidades desenvolvéronse de maneira clara e concisa, intercalando audicións e actividades explicativas, que axuden aos alumnos para comprender e fixar os conceptos estudados e ao profesor para comprobar se existen aspectos non asimilados. As actividades están deseñadas de modo

que, en moitos, casos serven para traballar varios dos bloques de contidos; e buscouse tamén, un traballo sistemático e progresivo de todos os aspectos expresivos e interpretativos, a través de varios apartados prácticos, en forma de cursos completos e secuenciados didacticamente, de ritmo, entoación e frauta, con música orixinal composta polos autores. Inclúese ademais un apartado dedicado exclusivamente á práctica da audición.

- O proxecto inclúe actividades de aprendizaxe variadas, co obxectivo de promover distintas modalidades ou vías de aprendizaxe, ofrecer diferentes graos de dificultade e posibilitar a elección daquelas que considere máis adecuadas o profesor, para o seu alumnado. O proxecto dixital complementa ao libro en papel, achegando materiais e recursos didácticos diversos e variados, con actividades complementarias. Ademais das actividades explicativas de cada unidade, ao final das mesmas, hai unha serie de actividades finais, que permiten comprobar ao alumno se comprendeu correctamente os contidos principais da unidade. É tamén importante que o alumnado participe de maneira activa en debates e comentarios co profesor e os seus compañeiros; con este fin, propuxéronse ao longo do libro algunhas actividades de carácter máis aberto que propicien o debate en clase.
- Inclúense actividades e tarefas que propician a interrelación entre distintos contidos da área musical e con outras, co obxectivo de favorecer unha aprendizaxe integral que poña en xogo un conxunto amplo de coñecementos, habilidades ou destrezas e actitudes persoais, polo que é moi desexable propiciar o traballo por proxectos, especialmente relevante para a aprendizaxe por competencias.
- As actividades deseñáronse de modo que implican diferentes agrupamentos dos alumnos, combinando o traballo individual co de pequenos grupos heteroxéneos e co traballo no gran grupo-aula. A interpretación, a práctica musical e as numerosas actividades grupales que se inclúen, propician a aprendizaxe cooperativa, de forma que, a través da resolución conxunta das tarefas, os membros do grupo coñezan as estratexias utilizadas polos seus compañeiros e poidan aplicalas a situacións similares, favorecendo así ademais, a autonomía do alumnado na toma de decisións e a súa participación no proceso de ensino e aprendizaxe.
- Os materiais e recursos didácticos deste proxecto pensáronse de forma que faciliten a súa adaptación aos distintos niveis e aos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe do alumnado, co obxecto de atender á diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes. Unha ferramenta de traballo moi importante neste sentido é o Libro de traballo que, ademais das actividades do libro, inclúe actividades de reforzo, orientadas a incidir e remarcar os contidos fundamentais e básicos de cada tema, e de ampliación, dirixidas a profundar ou ampliar os contidos traballados.

- A necesaria incorporación das Tecnoloxías da Información e a Comunicación á nosa práctica docente, como elemento de mellora da calidade do proceso de ensino-aprendizaxe, vese reflectida no noso proxecto, no libro en papel, coa inclusión de numerosas actividades que teñen como obxecto o uso crítico da internet como fonte de información, e cun taller específico de informática musical e tamén no Libro dixital, que explota as posibilidades que o uso da lousa dixital como recurso pedagóxico ofrécenos, con actividades interactivas, infografías, materiais complementarios, enlaces web e variados recursos multimedia.
- Por último, recomendamos a realización de actividades complementarias e extraescolares que, sen dúbida, favorecerán o desenvolvemento dos contidos educativos propios da etapa, e impulsarán a utilización de espazos e recursos educativos diversos. Nese sentido, o libro ten un apartado denominado Concerto, con pezas idóneas para interpretar nun posible concerto, e o apartado Afinando, tamén inclúe repertorio vocal.

4. Organización e secuenciación de contidos

Tal e como se indica explicitamente no Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro (B.O.E. 3 de xaneiro de 2015), polo que se establece o currículo básico da ESO, a materia de Música debe contribuír durante a Educación Secundaria Obrigatoria (ESO) a que o alumnado adquira tanto coñecementos como destrezas básicas que lle permitan adquirir unha cultura musical e un desenvolvemento integral, a través do coñecemento do feito musical como manifestación cultural e histórica, cunha postura aberta, reflexiva e crítica.

Durante esta etapa perséguese asentar os coñecementos xa adquiridos, para ir construíndo curso a curso coñecementos e destrezas que permitan a alumnos ser cidadáns respectuosos consigo mesmos, cos demais e co material que utilizan ou que está á súa disposición, responsables, capaces de ter criterios propios e de non perder o interese que teñen desde o comezo da súa temperá actividade escolar por non deixar de aprender.

Seguindo a Recomendación 2006/962/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de decembro de 2006, este texto potencia a aprendizaxe por competencias, integradas en forma de actividades nas unidades didácticas que o desenvolven, propiciando a

aprendizaxe significativa, á vez que integrado, dos contidos curriculares. Igualmente, en resposta á norma ministerial e das distintas Comunidades Autónomas, introdúcese no desenvolvemento dos textos, así como nas actividades para os alumnos, os elementos necesarios para a formalización dos logros a través dunha dobre vía: niveis de competencias convenientemente secuenciados, por curso, así como os correspondentes criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe avaliáveis, vinculados aos contidos programados, indicadores de calidade neste caso e expresados, de modo preceptivo, na nova Lei Orgánica.

No que se refire á organización de contidos, os catro bloques curriculares de Música están relacionados entre si, xa que comparten múltiples elementos, pero esta división fai máis abordable o seu estudo. Interpretación e creación integra a expresión instrumental, vocal e corporal coa improvisación e composición musical, o que permitirá aos estudantes participar da música dunha forma activa, como músicos. Escucha pretende crear a primeira actitude fundamental cara a esta arte e dotar ao alumnado das ferramentas básicas para gozar do mesmo a través da audición e comprensión do feito musical. Contextos musicais e culturais relaciona a música coa cultura e a historia, dá a coñecer o valor do patrimonio musical español e insinúa a identificar o estilo e as características distintivas da música que delimitan cada un dos períodos históricos básicos. Música e tecnoloxías pretende abarcar o coñecemento e a práctica da interacción entre música e novas tecnoloxías; estes aspectos teñen especial importancia debido á proximidade que as tecnoloxías teñen na vida cotiá do alumnado de ESO, polo que se pretende xerar unha vinculación entre a linguaxe tecnolóxica que utilizan habitualmente e a música dentro da aula.

Con respecto á secuenciación de contidos, este proxecto estrutúrase, a nivel teórico, ao redor da linguaxe musical fundamentalmente. Con todo, complétase con contidos teóricos baseados no coñecemento de diferentes estilos musicais modernos, que se van tratando en cada unidade, e unha aproximación á historia da música popular urbana e aos principais elementos do noso folclore musical. A coherencia na secuenciación de contidos baseados na linguaxe musical xustifícase partindo ?a modo de recordatorio e ampliación? daqueles contidos que foron básicos e recorrentes ao longo da etapa educativa anterior (calidades do son como impulsoras do resto de elementos musicais) para ir abordando progresivamente aqueles contidos que se basean nunha abstracción conceptual destas calidades. Así, as diferentes calidades do son darán lugar aos principais elementos da música, os cales serán expostos nas diferentes unidades didácticas: ritmo, melodía e harmonía, voces e instrumentos, a textura musical e a forma.

En canto á distribución dos contidos prácticos, este proxecto destaca por abordar, en todas as súas unidades sen excepción, todos os ámbitos da práctica musical. O estudo do ritmo é tratado coa secuenciación didáctica apropiada para a súa correcta

aprendizaxe e asimilación. Igualmente, a práctica vocal é tratada neste proxecto de maneira progresiva a través de exercicios de técnica vocal que se acompañan de cancións para poñer en práctica o aprendido. No ámbito do estudo instrumental (coa frauta doce), este proxecto ofrece ao alumnado, a través de exercicios de dificultade progresiva, unha integración lóxica nas interpretacións grupales que promoven a inclusión total do alumno con independencia do seu nivel musical. Estas mini-composicións ven completadas con pezas de concerto a nivel instrumental que supoñen un achegamento do alumno á interpretación de pezas de diferentes estilos musicais, estilos que, á súa vez, foron tratados teórica e auditivamente nun apartado de escoita activa (Auditorio), conseguíndose con todo o anterior unha secuenciación de contidos baseada nunha estrutura cunha gran coherencia didáctica e metodolóxica.

5. Elementos transversais

Os elementos transversais son un conxunto de coñecementos, hábitos, valores, etc., que deben entrar a formar parte do desenvolvemento de todas e cada unha das materias básicas en que se organiza o currículo. O Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, determina que en Educación Secundaria Obrigatoria, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias de cada etapa, estes elementos son:

- Comprensión lectora e expresión oral e escrita.
- Comunicación audiovisual.
- Uso das Tecnoloxías da Información e a comunicación.
- Emprendemento.
- Educación cívica e constitucional.

Todos estes elementos son susceptibles de ser traballados na área de Música. Como os referidos a comunicación audiovisual e novas tecnoloxías, emprendemento e educación cívica, xa se trataron noutros apartados da presente programación, centrarémonos na comprensión lectora e expresión oral e escrita. Desde a área de Música tentaremos fomentar o hábito e o gusto

pola lectura e contribuír a mellorar a práctica da lectoescritura. Para iso, suxerimos a continuación, algunhas posibles medidas a adoptar para estimular o interese e o hábito da lectura e a capacidade de expresarse correctamente dos nosos alumnos.

- Uso da lectura comprensiva e expresiva como ferramenta de aprendizaxe en calquera tipo de textos.
- Colaboración con outros departamentos didácticos para a realización de unidades didácticas globalizadas cunha intención preferentemente comunicativa dirixida á estimulación da linguaxe oral comprensiva e expresivo.
- Participación nas actividades de animación á lectura que levan a cabo na biblioteca do centro.
- Recomendación de bibliografía musical específica como fonte para a realización de traballos da materia dos alumnos.
- Fomento do uso privado da lectura como un medio para satisfacer os intereses persoais no lecer e na relación con outras persoas e o uso da escritura como ferramenta de autor. Así, podemos analizar as letras de cancións de diferentes estilos musicais e referidas a diferentes experiencias e contextos (por exemplo: canción de autor, rap, pop, etc.) e animar aos nosos alumnos para crear as súas propias cancións.
- Utilización da linguaxe oral e das tecnoloxías da información e a comunicación como medios para fortalecer o resto dos ámbitos, ofrecendo aos alumnos a visión da lectura como unha fonte básica de coñecemento e enriquecemento.
- Realización de comentarios e críticas acerca de libros musicais e a súa difusión a través da web do centro.
- Realización de «contos musicais» mediante a sonorización e musicalización de relatos ou outros textos.
- Potenciación, a través da lectura comunicativa, do comportamento ético e a construción social de valores de solidariedade, tolerancia, igualdade, respecto ás diferenzas e non discriminación.

Outros elementos que podemos traballar de forma transversal son:

- O desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

- A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto aos homes e mulleres por igual, ás persoas con discapacidade e o rexeitamento á violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e consideración ás vítimas do terrorismo e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

- A programación docente debe comprender en todo caso a prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia, incluído o estudo do Holocausto xudeu como feito histórico. Evitaranse os comportamentos e contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación.

- Os currículos de Educación Secundaria Obrigatoria e Bacharelato incorporarán elementos curriculares relacionados co desenvolvemento sustentable e o medio ambiente, os riscos de explotación e abuso sexual, o abuso e malos tratos ás persoas con discapacidade, as situacións de risco derivadas da inadecuada utilización das Tecnoloxías da Información e a Comunicación, así como a protección ante emerxencias e catástrofes.

- As Administracións educativas incorporarán elementos curriculares e promoverán accións para a mellora da convivencia e a prevención dos accidentes de tráfico, co fin de que o alumnado coñeza os seus dereitos e deberes como usuario das vías, en calidade de peón, viaxeiro e condutor de bicicletas ou vehículos a motor, respecte as normas e sinais, e favorézase a convivencia, a tolerancia, a prudencia, o autocontrol, o diálogo e a empatía con actuacións adecuadas tendentes a evitar os accidentes de tráfico e as súas secuelas.

7. Procedementos de Avaliación.

A información que proporciona a avaliación debe servir como punto de referencia para a actualización pedagóxica. Deberá ser individualizada, personalizada, continua e integrada:

- A dimensión individualizada contribúe a ofrecer información sobre a evolución de cada alumno, sobre a súa situación con respecto ao proceso de aprendizaxe.
- O carácter personalizado fai que a avaliación tome en consideración a totalidade da persoa. O alumno toma conciencia de si, responsabilízase.
- A avaliación continuada e integrada no ritmo da clase informa sobre a evolución dos alumnos, as súas dificultades e progresos.

As actividades de avaliación deben exporse como actividades didácticas formativas, que nos axuden a tomar conciencia de maneira obxectiva do grao de aproveitamento do alumnado e colaboren a mellorar o seu propio coñecemento, os seus hábitos de traballo e estudo e, en definitiva, o seu rendemento académico. O grao de consecución final obtido polos alumnos respecto dos obxectivos didácticos expostos en cada Unidade pódese avaliar a través das probas de avaliación que se estime necesario aplicar, e a través das actividades correspondentes.

A avaliación do alumnado levará a cabo a través dos seguintes instrumentos:

- Seguimento do traballo diario a través da observación directa, os exercicios de clase e de casa, o caderno e os traballos en grupo.
- Valoración das actividades de expresión musical (interpretación individual e grupal dos alumnos, en actividades de movemento, instrumentais, de expresión vocal e canto e exercicios rítmicos), así como das actividades de audición musical realizadas en clase.
- Realización de probas específicas escritas que realizan periodicamente (entre unha e tres por avaliación), relacionadas cos contidos teóricos da materia.
- Valoración da actitude en clase.

Dado o carácter da materia, e considerando que os contidos de linguaxe musical vanse ampliando ao longo das diferentes unidades, suxerimos non realizar probas de recuperación, senón incluír nas probas de avaliación, de cada trimestre, preguntas relacionadas cos contidos esixibles en avaliacións anteriores, valorando os progresos noutras partes da materia e o coñecemento global da mesma.

Criterios de cualificación

Propoñemos que a cualificación dos alumnos realícese tendo en consideración os seguintes aspectos:

- Realización de probas escritas relacionadas cos contidos teóricos da materia.
- Valoración das actividades de expresión musical: interpretación individual e grupal dos alumnos, en actividades de movemento, instrumentais, de expresión vocal e canto e exercicios rítmicos, así como das actividades de audición musical realizadas en clase.
- Valoración da actitude e do traballo diario: mediante a observación directa e diaria avaliarase a participación, o interese e o esforzo (actitude positiva e boa predisposición, traer o material, número de faltas inxustificadas e atrasos, realizar as tarefas prescritas para casa, entregar a tempo os traballos, coidado na redacción, ortografía, etc.), así como o traballo realizado en clase (actividades de clase e caderno).

Para obter a cualificación do alumno suxerimos as seguintes ponderacións:

Probas escritas 40 %

Probas de expresión musical 40 %

Valoración da actitude e traballo diario 20 %

Suxerimos tamén que sexa requisito para superar a área obter, polo menos un 30 % da porcentaxe correspondente a cada un dos apartados anteriores, para que o alumno demostre alcanzar o mínimo esixido en cada un deles; pola contra non poderá alcanzar un avaliación positiva. Dado o carácter práctico da materia, e a gran relevancia dos contidos procedimentales e a actitude, preténdese con este criterio que o alumno sexa consciente de que non se pode superar a materia só aprobando as probas escritas ou unicamente realizando ben os exercicios prácticos e as actividades interpretativas, senón que debe esforzarse en ambos os sentidos.

RECUPERACIÓN DUNHA AVALIACIÓN PARCIAL: Proba final de xuño na que os alumnos recuperarán as avaliacións avaliadas negativamente ó longo do curso coa mesma materia.

Ponderación 100%.

9. Atención á diversidade

As medidas de atención á diversidade estarán orientadas a responder as necesidades educativas concretas do alumnado e á consecución no maior grao posible das competencias clave e os obxectivos da etapa. Deberán adaptarse, por tanto, á propia idiosincrasia do centro educativo e as características particulares do seu alumnado.

Actuacións de apoio ordinario

Estableceranse medidas de reforzo educativo, en calquera momento do curso, tan pronto como se detecten as dificultades e estarán dirixidas á adquisición das aprendizaxes imprescindibles para continuar o proceso educativo. Os ámbitos en que se adoita manifestar esta diversidade atópanse na capacidade para aprender, a motivación por aprender, os diferentes estilos de aprendizaxe e os intereses de cada un dos alumnos. Así, nunha unidade didáctica podemos graduar as dificultades dos contidos; unha mesma actividade pode exporse con varios graos de esixencia traballando con algúns alumnos só os contidos imprescindibles previamente seleccionados. Ditas medidas poden incluír a realización de actividades de reforzo ou de ampliación, desdobres, agrupamentos flexibles, etc.

Ademais poden realizarse adaptacións curriculares non significativas. Para a realización das mesmas teremos en conta os seguintes aspectos:

- Ao alumno, ao final de curso, pediráselle que adquirise as mesmas capacidades que o resto dos compañeiros. Por tanto, deberá cumprir os mínimos esixibles, correspondentes ao nivel que curse.
- As actividades serán variadas con diferentes graos de dificultade para adaptarnos mellor ao seu nivel. O material didáctico será de tipo práctico e individualizado. Deste xeito o alumno sentirá máis cómodo na dinámica de clase. Por último, a través de actividades de tipo colectivo tentaráselle integrar no grupo.

Actuacións para o alumnado con necesidades educativas especiais

Realizaranse adaptacións curriculares, en colaboración co Departamento de Orientación despois de que se realizou un informe de competencia curricular do alumno e de establecer que obxectivos, contidos e criterios de avaliación poderá alcanzar

este. Se, como consecuencia da avaliación inicial, adóptase a decisión de efectuar unha adaptación curricular que se aparte significativamente dos contidos e criterios de avaliación do currículo ordinario, esta adaptación realizarase buscando o máximo desenvolvemento posible das competencias clave. Ditas adaptacións terán como obxectivo a adquisición dun vocabulario musical mínimo a partir de actividades de reforzo e materiais adaptados. En canto á práctica musical tentarase dar a estes alumnos participación no maior número de actividades posible, adaptando as mesmas ao seu nivel de capacidade.

As medidas que se poden empregar na área de música neste tipo de tarefas son as seguintes:

- Os contidos: tendo en conta as aptitudes, necesidades e intereses dos alumnos e considerando que contidos da programación son esenciais e cales secundarios, poderanse eliminar, modificar ou engadir algúns contidos, realizando na programación aqueles cambios que se consideren necesarios. Por tanto, o ambiente de traballo de clase será individualizado dentro da actividade grupal.

- Estratexias didácticas: fomentaranse actividades variadas que respondan a diferentes modalidades ou vías de aprendizaxe, utilizando materiais didácticos diversos. Ao mesmo tempo, realizaranse distintas formas de agrupamiento de alumnos, combinando o traballo individual co traballo en pequenos grupos heteroxéneos, buscando facilitar a aprendizaxe daqueles alumnos que teñan necesidades especiais. Por exemplo, no caso dun alumno con dificultades auditivas situaráselle preto do profesor, formularáselle continuas propostas auditivas para que non sinta discriminado, facéndolle partícipe e protagonista das actividades con material Orff. No caso de alumnos que descoñecen o idioma facilitaráselles un material básico para que aprendan un vocabulario mínimo da área e potenciaráselles os aspectos procedimentais e actitudinais sobre os conceptuais.

- Avaliación: a través da avaliación inicial podemos coñecer a situación de partida de cada alumno e detectar posibles problemas de aprendizaxe. As actividades de avaliación continua ou formativa estarán encamiñadas a valorar a aprendizaxe significativa do alumno. Ademais, dependendo das dificultades de aprendizaxe, os criterios de avaliación deberán adaptarse aos obxectivos mínimos que se estableceron en cada un dos casos.

Actuacións para o alumnado con altas capacidades intelectuais.

Podemos atoparnos na aula con alumnos avantaxados na práctica musical; estes alumnos con maiores aptitudes e motivación tamén deben ver satisfeitas as súas expectativas e alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais. Nesta zona existe unha gran tradición de bandas musicais e é frecuente que algún dos nosos alumnos reciba unha formación musical complementaria en Escolas de Música ou Conservatorios. Nestes casos, procurarase, dentro do ritmo normal do grupo, aproveitar as destrezas adquiridas para enriquecer a práctica musical na aula (por exemplo, interpretando segundas voces adicionais de maior dificultade á dada). Se, ademais, algún deles domina un instrumento como, por exemplo, a guitarra ou o piano, poderá desempeñar labores de acompañamento para as actividades do grupo.

10. Contribución da Música á adquisición das competencias clave

Como xa viamos no apartado dos obxectivos xerais de etapa e a contribución da Música ao logro dos mesmos, o ensino da materia ten un papel moi importante, e non só no desenvolvemento da competencia de conciencia e expresión cultural, xa que potencia capacidades como a comunicación oral e escrita e o pensamento matemático ou o coñecemento tecnolóxico e científico, fomenta o espírito crítico e emprendedor e a adquisición de habilidades sociais e emocionais. Por todo iso, a Música procura un ensino integral do alumnado. A continuación, imos concretar como a educación musical contribúe á adquisición e desenvolvemento das diferentes competencias clave do currículo.

a) Comunicación lingüística

A música contribúe a enriquecer os intercambios comunicativos, fomentando o desenvolvemento de destrezas e estratexias comunicativas orais e escritas, e á adquisición e uso dun vocabulario musical básico. A análise da letra e a súa relación coa música, no ámbito do xénero vocal, a audición e a interpretación de cancións en linguas estranxeiras, ou a integración da linguaxe musical e

a linguaxe verbal, como punto de partida para comprender a estruturación formal do discurso musical, establecendo analogías entre as frases gramaticales e as musicais, son só algúns exemplos de como nosa disciplina está intimamente ligada ao desenvolvemento da comunicación lingüística.

b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A linguaxe musical fundaméntase na linguaxe matemática; a representación gráfica da duración do son e do ritmo (figuras, silencios, compases, etc.) exprésase en forma de proporcións matemáticas e fraccións, co cal, a comprensión destes conceptos e a lectura e interpretación de partituras musicais, leva implícito o desenvolvemento da competencia matemática. Igualmente ocorre con outros conceptos musicais como o intervalo, a distribución en tons e semitonos da escala, o acorde ou as indicacións metronómicas, por enumerar algúns.

Por outra banda, trátanse tamén contidos de carácter científico e tecnolóxico, como o estudo do fenómeno físico do son e os seus diferentes parámetros, a produción do son nas diferentes familias instrumentais e os factores que determinan o timbre propio de cada instrumento, os procesos biolóxicos da audición e a voz e o coñecemento das partes do corpo implicadas no mesmo, etc. Ademais, a música realiza a súa achega á mellora da calidade do medio ambiente reflexionando sobre o exceso de ruído, a contaminación sonora e o uso indiscriminado da música, e realízase especial énfase no uso correcto da voz e do aparello respiratorio para conseguir resultados musicais óptimos e a adquisición de hábitos de hixiene vocal que contribúan a previr problemas de saúde. Disto modo, desde a materia de Música contribúese tamén ao desenvolvemento das competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.

c) Competencia dixital

O ensino da Música contribúe tamén ao desenvolvemento da competencia dixital, promovendo o dominio básico de recursos tecnolóxicos no campo da música (hardware e software musical, técnicas de tratamento e gravación do son, produción de mensaxes audiovisuais, utilización da internet como fonte de información, etc.).

d) Aprender a aprender

O estudo da Música fomenta o desenvolvemento de capacidades e destrezas fundamentais para a aprendizaxe guiada e autónoma do alumno, como a atención, a concentración, a memoria, o esforzo e a constancia, á vez que contribúen a desenvolver o sentido da orde e da análise, e a consolidar hábitos de disciplina e estudo.

e) Competencias sociais e cívicas

As actividades de interpretación e práctica musical requiren por parte dos alumnos dun traballo cooperativo baseado na tolerancia, o respecto e a solidariedade. Con iso promóvese o desenvolvemento de habilidades sociais (autocontrol, autoestima e empatía, entre outras) para relacionarse cos demais, así como a toma de contacto cunha ampla variedade de músicas, de diferentes épocas, favorecendo a comprensión de distintas culturas e a valoración dos demais.

f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Coa interpretación musical poténciase a habilidade para planificar e xestionar proxectos e desenvólvense a perseveranza, a responsabilidade, a autonomía e a autoestima, fomentando deste xeito a confianza dos alumnos en si mesmos e o seu espírito emprendedor, innovador e crítico, incentivando a toma de decisións, o compromiso e a asunción de responsabilidades.

g) Conciencia e expresións culturais

A Música está relacionada de forma directa coa devandita competencia en todos os aspectos que a configuran, xa que fomenta a capacidade de comprender e valorar críticamente manifestacións musicais de diferentes culturas, épocas e estilos, a partir da audición e a análise musical e sociolóxica das mesmos, así como a adquisición de habilidades para expresar ideas, experiencias ou sentimentos de forma creativa, especialmente coa interpretación, a improvisación e a composición.

11. Concreción dos estándares de aprendizaxe.

MÚSICA

UNIDADE 1. A MÚSICA COMO FENÓMENO FÍSICO

OBXECTIVOS:

- Coñecer e discriminar sonoramente as calidades do son.
- Comprender a relación que hai entre a música como fenómeno físico e outras disciplinas que estudan o son.
- Comprender o xeito no que a música representa graficamente os sons.
- Identificar visualmente os signos que tratan de plasmar sobre un papel as calidades do son.
- Relacionar coñecementos de campos diferentes ao fío dun tema (neste caso, a astronomía).
- Traballar en equipo, cooperando e buscando o ben común.

TEMPORALIZACIÓN

6 sesións:

- 4 sesións para a exposición do contido e as actividades
- 1 sesión para o proxecto
- 1 sesión para as actividades de avaliación.

Contidos

Criterios de avaliación

Estándares de aprendizaxe

Competencias clave

<ul style="list-style-type: none"> • Vivimos rodeados de aire. A audición e o silencio. Coidar o oído para evitar discapacidades auditivas. O silencio. • Así escoitamos a música. A acústica. O aparello fonador. • As calidades do son. Duración. Intensidade. Altura. Timbre. • Comprensión e expresión musical. Lemos e escoitamos. Cantamos e creamos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Recoñecer as cualidades do son e os elementos básicos da linguaxe musical, empregando una linguaxe técnica axeitada e aplicándoos a través da lectura ou da audición e a interpretación de pequenas obras ou fragmentos musicais. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.1.1. Recoñece as cualidades do son e os elementos básicos da linguaxe musical empregando una linguaxe técnica axeitada. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CCL
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.1.2. Recoñece e aplica os ritmos e os compases a través da lectura ou audición de pequenas obras ou fragmentos musicais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • B1.3. Improvisar e interpretar estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.3.1. Improvisa e interpreta estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.3.2. Utiliza os elementos e os recursos adquiridos para elaborar arranxos e crear cancións, pezas musicais e coreografías.. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • B1.4. Amosar interese polo desenvolvemento das capacidades e as habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando e cumprindo as normas que rexen a interpretación en grupo e aportando ideas musicais que contribúan ó perfeccionamento da tarefa común. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.1. Amosa interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e as normas do coidado da voz, o corpo e os instrumentos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.2. Canta pezas vogais propostas aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión da voz. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.3. Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC 	

		entoación.	
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.4.4. Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.4.5. Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> B1.6. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes papeis, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, aportando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamiento da tarefa en común. 	<ul style="list-style-type: none"> MUB1.6.1. Practica, interpreta e memoriza pezas vogais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.6.2. Practica, interpreta e memoriza pezas vogais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.6.3. Amos apertura e respecto hacia ás propostas do profesorado e dos compañeiros e as compañeiras. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.6.4. Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao director e a 	<ul style="list-style-type: none"> CSC

		outros intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, amosando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo.	
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.5. Participa activamente en agrupacións vogais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSIEE
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Identificar e describir os instrumentos e as voces, e as súas agrupacións. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.1.1. Diferencia as sonoridades dos instrumentos da orquestra, así como a súa forma e os diferentes tipos de voces 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.1.2. Diferencia as sonoridades dos instrumentos máis característicos da música popular moderna, do folclore e doutras agrupacións musicais 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.3. Valorar o silencio como condición previa para participar nas audicións. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.3.1. Valora e aplica o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.4. Identificar e describir, mediante o uso de distintas linguaxes (gráfica, corporal ou verbal), elementos e formas de organización e estruturación 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.4.1. Describe os elementos das obras musicais propostas. • MUB2.4.2. Emprega de xeito guiado recursos coma apoio á análise musical. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CCEC • CCEC

	<p>musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación, variación) dunha obra musical interpretada ao vivo ou gravada.</p> <ul style="list-style-type: none"> • B2.5. Identificar situacións do ámbito cotián nas que se produce un uso indiscriminado do son, analizar as súas causas e propór solucións. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.4.3. Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de forma oral e escrita, con rigor e claridade. • MUB2.5.1. Toma conciencia da contribución da música á calidade da experiencia humana, amosando unha actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música. • MUB2.5.2. Elabora traballos de indagación sobre a contaminación acústica. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC • CSIEE • CD
--	---	--	---

2

MÚSICA

UNIDADE 2. REPRESENTACIÓN DA MÚSICA

OBXECTIVOS:

- Identificar os distintos elementos representados nunha partitura.
- Ler notas en pentagramas, debuxalas e identificar ritmos.
- Ser capaz de cantar ou tocar unha melodía escrita nunha partitura.
- Escribir correctamente notas musicais en pentagramas, así como outros signos musicais.
- Seguir unha partitura mentres soa unha gravación con esa música.

TEMPORALIZACIÓN

6 sesións:

- 4 sesións para a exposición do contido e as actividades
- 1 sesión para o proxecto
- 1 sesión para as actividades de avaliación.

Contidos

Criterios de avaliación

Estándares de aprendizaxe

Competencias clave

<ul style="list-style-type: none"> • Historia da notación musical e a súa relación coas escritura. • A representación gráfica da música. Pentagrama. Claves. Notas musicais. Figuras. Silencios. Alteracións accidentais. Armadura. • Compás. Ligaduras. Indicacións de tempos. Indicacións de repetición. Indicacións de intensidade. • Comprensión e expresión musical. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. Distinguir e empregar os elementos da representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama; clave de sol e de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan á intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.2.1. Distingue e emprega os elementos que se utilizan na representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama; clave de sol e de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan a intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • B1.5. Amosar interese polas actividades de composición e improvisación, e respecto polas creacións dos seus compañeiros e compañeiras. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.5.1. Realiza improvisacións e composicións partindo de pautas previamente establecidas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.2. Seguir distintos tipos de partituras no contexto das actividades musicais da aula coma apoio ás tarefas de audición. • B1.3. Improvisar e interpretar estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.5.2. Amosa una actitude de superación e mellora das súas posibilidades, e respecta as capacidades e as formas de expresión dos seus compañeiros e compañeiras. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSIEE
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.2.1. Segue partituras coma apoio á audición. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.3.1. Improvisa e interpreta estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC

	<ul style="list-style-type: none"> • B1.4. Amosar interese polo desenvolvemento das capacidades e as habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando e cumprindo as normas que rexen a interpretación en grupo e aportando ideas musicais que contribúan ó perfeccionamento da tarefa común. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.3.2. Utiliza os elementos e os recursos adquiridos para elaborar arranxos e crear cancións, pezas musicais e coreografías.. • MUB1.4.1. Aмосa interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e as normas do coidado da voz, o corpo e os instrumentos. • MUB1.4.2. Canta pezas vogais propostas aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión da voz. • MUB1.4.3. Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación. • MUB1.4.4. Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel. • MUB1.4.5. Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC • CAA • CCEC • CCEC • CCEC • CAA • CCEC
--	--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • B1.6. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes papeis, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, aportando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamiento da tarefa en común. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.1. Practica, interpreta e memoriza pezas vogais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel. • MUB1.6.2. Practica, interpreta e memoriza pezas vogais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego. • MUB1.6.3. Amos apertura e respecto hacia ás propostas do profesorado e dos compañeiros e as compañeiras. • MUB1.6.4. Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao director e a outros intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, amosando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo. • MUB1.6.5. Participa activamente en agrupacións vogais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CSC • CSC • CSC • CSIEE
--	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Identificar e describir os instrumentos e as voces, e as súas agrupacións. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.1.1. Diferencia as sonoridades dos instrumentos da orquestra, así como a súa forma e os diferentes tipos de voces 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.1.2. Diferencia as sonoridades dos instrumentos máis característicos da música popular moderna, do folclore e doutras agrupacións musicais 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.3. Valorar o silencio como condición previa para participar nas audicións. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.3.1. Valora e aplica o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.4. Identificar e describir, mediante o uso de distintas linguaxes (gráfica, corporal ou verbal), elementos e formas de organización e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación, variación) dunha obra musical interpretada ao vivo ou gravada. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.4.1. Describe os elementos das obras musicais propostas. • MUB2.4.2. Emprega de xeito guiado recursos coma apoio á análise musical. • MUB2.4.3. Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de forma oral e escrita, con rigor e claridade. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CCEC • CCEC • CCL
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.5. Identificar situacións do ámbito cotián nas que se produce un uso indiscriminado do son, analizar as súas causas e propór solucións. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.5.1. Toma conciencia da contribución da música á calidade da experiencia humana, amosando unha actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC

- MUB2.5.2. Elabora trabajos de indagación sobre a contaminación acústica.

- CSIEE
- CD

2
ESO

MÚSICA

UNIDADE 3. A VOZ

OBXECTIVOS:

- Identificar e evitar os hábitos menos saudables para a voz e o aparato fonador.
- Reflexionar sobre os distintos factores que interveñen na fonación e procurar ter unha saúde máis coidada.
- Comprender como funciona o aparato fonador.
- Distinguir e identificar os principais tipos vogais, tanto masculinos como femininos.
- Distinguir os tipos de agrupacións vogais segundo o número de membros
- Gozar da escoita activa de audicións de distintos xéneros vogais.
- Interpretar vogal, instrumental e coreograficamente pezas musicais.
- Reflexionar sobre o papel que a música desempeña na nosa sociedade.

TEMPORALIZACIÓN

6 sesións:

- 4 sesións para a exposición do contido e as actividades
- 1 sesión para o proxecto
- 1 sesión para as actividades de avaliación

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • A importancia da voz para o ser humano. • O aparello fonador. As dificultades relacionadas co aparello fonador. • Voces blancas. Voces femininas. Voces masculinas. As agrupacións vogais. • Comprensión e expresión musical. Lemos e escoitamos. Cantamos e creamos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Recoñecer as cualidades do son e os elementos básicos da linguaxe musical, empregando una linguaxe técnica axeitada e aplicándoos a través da lectura ou da audición e a interpretación de pequenas obras ou fragmentos musicais. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.1.2. Recoñece e aplica os ritmos e os compases a través da lectura ou audición de pequenas obras ou fragmentos musicais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • B1.3. Improvisar e interpretar estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.1.3. Identifica e transcribe dictados de patróns rítmicos e melódicos con plantexamentos sinxelos en estruturas binarias, ternarias e cuaternarias. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • B1.4. Amosar interese polo desenvolvemento das capacidades e as habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando e cumprindo as normas que rexen a interpretación en grupo e aportando ideas musicais que contribúan ó 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.3.1. Improvisa e interpreta estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.3.2. Utiliza os elementos e os recursos adquiridos para elaborar arranxos e crear cancións, pezas musicais e coreografías.. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.1. Amosa interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e as normas do coidado da voz, o corpo e os instrumentos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.2. Canta pezas vogais propostas aplicando técnicas que permitan 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC

	perfeccionamento da tarefa común.	unha correcta emisión da voz.	
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.4.3. Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.4.4. Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.4.5. Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> B1.6. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes papeis, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, aportando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa en común. 	<ul style="list-style-type: none"> MUB1.6.1. Practica, interpreta e memoriza pezas vogais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.6.2. Practica, interpreta e memoriza pezas vogais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.6.3. Amos apertura e respecto 	<ul style="list-style-type: none"> CSC

		<p>hacia ás propostas do profesorado e dos compañeiros e as compañeiras.</p>	
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.6.4. Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao director e a outros intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, amosando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.6.5. Participa activamente en agrupacións vogais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE
	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Identificar e describir os instrumentos e as voces, e as súas agrupacións. 	<ul style="list-style-type: none"> MUB2.1.1. Diferencia as sonoridades dos instrumentos da orquestra, así como a súa forma e os diferentes tipos de voces 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> MUB2.1.2. Diferencia as sonoridades dos instrumentos máis característicos da música popular moderna, do folclore e doutras agrupacións musicais 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> B2.3. Valorar o silencio como condición previa para participar nas audicións. 	<ul style="list-style-type: none"> MUB2.3.1. Valora e aplica o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
	<ul style="list-style-type: none"> B2.4. Identificar e describir, 	<ul style="list-style-type: none"> MUB2.4.1. Describe os elementos das 	<ul style="list-style-type: none"> CCL

	<p>mediante o uso de distintas linguaxes (gráfica, corporal ou verbal), elementos e formas de organización e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación, variación) dunha obra musical interpretada ao vivo ou gravada.</p> <ul style="list-style-type: none"> • B2.5. Identificar situacións do ámbito cotián nas que se produce un uso indiscriminado do son, analizar as súas causas e propór solucións. 	<p>obras musicais propostas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • MUB2.4.2. Emprega de xeito guiado recursos coma apoio á análise musical. • MUB2.4.3. Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de forma oral e escrita, con rigor e claridade. • MUB2.5.1. Toma conciencia da contribución da música á calidade da experiencia humana, amosando unha actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música. • MUB2.5.2. Elabora traballos de indagación sobre a contaminación acústica. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CCEC • CCL • CSC • CSIEE • CD
--	---	---	---

2
ESO

MÚSICA

UNIDADE 4. OS INSTRUMENTOS

OBXECTIVOS:

- Identificar e recoñecer os principais instrumentos musicais, dos máis populares ós menos coñecidos.
- Identificar e recoñecer as principais agrupacións instrumentais.
- Relacionar os distintos profesionais que interveñen na elaboración, difusión, ensino e divulgación dos instrumentos musicais.
- Comprender o funcionamento de cada familia instrumental.
- Gozar da escoita activa de audicións de distintos xéneros instrumentais.
- Interpretar vogal, instrumental e coreograficamente pezas musicais.
- Reflexionar sobre o papel que a música desempeña na nosa sociedade.

TEMPORALIZACIÓN

6 sesións:

- 4 sesións para a exposición do contido e as actividades
- 1 sesión para o proxecto
- 1 sesión para as actividades de avaliación.

Contidos

Criterios de avaliación

Estándares de aprendizaxe

Competencias clave

<ul style="list-style-type: none"> • Instrumentos populares e grandes descoñecidos. O didyeridú, o buzuki, o charango e o ehru. • Disciplinas relacionadas co seu estudio. A etnomusicoloxía. A organoloxía. Os lutiers. • Familias instrumentais. Os aerófonos. Os cordófonos. Os idiófonos. Os membranófonos. Os electrófonos. • As agrupacións: dúo, trío, cuarteto, quinteto, orquesta, banda. Música pura ou música descriptiva. • Comprensión e expresión musical. Lemos e escoitamos. Cantamos e creamos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Recoñecer as cualidades do son e os elementos básicos da linguaxe musical, empregando una linguaxe técnica axeitada e aplicándoos a través da lectura ou da audición e a interpretación de pequenas obras ou fragmentos musicais. • B1.3. Improvisar e interpretar estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns. • B1.4. Amosar interese polo desenvolvemento das capacidades e as habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando e cumprindo as normas que rexen a interpretación en grupo e aportando ideas musicais que contribúan ó perfeccionamento da tarefa común. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.1.3. Identifica e transcribe dictados de patróns rítmicos e melódicos con plantexamentos sinxelos en estruturas binarias, ternarias e cuaternarias. • MUB1.3.1. Improvisa e interpreta estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns. • MUB1.3.2. Utiliza os elementos e os recursos adquiridos para elaborar arranxos e crear cancións, pezas musicais e coreografías.. • MUB1.4.1. Amosa interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e as normas do coidado da voz, o corpo e os instrumentos. • MUB1.4.2. Canta pezas vogais propostas aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión da voz. • MUB1.4.3. Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCEC • CAA • CCEC • CAA • CCEC • CAA • CCEC • CCEC • CCEC
---	---	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.4. Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.5. Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • B1.6. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes papeis, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, aportando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa en común. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.1. Practica, interpreta e memoriza pezas vogais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.2. Practica, interpreta e memoriza pezas vogais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.3. Amos apertura e respecto hacia ás propostas do profesorado e dos compañeiros e as compañeiras. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.4. Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao director e a outros intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, amosando espírito 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC

		crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo.	
		<ul style="list-style-type: none"> MUB1.6.5. Participa activamente en agrupacións vogais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE
	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Identificar e describir os instrumentos e as voces, e as súas agrupacións. 	<ul style="list-style-type: none"> MUB2.1.1. Diferencia as sonoridades dos instrumentos da orquestra, así como a súa forma e os diferentes tipos de voces 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> MUB2.1.2. Diferencia as sonoridades dos instrumentos máis característicos da música popular moderna, do folclore e doutras agrupacións musicais 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> B2.3. Valorar o silencio como condición previa para participar nas audicións. 	<ul style="list-style-type: none"> MUB2.3.1. Valora e aplica o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
	<ul style="list-style-type: none"> B2.4. Identificar e describir, mediante o uso de distintas linguaxes (gráfica, corporal ou verbal), elementos e formas de organización e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación, variación) dunha obra musical interpretada ao vivo ou gravada. 	<ul style="list-style-type: none"> MUB2.4.1. Describe os elementos das obras musicais propostas. MUB2.4.2. Emprega de xeito guiado recursos coma apoio á análise musical. MUB2.4.3. Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCEC CCEC CCL

	<ul style="list-style-type: none"> • B2.5. Identificar situacións do ámbito cotián nas que se produce un uso indiscriminado do son, analizar as súas causas e propór solucións. 	<p>e opinións musicais de forma oral e escrita, con rigor e claridade.</p> <ul style="list-style-type: none"> • MUB2.5.1. Toma conciencia da contribución da música á calidade da experiencia humana, amosando unha actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música. • MUB2.5.2. Elabora traballos de indagación sobre a contaminación acústica. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CSIEE • CD
--	--	---	--

2
ESO

MÚSICA

UNIDADE 5. OS CONTEXTOS MUSICAIS

OBXECTIVOS:

- Identificar e recoñecer os principais contextos musicais, comprendendo os condicionantes que os determinan e aprendendo a adecuarse a eles.
- Identificar e recoñecer os principais estilos musicais.
- Relacionar os distintos profesionais que interveñen no estudo, temporalización, secuenciación, ensino e difusión dos estilos musicais.
- Comprender as características musicais dos principais estilos, comprendendo a súa evolución ó longo do tempo.
- Gozar da escoita activa de audicións de distintos xéneros instrumentais.
- Interpretar vogal, instrumental e coreograficamente pezas musicais.
- Reflexionar sobre o papel que a música desempeña na nosa sociedade

TEMPORALIZACIÓN

6 sesións:

- 4 sesións para a exposición do contido e as actividades
- 1 sesión para o proxecto
- 1 sesión para as actividades de avaliación

Contidos

Criterios de avaliación

Estándares de aprendizaxe

Competencias clave

	<ul style="list-style-type: none"> • B3.4. Valorar a asimilación e o emprego dalgúns conceptos musicais básicos necesarios á hora de emitir xuízos de valor ou "falar de música." 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB3.4.1. Emprega un vocabulario adecuado para describir percepcións e coñecementos musicais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB3.4.2. Comunica coñecementos, xuízos e opinións musicais de xeito oral e escrito, con rigor e claridade. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
	<ul style="list-style-type: none"> • B3.5. Amosar interese e actitude crítica pola música actual, os musicais, os concertos ao vivo e as novas propostas musicais, valorando os seus elementos creativos e innovadores. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB3.5.1. Emprega diversas fontes de información de maneira guiada para indagar sobre novas tendencias, representantes, grupos de música popular, etc., e realiza unha revisión crítica desas producións. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB3.5.2. Interésase por ampliar e diversificar as preferencias musicais propias. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA
	<ul style="list-style-type: none"> • B1.3. Improvisar e interpretar estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.3.1. Improvisa e interpreta estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.3.2. Utiliza os elementos e os recursos adquiridos para elaborar arranxos e crear cancións, pezas musicais e coreografías.. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • B1.4. Amosar interese polo desenvolvemento das capacidades e as habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando e cumprindo as normas que rexen a 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.1. Amosa interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e as normas do coidado da voz, o corpo e os instrumentos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC

interpretación en grupo e aportando ideas musicais que contribúan ó perfeccionamento da tarefa común.	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.2. Canta pezas vogais propostas aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión da voz. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.3. Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.4. Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.5. Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • B1.6. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes papeis, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, aportando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa en común. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.1. Practica, interpreta e memoriza pezas vogais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.2. Practica, interpreta e memoriza pezas vogais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC

		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.3. Amos apertura e respecto hacia ás propostas do profesorado e dos compañeiros e as compañeiras. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.4. Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao director e a outros intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, amosando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.5. Participa activamente en agrupacións vogais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSIEE
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Identificar e describir os instrumentos e as voces, e as súas agrupacións. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.1.1. Diferencia as sonoridades dos instrumentos da orquestra, así como a súa forma e os diferentes tipos de voces 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.1.2. Diferencia as sonoridades dos instrumentos máis característicos da música popular moderna, do folclore e doutras agrupacións musicais 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.3. Valorar o silencio como condición previa para participar nas audicións. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.3.1. Valora e aplica o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC

	<ul style="list-style-type: none"> • B2.4. Identificar e describir, mediante o uso de distintas linguaxes (gráfica, corporal ou verbal), elementos e formas de organización e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación, variación) dunha obra musical interpretada ao vivo ou gravada. • B2.5. Identificar situacións do ámbito cotián nas que se produce un uso indiscriminado do son, analizar as súas causas e propór solucións. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.4.1. Describe os elementos das obras musicais propostas. • MUB2.4.2. Emprega de xeito guiado recursos coma apoio á análise musical. • MUB2.4.3. Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de forma oral e escrita, con rigor e claridade. • MUB2.5.1. Toma conciencia da contribución da música á calidade da experiencia humana, amosando unha actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música. • MUB2.5.2. Elabora traballos de indagación sobre a contaminación acústica. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CCEC • CCEC • CCL • CSC • CSIEE • CD
--	--	---	--

2
ESO

MÚSICA

UNIDADE 6. A MÚSICA NOUTRAS FORMAS DE COMUNICACIÓN

OBXECTIVOS:

- Identificar e recoñecer os principais medios de comunicación, comprendendo o importante papel que desempeñan na nosa vida.
- Comprobar a relevancia da música nos medios de comunicación.
- Comprender o funcionamento e recursos da radio como medio de difusión.
- Comprender o funcionamento e recursos da televisión como medio de masas.
- Comprender o funcionamento e recursos da publicidade como ferramenta para crear ou destruír modas.
- Comprender a danza como un medio de expresión diferente pero capaz de transmitir emocións e narrar historias sen dicir unha palabra.
- Comprender o teatro como un arte capaz de conxugar e combinar aspectos literarios, musicais e representacionais.
- Comprender o funcionamento do cinema como arte capaz de narrar con imaxes e combinalas con sons para crear un todo.
- Valorar a importancia da moderación á hora de relacionarse con estes medios.
- Reflexionar sobre o papel que a música desempeña na nosa sociedade..

TEMPORALIZACIÓN

6 sesións:

- 4 sesións para a exposición do contido e as actividades
- 1 sesión para o proxecto
- 1 sesión para as actividades de avaliación

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • A música no mundo que nos rodea: a radio, a televisión, a publicidade, a danza, o cine, o teatro. • Os especialistas: publicistas e críticos. • A música na radio, televisión e publicidade: escoitar música na radio, na televisión ou nos anuncios. • A música e as disciplinas artísticas: danza, cine, teatro. • Comprensión e expresión musical. Lemos e escoitamos. Cantamos e creamos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Empregar recursos tecnológicos disponibles para gravar e reproducir música. • B4.2. Empregar de maneira funcional os recursos informáticos dispoñibles para al aprendizaxe e a indagación do feito musical. • B1.3. Improvisar e interpretar estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns. • B1.4. Amosar interese polo desenvolvemento das capacidades e as habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB4.1.1. Coñece algunhas das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías e emprégaaas coma ferramentas para a actividade musical. • MUB4.1.2. Participa na produción musical demostrando o uso axeitado dos materiais relacionados, os métodos e as tecnoloxías. • MUB4.2.1. Emprega de maneira guiada as fontes e os procedementos apropiados para elaborar traballos sobre temas relacionados co feito musica.. • MUB1.3.1. Improvisa e interpreta estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns. • MUB1.3.2. Utiliza os elementos e os recursos adquiridos para elaborar arranxos e crear cancións, pezas musicais e coreografías.. • MUB1.4.1. Amosa interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e as normas do coidado da voz, o corpo e os instrumentos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD • CD • CSIEE • CD • CAA • CCEC • CAA • CCEC • CAA • CCEC

	<p>e cumprindo as normas que rexen a interpretación en grupo e aportando ideas musicais que contribúan ó perfeccionamento da tarefa común.</p>		
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.2. Canta pezas vogais propostas aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión da voz. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.3. Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.4. Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.4.5. Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCEC
	<ul style="list-style-type: none"> • B1.6. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes papeis, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, aportando ideas musicais e contribuíndo 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.1. Practica, interpreta e memoriza pezas vogais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC

	<p>ao perfeccionamiento da tarefa en común.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.2. Practica, interpreta e memoriza pezas vogais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.3. Amos apertura e respecto hacia ás propostas do profesorado e dos compañeiros e as compañeiras. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.4. Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao director e a outros intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, amosando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Identificar e describir os instrumentos e as voces, e as súas agrupacións. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB1.6.5. Participa activamente en agrupacións vogais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSIEE
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.1.1. Diferencia as sonoridades dos instrumentos da orquestra, así como a súa forma e os diferentes tipos de voces 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC
		<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.1.2. Diferencia as sonoridades dos instrumentos máis característicos da música popular moderna, do folclore e doutras agrupacións musicais 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC

	<ul style="list-style-type: none"> • B2.3. Valorar o silencio como condición previa para participar nas audicións. • B2.4. Identificar e describir, mediante o uso de distintas linguaxes (gráfica, corporal ou verbal), elementos e formas de organización e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación, variación) dunha obra musical interpretada ao vivo ou gravada. • B2.5. Identificar situacións do ámbito cotián nas que se produce un uso indiscriminado do son, analizar as súas causas e propór solucións. 	<ul style="list-style-type: none"> • MUB2.3.1. Valora e aplica o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición. • MUB2.4.1. Describe os elementos das obras musicais propostas. • MUB2.4.2. Emprega de xeito guiado recursos coma apoio á análise musical. • MUB2.4.3. Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de forma oral e escrita, con rigor e claridade. • MUB2.5.1. Toma conciencia da contribución da música á calidade da experiencia humana, amosando unha actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música. • MUB2.5.2. Elabora traballos de indagación sobre a contaminación acústica. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL • CCEC • CCEC • CCL • CSC • CSIEE • CD
--	---	---	---

NIVEL: 3º E.S.O.
ASIGNATURA: Música
PROFESOR: José Ramón Rodríguez Castellanos

1. Obxectivos Xerais

Os obxectivos xerais que marca a LOMCE para esta etapa son os seguintes:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacíficamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, se a houber, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexos, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.
- k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

Contribución da materia de Música ao logro dos anteriores obxectivos de etapa

No mencionado Real Decreto 1105/2014, de 26 de decembro (B.O.E. de 3 de 2015), polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato, a Música aparece definida como ben cultural e como linguaxe e medio de comunicación non verbal, do mesmo xeito que como elemento con gran valor na vida das persoas, ao favorecer o desenvolvemento integral dos individuos e intervir na súa formación emocional e intelectual, a través do coñecemento do feito musical como manifestación cultural e histórica, e ao contribuír ao afianzamento dunha postura aberta, reflexiva e crítica no alumnado.

O estudo desta materia en Secundaria parte dos coñecementos previos adquiridos polos estudantes na Educación Primaria e das características evolutivas do alumnado nesta idade, que nos permitirán abordala con maior profundidade, para dotar ao alumnado dun vocabulario musical máis rico e unha maior comprensión da linguaxe musical como medio de expresión artística (obxectivo l), á vez que entender a música como un fenómeno imbricado na historia e na sociedade, e valorar o noso patrimonio artístico e cultural (obxectivo j).

Ademais de desenvolver estes valores estéticos, propios da competencia de conciencia e expresión cultural, o traballo da expresión musical, a través de interpretación e a vivencia práctica da mesma, contribúe sen dúbida ao desenvolvemento de valores como o esforzo e a constancia, así como a consolidar hábitos de disciplina e estudo (obxectivo b), á vez que fomenta a confianza dos alumnos en si mesmos e o seu espírito emprendedor, innovador e crítico, incentivando a toma de decisións, a autonomía, o compromiso e a asunción de responsabilidades (obxectivo g).

Por outra banda, non podemos obviar que actualmente, a música constitúe un dos principais referentes de identificación para os nosos mozos, e que co desenvolvemento tecnolóxico, multiplicáronse as canles de acceso ás cada vez máis numerosas fontes de cultura musical, así como ás súas diversas maneiras de creación e interpretación a través de vehículos que forman parte da súa vida cotiá como Internet, dispositivos móbiles, reprodutores de audio ou videoxogos; por tanto, desde a materia de Música, contribuírase á adquisición de destrezas básicas no manexo das fontes de información e as TIC, fomentando o desenvolvemento da sensibilidade estética, a expresión creativa e a reflexión crítica (obxectivo e).

Así mesmo, debemos destacar a importancia da práctica musical na aula, e a súa contribución ao desenvolvemento da memoria, a concentración e a psicomotricidade, así como das habilidades sociais e emocionais necesarias para traballar en grupo ou para enfrontarse á actuación ante o público, favorecendo a mellora do control das emocións yla autoestima (obxectivo d). O formar parte de diversas agrupacións nas que os alumnos deben aprender a traballar en equipo, asumindo diferentes roles para poder interpretar música en conxunto, requirirá practicar actitudes de cooperación, tolerancia e solidariedade, así como o respecto cara ás capacidades expresivas e musicais dos seus compañeiros e compañeiras, sen discriminación por razón de sexo ou de calquera outra condición social ou persoal (obxectivos a e c).

Doutra banda, a través do ensino da música potenciaremos tamén o desenvolvemento das capacidades comunicativas, tanto oralmente como por escrito, fomentando o desenvolvemento de destrezas e estratexias comunicativas para a lectura, a escritura, o fala, escóitaa e a conversación, así como destrezas vinculadas co tratamento da información, tanto na lingua castelá como noutras linguas estranxeiras.No caso destas últimas, isto e logrará a través, por exemplo, da utilización de audicións de música vocal e repertorio de canto nese idioma (obxectivos h e i). Ademais, a aprendizaxe da linguaxe musical e a lectura e interpretación de partituras leva implícito o desenvolvemento do pensamento matemático, así como a comprensión do fenómeno físico do son ou o proceso de audición. Supón ademais vivenciar como se produce o son nos instrumentos musicais e no noso propio corpo, ser conscientes da vinculación existente entre o son e a nosa saúde física e psicolóxica ou manexar diferentes ferramentas dixitais para

aprender a editar e manipular os parámetros sonoros. Todo iso contribuirá indubidablemente ao desenvolvemento do coñecemento tecnolóxico e científico (obxectivos f e k).

1. Metodoloxía

A nosa proposta docente organízase de acordo cos contidos e obxectivos propostos no currículo oficial, e incorpora as suxestións metodolóxicas, os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe que marca a LOMCE a cal establece como elemento esencial as competencias clave, e como obxectivo propiciar unha renovación na práctica docente e no proceso de ensino e aprendizaxe.

O novo currículo destaca a relevancia do ensino da música, na formación integral do noso alumnado e no seu desenvolvemento intelectual e emocional. A música constitúe ademais un importante referente social e cultural da nosa mocidade, e non podemos perder de vista tampouco os cada vez máis numerosos estudos de orixe científica que recollen os beneficios neurolóxicos e emocionais da práctica musical. Ademais, o traballo por competencias busca a vinculación do coñecemento presente nas mesmas, e coas habilidades prácticas ou destrezas que as integran. Tendo en conta todas estas premisas, queda clara a necesidade dunha formulación eminentemente práctica da materia, onde a audición, a interpretación e a creación convértanse nos eixos principais dun proceso de ensino baseado na comprensión da linguaxe musical como vehículo de expresión artística e na análise do feito musical como manifestación cultural e social.

A continuación detallaremos algúns dos principios didácticos e metodolóxicos que rexen este proxecto, aínda que non debemos esquecer que a nosa praxe educativa non pode perder de vista os principios xerais que conformen o deseño curricular do noso centro e adaptarse aos condicionantes socioculturais, de dispoñibilidade de recursos e características do alumnado do mesmo, se queremos lograr unha aprendizaxe competencial nos nosos alumnos. Por tanto, buscamos desenvolver actividades que requiran integrar distintos tipos de coñecementos, destrezas, actitudes e valores, tendo en conta a atención á diversidade e o respecto polos distintos ritmos e estilos de aprendizaxe e propiciando o traballo tanto individual e cooperativo.

- A motivación por aprender no alumnado é indispensable para xerar neles a curiosidade e a necesidade por adquirir os coñecementos, as destrezas e as actitudes e valores presentes nas competencias. Por elo incluíronse numerosas actividades de carácter introductorio e motivador aos contidos teóricos, audicións musicais e repertorio musical, tanto vocal como instrumental, atractivo e de estilos moi variados, vídeos explicativos e demostrativos, realizados por alumnos do seu mesma idade. Todo iso encamiñase a espertar unha actitude positiva cara ao proceso de aprendizaxe.
- Consideramos tamén fundamental partir das experiencias e coñecementos previos que posúa o noso alumnado, co fin de valorar que coñecen os nosos alumnos e saber desde onde debemos partir. Así, resulta fundamental que, en cada unidade, pártase dos coñecementos que os alumnos xa teñen para que poidan relacionalos cos novos conceptos que van adquirindo a medida que o curso avanza. Ao mesmo tempo, é preciso propiciar que os alumnos se convertan en construtores do seu propio coñecemento, e que ademais de reflexionar sobre os seus coñecementos, e enriquecelos e desenvolves, exerciten a súa atención, concentración, memoria e constancia, o que contribuirá a que adquiran novas destrezas e experiencias.
- Ademais realizouse unha coidada secuenciación e gradación dos contidos, integrando perfectamente a parte máis teórica coa práctica e dotando ao proxecto de gran coherencia didáctica interna. Os contidos teóricos das unidades desenvóléronse de maneira clara e concisa, intercalando audicións e actividades explicativas, que axuden aos alumnos para comprender e fixar os conceptos estudados e ao profesor para comprobar se existen aspectos non asimilados. As actividades están deseñadas de modo que, en moitos casos, serven para traballar varios dos bloques de contidos; e buscouse tamén, un traballo sistemático e progresivo de todos os aspectos expresivos e interpretativos, a través de varios apartados prácticos, en forma de cursos completos e secuenciados didácticamente, de ritmo, entoación e técnica de instrumentos de láminas, así como a través da interpretación de exercicios e pezas para frauta e instrumentos Orff, con música orixinal composta polos autores ou arranxos

de pezas de repertorio. Inclúese ademais dun apartado dedicado exclusivamente á práctica da audición no que se seguen traballando os estilos musicais modernos.

- O proxecto inclúe actividades de aprendizaxe variadas, co obxectivo de promover distintas modalidades ou vías de aprendizaxe, ofrecer diferentes graos de dificultade e posibilitar a elección daquelas que considere máis adecuadas o profesor, para o seu alumnado. O proxecto dixital complementa ao libro en papel, achegando materiais e recursos didácticos diversos e variados, con actividades complementarias. Ademais das actividades explicativas de cada unidade, ao final das mesmas, hai unha serie de actividades finais, que permiten comprobar ao alumno se comprendeu correctamente os contidos principais da unidade. É tamén importante que o alumnado participe de maneira activa en debates e comentarios co profesor e os seus compañeiros; con este fin, propuxéronse ao longo do libro algunhas actividades de carácter máis aberto que propicien o debate en clase.
- Inclúense actividades e tarefas que propician a interrelación entre distintos contidos da área musical e con outras, co obxectivo de favorecer unha aprendizaxe integral que poña en xogo un conxunto amplo de coñecementos, habilidades ou destrezas e actitudes persoais, polo que é moi desexable propiciar o traballo por proxectos, especialmente relevante para a aprendizaxe por competencias.
- As actividades deseñáronse de modo que implican diferentes agrupamentos dos alumnos, combinando o traballo individual co de pequenos grupos heteroxéneos e co traballo no gran grupo-aula. A interpretación, a práctica musical e as numerosas actividades grupais que se inclúen, propician a aprendizaxe cooperativa, de forma que, a través da resolución conxunta das tarefas, os membros do grupo coñezan as estratexias utilizadas polos seus compañeiros e poidan aplicalas a situacións similares, favorecendo así ademais, a autonomía do alumnado na toma de decisións e a súa participación no proceso de ensino e aprendizaxe.
- Os materiais e recursos didácticos deste proxecto pensáronse de forma que faciliten a súa adaptación aos distintos niveis e aos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe do alumnado, co obxecto de atender á diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes. Unha ferramenta de traballo moi importante neste sentido é o Libro de traballo que, ademais das actividades do libro, inclúe actividades de reforzo, orientadas a incidir e remarcar os contidos fundamentais e básicos de cada tema, e de ampliación, dirixidas a profundar ou ampliar os contidos traballados.

- A necesaria incorporación das Tecnoloxías da Información e a Comunicación á nosa práctica docente, como elemento de mellora da calidade do proceso de ensino-aprendizaxe, vese reflectida no noso proxecto. No libro en papel, coa inclusión de numerosas actividades que teñen como obxecto o uso crítico de Internet como fonte de información, e a través de dous talleres específicos de informática musical. No Libro dixital, que explota as posibilidades que o uso da lousa dixital como recurso pedagóxico ofrécenos, con actividades interactivas, infografías, materiais complementarios, enlaces web e variados recursos multimedia.
- Por último, recomendamos a realización de actividades complementarias e extraescolares que, sen dúbida, favorecerán o desenvolvemento dos contidos educativos propios da etapa, e impulsarán a utilización de espazos e recursos educativos diversos. Nese sentido, no libro trabállase un amplo repertorio con pezas vocais e instrumentais moi adecuadas para interpretar nun posible concerto, e que tamén favorecen a creación de coros ou grupos instrumentais no centro educativo.

2. Contidos (unidades didácticas)

UNIDADE 1

Acordes e laúdes

PRESENTACIÓN

Esta primeira unidade didáctica xira ao redor da música na Idade Media. Nela trabállase sobre as principais características deste período musical a través de explicacións ilustradas con audicións e as súas correspondentes actividades. Pero tamén se vivencia a música medieval a través da interpretación de pezas orixinais ou de repertorio que reflicten os principais elementos estilísticos desta música. Cos apartados Auditorio histórico y O mundo dos instrumentos o alumnado traballará escoítaa activade estilo musical e dos principais instrumentos da época.

No apartado de Teoría musical traballarase sobre o concepto de acorde.

A parte interpretativa traballárase a través da apartados Escola de músicos, Músicas do mundo (onde nos achegaremos á música árabe) e o apartado A dúo.

Finalmente, achegarémonos aos estilos musicais modernos (música reggae) no apartado Auditorio moderno.

OBXECTIVOS

1. Coñecer as principais características da música relixiosa e profana na Idade Media.
2. Coñecer os instrumentos musicais da Idade media.
3. Coñecer o concepto de acorde e aprender a construílos.
4. Traballar a interpretación e a lectura musical a través de exercicios de ritmo e voz e composiciónes para frauta e instrumentos Orff.
5. Coñecer as características da música árabe.
6. Coñecer a historia, características e son da música reggae.

CONTIDOS

- 1) A música medieval: canto gregoriano e a música de trovadores e troveros. Música medieval en España: as cantigas.
- 2) Interpretamos música medieval: Pequeno paseo medieval. Cantiga nº 100.
- 3) Os instrumentos medievais.
- 4) O acorde.
- 5) Escola de músicos:
 - Con moito ritmo: o tresillo.
 - Práctica de láminas (I).
 - Afinando (peza sobre as notas do-re-a miña-fa-sol).
- 6) Música do mundo: a música árabe (Medina Siyasa).
- 7) A dúo: Tres hojitas.
- 8) Auditorio moderno: a música reggae.

UNIDADE 2

Aires pentatónicos.

PRESENTACIÓN

Esta unidade didáctica xira ao redor da música no Renacemento. Nela trabállase sobre as principais características deste período musical a través de explicacións ilustradas con audicións e as súas correspondentes actividades. Pero tamén se vivencia a música do Renacemento a través da interpretación de pezas orixinais ou de repertorio que reflicten os principais elementos estilísticos desta música. Co apartado Auditorio histórico profundarase nalgúns xéneros deste período a través da audición activa. Por outra banda, no mundo dos instrumentos os alumnos terán a oportunidade de coñecer algúns instrumentos musicais propios desta época. No apartado de Teoría musical profúndase no concepto de acorde tratado na Unidade 1 e explícase o concepto de arpeggio. A parte interpretativa traballarase a través dos apartados Interpretamos música do Renacemento, Escola de músicos, Músicas do mundo (onde nos achegaremos á música de China) e o apartado A dúo. Finalmente, achegarémonos aos estilos musicais modernos (música disco) no apartado Auditorio moderno.

OBXECTIVOS

1. Coñecer as principais características da música no Renacemento.
2. Distinguir os principais xéneros da música vocal relixiosa e profana do Renacemento.
3. Coñecer a música instrumental e os instrumentos do Renacemento.
4. Interpretar música de estilo renacentista.
5. Profundar no concepto de acorde e coñecer o concepto de arpeggio.
6. Traballar a interpretación e a lectura musical a través de exercicios de ritmo e voz e composicións para frauta e instrumentos Orff.

7. Coñecer e interpretar a música de China.
8. Coñecer a historia, características e principais representantes do música disco.

CONTIDOS

- 1) Música do Renacemento: música vocal profana, música relixiosa e música instrumental.
- 2) Interpretamos música do Renacemento: Pasarello e Tant que Vivray (chanson)
- 3) O mundo dos instrumentos: Os instrumentos do Renacemento
- 4) Teoría musical: Acorde e arpeggio
- 5) Escola de músicos:
 - Con moito ritmo: Corchea e dous semicorcheas
 - Práctica de lámina (escala de Do ascendente e descendente con negras)
 - Afinando (ámbito se-a saltos de 4.ª)
- 6) Música do mundo: a música chinesa
- 7) A dúo: Down by the Sally Garden (tradicional irlandesa)
- 8) Auditorio moderno: O música Disco

UNIDADE 3

Colores y contrastes

PRESENTACIÓN

Esta unidade didáctica xira ao redor da música no Barroco. Nela trabállase sobre as principais características deste período musical a través de explicacións ilustradas con audicións e as súas correspondentes actividades. Pero tamén se vivencia a música do Barroco a través da interpretación de pezas orixinais ou de repertorio que reflicten os principais elementos estilísticos desta música. Co apartado Auditorio histórico profundarase nalgúns xéneros deste período a través da audición activa.

No mundo dos instrumentos os alumnos terán a oportunidade de coñecer máis a fondo a guitarra e os seus tipos.

No apartado de Teoría musical trátase o concepto de escala e danse a coñecer algunhas escalas antigas.

A parte interpretativa traballarase a través dos apartados Interpretamos música do Barroco, Escola de músicos, Músicas do mundo (onde nos achegaremos á música peruana) e o apartado A dúo.

Finalmente, achegarémonos aos estilos musicais modernos (música soul) no apartado Auditorio moderno.

OBXECTIVOS

1. Coñecer as principais características da música no Barroco.
2. Distinguir os principais xéneros da música vocal relixiosa e profana do Barroco.
3. Coñecer a música instrumental do Barroco e os seus principais xéneros.
4. Interpretar música estilo Barroco.
5. Coñecer máis a fondo o instrumento guitarra e os seus diferentes tipos.
6. Coñecer o concepto de escala e as escalas antigas.
7. Traballar a interpretación e a lectura musical a través de exercicios de ritmo e voz e composicións para frauta e instrumentos Orff.
8. Coñecer e interpretar a música de Perú.
9. Coñecer a historia, características e principais representantes da música soul.

CONTIDOS

- 1) Música do Barroco: música vocal profana, música relixiosa e música instrumental.
- 2) Interpretamos música barroca: Miniminuet e Viva Vivaldi
- 3) O mundo dos instrumentos: Guitarras
- 4) Teoría musical; Escala. As escalas antigas.
- 5) Escola de músicos:
 - Con moito ritmo: Contratempo de corchea
 - Práctica de láminas (Arpegios de acorde de Do ascendente e descendente con negras)
 - Afinando: entoación a 2 voces e entoación a unha voz en mi m
- 6) Música do mundo: a música peruana
- 7) A dúo: Gavotte de Haendel
- 8) Auditorio moderno: A música soul

UNIDADE 4

Tonalidade e equilibrio

PRESENTACIÓN

Esta unidade didáctica xira ao redor da música no Clasicismo. Nela trabállase sobre as principais características deste período musical a través de explicacións ilustradas con audicións e as súas correspondentes actividades. Pero tamén se vivencia a música do Clasicismo a través da interpretación de pezas orixinais ou de repertorio que reflicten os principais elementos estilísticos desta

música. Co apartado Auditorio histórico profundarase no son do Clasicismo a través da audición activa. Por outra banda, no mundo dos instrumentos os alumnos terán a oportunidade de coñecer todo o relacionado co baixo eléctrico.

No apartado de Teoría musical traballarase sobre algúns tipos de escalas: maiores, menores e escalas doutras culturas.

A parte interpretativa traballarase a través dos apartados Interpretamos música clásica, Escola de músicos, Músicas do mundo (onde nos achegaremos á música de Oceanía) e o apartado A dúo.

Finalmente, achegarémonos aos estilos musicais modernos (música heavy metal) no apartado Auditorio moderno.

OBXECTIVOS

1. Coñecer as principais características da música no Clasicismo.
2. Distinguir os principais xéneros da música clásica.
3. Coñecer o principais aspecto relacionados co baixo eléctrico.
4. Interpretar música de estilo clásico.
5. Aprender as diferenzas esenciais entre os diferentes tipos de escala.
6. Traballar a interpretación e a lectura musical a través de exercicios de ritmo e voz e composicións para frauta e instrumentos Orff.
7. Coñecer as características da música de Oceanía.
8. Coñecer a historia, características e principais representantes do heavy metal.

CONTIDOS

Conceptos

- 1) Músicas do Clasicismo: música vocal profana, música relixiosa e música instrumental.
- 2) Interpretamos música clásica: Mozartiada para cuarteto de corda e frauta. Himno á Alegría.
- 3) O mundo dos instrumentos: o baixo eléctrico.

- 4) Escalas: escala maior escala menor e escala pentatónica.
- 5) Escola de músicos:
 - Con moito ritmo: o tresillo.
 - Práctica de lámina (escala de Do en negras, corcheas e contratempo).
 - Afinando (disonancias entre voces; interpretación no ámbito melódico do-se bemol).
- 6) Música do mundo: a música de Oceanía (Sound Natura).
- 7) A dúo: Kazachok (popular rusa).
- 8) Auditorio moderno: o heavy metal.

UNIDADE 5

Músicas viaxeiras

PRESENTACIÓN

Esta unidade didáctica xira ao redor da música no Romanticismo. Nela trabállase sobre as principais características deste período musical a través de explicacións ilustradas con audicións e as súas correspondentes actividades. Pero tamén se vivencia a música do Romanticismo a través da interpretación de pezas de repertorio que reflicten os principais elementos estilísticos desta música. Co apartado Auditorio histórico profundarase no son do Romanticismo a través da música de compositores como Chopin, Berlioz e Tchaikovsky. Por outra banda, no mundo dos instrumentos os alumnos terán a oportunidade de coñecer todo o relacionado co mundo dos teclados en xeral.

No apartado de Teoría musical traballarase sobre un primeiro achegamento ás alteracións.

A parte interpretativa traballarase a través dos apartados Interpretamos música romántica, Escola de músicos, Músicas do mundo (onde nos achegaremos á música romaní) e o apartado A dúo. Finalmente, achegarémonos aos estilos musicais modernos (música tecno) no apartado Auditorio moderno.

OBXECTIVOS

1. Coñecer e distinguir as principais características da música no Romanticismo.
2. Distinguir os principais xéneros da música romántica.
3. Coñecer o principais aspecto relacionados cos diferentes tipos de teclados.
4. Interpretar música romántica.
5. Coñecer as diferentes alteracións e o seu efecto nas notas.
6. Traballar a interpretación e a lectura musical a través de exercicios de ritmo e voz e composicións para frauta e instrumentos Orff.
7. Coñecer as características da música romaní.
8. Coñecer a historia, características e principais representantes da música tecno.

CONTIDOS

- 1) Músicas románticas: música vocal e música instrumental no Romanticismo.
- 2) Interpretamos música romántica: Primeira Sinfonía, de J. Brahms. O lago dos cisnes, de P.I. Tchaikovsky.
- 3) O mundo dos instrumentos: os instrumentos de teclado.
- 4) Linguaxe musical: as alteracións (I).
- 5) Escola de músicos:
 - Con moito ritmo: célula rítmica de dúas semicorcheas + corchea.
 - Práctica de lámina (práctica do arpegio de Do maior).
 - Afinando (exercicio a dúas voces e interpretación dunha peza en estilo de samba).

- 6) Música do mundo: a música romaní: Gypsy for recorder).
- 7) A dúo: Marcha triunfal da ópera Aida (Verdi).
- 8) Auditorio moderno: a música tecno.

UNIDADE 6

Carácter e ruptura

PRESENTACIÓN

Esta unidade didáctica xira ao redor das diferentes tendencias musicais que se dan no século XX, no cal se suceden ou superponen movementos estilísticos con características moi diferente e mesmo opostas entre si. É o século dos ?ismos?: impresionismo, expresionismo, dodecafonismo, neoclasicismo, etc. As principais características deste período musical serán traballadas a través de explicacións ilustradas con audicións e as súas correspondentes actividades. Pero tamén se vivencia a música do século XX a través da interpretación de pezas de repertorio ou de creación propia que reflicten os principais elementos estilísticos desta música. Co apartado Auditorio histórico profundarase nas sonoridades do expresionismo, a música concreta, a música electrónica, a música electroacústica e a música experimental.

Por outra banda, no mundo dos instrumentos os alumnos terán a oportunidade de coñecer todo o relacionado co mundo do que, habitualmente, coñécese como percusión latina.

Na apartado Teoría musical traballarase e terminará o apartado comezado na unidade anterior sobre as alteracións.

A parte interpretativa traballarase a través dos apartados Interpretamos música do século XX, Escola de músicos, Músicas do mundo (onde nos achegaremos á música do Caribe, concretamente o calipso) e o apartado A dúo.

Finalmente, achegarémonos aos estilos musicais modernos (cantautores españois) no apartado Auditorio moderno.

OBXECTIVOS

1. Coñecer os principais movementos musicais do século XX, así como os seus principais características.
2. Coñecer os principais instrumentos da percusión latina e discriminar auditivamente o son de cada un deles.
3. Ampliar o coñecemento sobre as diferentes alteracións e o seu efecto nas notas.
4. Interpretar música do século XX.
5. Traballar a interpretación e a lectura musical a través de exercicios de ritmo e voz e composicións para frauta e instrumentos Orff.
6. Coñecer as características da música do Caribe (o calipso).
7. Coñecer a historia, características e principais representantes da música dalgúns dos principais cantautores da música española.

CONTIDOS

- 1) A música no século XX: impresionismo, expresionismo, nacionalismo do século XX, neoclasicismo, música de vangarda, etc.
- 2) Interpretamos música do século XX: Pentavals, de J. Palazón. Fortuna Imperatrix Mundi, de C. Orff.
- 3) O mundo dos instrumentos: a percusión latina.
- 4) Linguaxe musical: as alteracións (II).
- 5) Escola de músicos:
 - Con moito ritmo: célula rítmica de corchea + 2 semicorcheas.
 - Práctica de lámina (práctica da escala de Do en compases de 3/4 e de 4/4.
 - Afinando (interpretación dun espiritual).
- 6) Música do mundo: a música do Caribe: Calipsound.
- 7) A dúo: Moon River (da película Almorzo con diamantes e música de H. Mancini).
- 8) Auditorio moderno: cantautores españois.

UNIDADE 7

A música no cine, radio e tv.

PRESENTACIÓN

O cinema sempre foi unha fonte de inspiración e traballo para numerosos compositores. Nesta unidade didáctica faremos un percorrido pola historia das bandas sonoras, e coñeceremos máis en profundidade a función que cumpre a música nunha película.

Ademais, analizaremos a importancia que os medios de comunicación de masas, como a radio e a televisión, tiveron na difusión e desenvolvemento dos gustos musicais da sociedade.

A nivel práctico, se vivenciará a música do cinema a través de audicións guiadas e da interpretación de pezas de repertorio de bandas sonoras. Co apartado Auditorio de cinema analízase con máis profundidade a utilización da música na película O señor dos

aneis a través da audición guiada de fragmentos da mesma. A parte interpretativa traballarase a través dos apartados Interpretamos música de cinema, Escola de músicos, e Concerto en acústico.

OBXECTIVOS

1. Coñecer a historia da música no cinema desde as súas orixes.
2. Comprender e valorar a función da música no cinema.
3. Interpretar música de cinema.
4. Valorar a importancia que para a música tiveron e teñen a radio e a televisión.
5. Tomar conciencia da influencia dos medios de comunicación nos nosos gustos musicais.
6. Coñecer a historia do videoclip.
7. Traballar a interpretación e a lectura musical a través de exercicios de ritmo e voz e composicións para frauta e instrumentos Orff.

CONTIDOS

- 1) Historia da música no cinema
- 2) Aplicacións da música nunha película
- 3) O cinema musical
- 4) A música na radio e a televisión
- 5) Historia do videoclip
- 6) Auditorio de cinema: O señor dos aneis
- 7) Interpretamos música de cinema: Grease
- 8) Escola de músicos:
 - Con moito ritmo: o compás de 6/8
 - Práctica de láminas: escala e arpegio de Do con varias células rítmicas

- Afinando: peza elevado (ámbito re-do)
- 9) Concerto en acústico: Balada de Sacco e Vanzetti

UNIDADE 8

A música e as novas tecnoloxías

PRESENTACIÓN

Esta unidade didáctica xira ao redor da música e as novas tecnoloxías.

Nun primeiro apartado trabállase sobre o desenvolvemento dos sistemas e formatos de gravación e reprodución do son desde a súa orixe ata os nosos días.

No segundo apartado da unidade expónse o desenvolvemento tecnolóxico dos instrumentos musicais electrónicos e o protocolo MIDI.

A continuación expoñeremos as diferentes posibilidades da informática musical, coñecendo os diferentes tipos de programas que permiten traballar coa música a diferentes niveis (gravación e composición, edición de son edición de partituras, etc.).

Finalmente, achegarémonos ao mundo de internet e a música, explorando os novos sistemas e plataformas de promoción, venda e distribución da música na rede.

Na apartado Escola de músicos seguiremos practicando o ritmo os instrumentos de láminas e a lectura musical elevado.

OBXECTIVOS

1. Valorar a importancia dos avances tecnolóxicos para a música.

2. Coñecer a historia da gravación e reprodución do son.
3. Coñecer os sistemas máis innovadores de reprodución de audio.
4. Valorar as posibilidades da informática musical e dos instrumentos MIDI para a creación e aprendizaxe musical.
5. Coñecer as principais tipoloxías de programas informáticos para traballar coa música.
6. Reflexionar sobre as posibilidades de internet para a distribución musical.
7. Traballar a interpretación e a lectura musical a través de exercicios de ritmo, láminas e voz.

CONTIDOS

- 1) Sistemas de gravación de son
- 2) A reprodución do son
- 3) Os instrumentos e as novas tecnoloxías: o sintetizador
- 4) A informática musical: tipos de software. O MIDI
- 5) Os sistemas de compresión de audio
- 6) Internet e a distribución musical
- 7) Escola de músicos:
 - Con moito ritmo: Compas de amálgama
 - Práctica de láminas: escala e o arpegio de do, ascendente e descendente, sobre dúas células rítmicas novas
 - Afinando; peza elevado de ámbito Si-Do

3. Criterios de avaliación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN UNIDADE 1

1. Distinguir e utilizar os elementos da representación gráfica da música (clave de sol, colocación das notas no pentagrama, duración das figuras, signos que afectan á intensidade e matices).
2. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes roles, tentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa común.
3. Identificar e describir os diferentes instrumentos.
4. Recoñecer auditivamente e determinar a época ou cultura á que pertencen distintas obras musicais.
5. Demostrar interese por coñecer músicas de distintas características, épocas e culturas, adoptando unha actitude aberta e respectuosa.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN 2

1. Distinguir e utilizar os elementos da representación gráfica da música (clave de Sol, colocación das notas no pentagrama, duracións, signos que afectan á intensidade e matices, etc.).
2. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes roles, tentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa común.
3. Identificar e describir os diferentes instrumentos.
4. Recoñecer auditivamente e determinar a época ou cultura á que pertencen distintas obras musicais.
5. Demostrar interese por coñecer músicas de distintas características, épocas e culturas, adoptando unha actitude aberta e respectuosa.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN UNIDADE 3

1. Distinguir e utilizar os elementos da representación gráfica da música (clave de Sol, colocación das notas no pentagrama, duracións, signos que afectan á intensidade e matices, etc.).

2. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes roles, tentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa común.
3. Identificar e describir os diferentes instrumentos.
4. Recoñecer auditivamente e determinar a época ou cultura á que pertencen distintas obras musicais.
5. Demostrar interese por coñecer músicas de distintas características, épocas e culturas, adoptando unha actitude aberta e respectuosa.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN UNIDADE 4

1. Distinguir e utilizar os elementos da representación gráfica da música (clave de sol, colocación das notas no pentagrama, duracións, signos que afectan á intensidade e matices, etc.).
2. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes roles, tentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa común.
3. Identificar e describir os diferentes instrumentos.
4. Recoñecer auditivamente e determinar a época ou cultura á que pertencen distintas obras musicais.
5. Demostrar interese por coñecer músicas de distintas características, épocas e culturas, adoptando unha actitude aberta e respectuosa.
6. Relacionar as cuestións técnicas aprendidas coas características dos períodos da historia musical.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN UNIDADE 5

1. Identificar e describir os diferentes instrumentos.
2. Recoñecer auditivamente e determinar a época ou cultura á que pertencen distintas obras musicais.
3. Demostrar interese por coñecer músicas de distintas características, épocas e culturas, adoptando unha actitude aberta e respectuosa.
4. Relacionar as cuestións técnicas aprendidas coas características dos períodos da historia musical.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN UNIDADE 6

1. Distinguir e utilizar os elementos da representación gráfica da música (clave de Sol, colocación das notas no pentagrama, duracións, signos que afectan á intensidade e matices, etc.).

2. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes roles, tentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa común.
3. Identificar e describir os diferentes instrumentos.
4. Recoñecer auditivamente e determinar a época ou cultura á que pertencen distintas obras musicais.
5. Demostrar interese por coñecer músicas de distintas características, épocas e culturas, adoptando unha actitude aberta e respectuosa.
6. Relacionar as cuestións técnicas aprendidas coas características dos períodos da historia musical.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN UNIDADE 7

1. Distinguir e utilizar os elementos da representación gráfica da música.
2. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes roles, tentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa común.
3. Recoñecer auditivamente e determinar a época ou cultura á que pertencen distintas obras musicais.
4. Demostrar interese por coñecer músicas de distintas características, épocas e culturas, adoptando unha actitude aberta e respectuosa.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN UNIDADE 8

1. Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes roles, tentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa común.
2. Identificar e describir os diferentes instrumentos.
3. Utilizar con autonomía os recursos tecnolóxicos dispoñibles demostrando un coñecemento básico das técnicas e procedementos necesarios para gravar, reproducir, crear, interpretar música e realizar sinxelas producións audiovisuais.

4. Estándares e resultados de aprendizaxe avaliáveis.

TEMA 1

ESTÁNDARES	RESULTADOS AVALIABLES
<p>Distingue e utiliza os elementos que se empregan na representación gráfica da música.</p>	<p>Distingue e utiliza os elementos gráficos dunha partitura (indicacións de tempo, duracións, alturas, dinámicas, signos de repetición, etc.). Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade tanto a nivel individual como grupal.</p>
<p>Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.</p>	<p>Discrimina visual e auditivamente os instrumentos máis relevantes da música medieval, así como os principais instrumentos da música árabe.</p>
<p>Explora e descobre as posibilidades da voz e os instrumentos e a súa evolución ao longo da historia da música.</p>	<p>Distingue auditivamente os diferentes xéneros e características da música medieval.</p>
<p>Recoñece e sabe situar no espazo e no</p>	<p>Coñece as características da música</p>

tempo músicas de diferentes culturas.	árabe e a música reggae.
Mostra interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e goce persoal.	Mostra interese por coñecer a música da Idade Media, así como a doutras culturas (música árabe) e outros xéneros (reggae).

TEMA 2

ESTÁNDARES	RESULTADOS AVALIABLES
Distingue e utiliza os elementos que se empregan na representación gráfica da música.	Comprende o concepto de acorde perfecto e o investimento dos acordes, así como o de arpeggio.
Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade tanto a nivel individual como grupal.

<p>Explora e descobre as posibilidades da voz e os instrumentos e a súa evolución ao longo da historia da música.</p>	<p>Discrimina visual e auditivamente (por familias) os instrumentos renacentistas tratados na unidade.</p>
<p>Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas.</p>	<p>Distingue auditivamente os diferentes xéneros e características da música renacentista.</p>
<p>E2.2. Mostra interese por coñecer a música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e goce persoal.</p>	<p>Coñece as características da música de China, así como do música disco. Mostra interese por coñecer a música no Renacemento así como a doutras culturas (música en China) e outros xéneros (música disco).</p>

Tema 3

ESTÁNDARES	RESULTADOS AVALIABLES
Distingue e utiliza os elementos que se empregan na representación gráfica da música.	Comprende os conceptos de escala e a súa sonoridad, así como as escalas antigas dórica e frigia.
Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade tanto a nivel individual como grupal.
Explora e descobre as posibilidades da voz e os instrumentos e a súa evolución ao longo da historia da música.	Discrimina visualmente e auditivamente diferentes tipos de guitarras e as súas posibilidades sonoras.
Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas.	Distingue auditivamente os diferentes xéneros e características da música barroca
Mostra interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e goce persoal.	Coñece as características da música peruana así como da música soul. Mostra interese por coñecer a música no barroco, así como a doutras culturas (música en Perú) e outros xéneros (música soul).

TEMA 4 ESTÁNDARES	RESULTADOS AVALIABLES
Distingue e utiliza os elementos que se empregan na representación gráfica da música.	Distingue e utiliza os diferentes tipos de escalas coñecendo a ordenación das súas notas e as distancias internas entre as mesmas nas escalas ?tipo?.
Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade, tanto a nivel individual como grupal.
Explora e descobre as posibilidades da voz e os instrumentos e a súa evolución ao longo da historia da música.	Discrimina visualmente as principais partes dun baixo eléctrico, distinguindo ademais auditivamente tipos de baixo ou técnicas interpretativas.
Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas.	Distingue auditivamente os diferentes xéneros e características da música clásica.
Mostra interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e goce persoal.	Coñece as características da música de Oceanía, así como do heavy metal.
Relaciona as cuestións técnicas	Mostra interese por coñecer a música no

aprendidas vinculándoas aos períodos da historia da música correspondentes.	Clasicismo así como a doutras culturas (música en Oceanía) e outros xéneros (heavy metal). Relaciona as cuestións técnicas aprendidas cos xéneros musicais máis importantes do Clasicismo.
---	---

TEMA 5

ESTÁNDARES	RESULTADOS AVALIABLES
Distingue e utiliza os elementos que se empregan na representación gráfica da música.	Distingue e utiliza os diferentes tipos de alteracións e aplícaas correctamente a nivel gráfico.
Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade tanto a nivel individual como grupal.

<p>Explora e descobre as posibilidades da voz e os instrumentos e a súa evolución ao longo da historia da música.</p>	<p>Discrimina visualmente os principais tipos de teclado, coñecendo ademais os diferentes mecanismos e características que determinan o son destes instrumentos.</p>
<p>Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas.</p>	<p>Coñece as características da música romaní así como do tecno.</p>
<p>Mostra interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e goce persoal.</p>	<p>Distingue auditivamente os diferentes xéneros e características da música do Romanticismo.</p>
<p>Relaciona as cuestións técnicas aprendidas vinculándoas aos períodos da historia da música correspondentes.</p>	<p>Mostra interese por coñecer a música no Romanticismo, así como a doutras culturas (música romaní) e outros xéneros (tecno). Relaciona as cuestións técnicas aprendidas cos xéneros musicais máis importantes do Romanticismo.</p>

TEMA 6

ESTÁNDARES	RESULTADOS AVALIABLES
Distingue e utiliza os elementos que se empregan na representación gráfica da música.	Distingue e utiliza os diferentes tipos de alteracións e aplícaaas correctamente a nivel gráfico.
Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade tanto a nivel individual como grupal.
Explora e descobre as posibilidades da voz e os instrumentos e a súa evolución ao longo da historia da música.	Distingue visualmente os principais tipos de percusión latina, coñecendo as súas características básicas e discriminando o son característico de cada un deles.
Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas.	Distingue auditivamente as sonoridades básicas de cada movemento estilístico da música culta do século XX, así como as principais

	características de cada un deles.
Mostra interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e goce persoal.	Coñece as características da música do Caribe. Mostra interese por coñecer a música culta do século XX, así como a doutras culturas (música caribeña) e outros xéneros (música de cantautores españois).

TEMA 7

ESTÁNDARES	RESULTADOS AVALIABLES
Distingue e utiliza os elementos que se empregan na representación gráfica da música. Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.	Comprende o concepto de subdivisión ternaria dun 2/4 a un 6/8 aplicándoo en situacións de escritura e lectura.

<p>Recoñece auditivamente e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas.</p>	<p>Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade tanto a nivel individual como grupal. Distingue auditivamente os diferentes xéneros e características da música no cinema. Coñece, analiza e discrimina as diferentes funcións que a música pode desempeñar no cinema, aplicando devanditos coñecementos á análise de diferentes fragmentos de película.</p>
<p>Mostra interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e goce persoal.</p>	<p>Mostra interese por coñecer a música no cinema, os seus compositores, as súas obras máis representativas e as funcións da mesma.</p>

TEMA 8

ESTÁNDARES	RESULTADOS AVALIABLES
<p>Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas,</p>	<p>Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade,</p>

<p>aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.</p>	<p>tanto a nivel individual como grupal.</p>
<p>Explora e descobre as posibilidades da voz e os instrumentos e a súa evolución ao longo da historia da música. Coñece as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías e utilízalas como ferramentas para a actividade musical.</p>	<p>Comprende os conceptos de sintetizador e instrumento virtual e entende o funcionamento do protocolo MIDI. Coñece os sistemas de gravación de son e a súa historia. Coñece as principais tipoloxías de programas informáticos para traballar con música. Coñece as posibilidades de distribución da música na rede</p>

5. Contribución da música á adquisición das competencias clave.

Como xa viamos no apartado dos obxectivos xerais de etapa e a contribución da Música ao logro dos mesmos, o ensino da materia ten un papel moi importante, e non só no desenvolvemento da competencia de conciencia e expresión cultural, xa que potencia capacidades como a comunicación oral e escrita e o pensamento matemático ou o coñecemento tecnolóxico e científico, fomenta o espírito crítico e emprendedor e a adquisición de habilidades sociais e emocionais. Por todo iso, a Música procura un ensino integral do alumnado. A continuación, imos concretar como a educación musical contribúe á adquisición e desenvolvemento das diferentes competencias clave do currículo.

a) Comunicación lingüística

A música contribúe a enriquecer os intercambios comunicativos, fomentando o desenvolvemento de destrezas e estratexias comunicativas orais e escritas, e á adquisición e uso dun vocabulario musical básico. A análise da letra e a súa relación coa música, no ámbito do xénero vocal, a audición e a interpretación de cancións en linguas estranxeiras, ou a integración da linguaxe musical e a linguaxe verbal, como punto de partida para comprender a estruturación formal do discurso musical, establecendo analogías entre as frases gramaticais e as musicais, son só algúns exemplos de como nosa disciplina está intimamente ligada ao desenvolvemento da comunicación lingüística.

b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A linguaxe musical fundaméntase na linguaxe matemática; a representación gráfica da duración do son e do ritmo (figuras, silencios, compases, etc.) exprésase en forma de proporcións matemáticas e fraccións, co cal, a comprensión destes conceptos e a lectura e interpretación de partituras musicais, leva implícito o desenvolvemento da competencia matemática. Igualmente ocorre con outros conceptos musicais como o intervalo, a distribución en tons e semitonos da escala, o acorde ou as indicacións metronómicas, por enumerar algúns.

Por outra banda, trátanse tamén contidos de carácter científico e tecnolóxico, como o estudo do fenómeno físico do son e os seus diferentes parámetros, a produción do son nas diferentes familias instrumentais e os factores que determinan o timbre propio de cada instrumento, os procesos biolóxicos da audición e a voz e o coñecemento das partes do corpo implicadas no mesmo, etc.

Ademais, a música realiza a súa achega á mellora da calidade do medio ambiente reflexionando sobre o exceso de ruído, a contaminación sonora e o uso indiscriminado da música, e realízase especial énfase no uso correcto da voz e do aparello respiratorio para conseguir resultados musicais óptimos e a adquisición de hábitos de hixiene vocal que contribúan a previr problemas de saúde. Disto modo, desde a materia de Música contribúese tamén ao desenvolvemento das competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.

c) Competencia dixital

O ensino da Música contribúe tamén ao desenvolvemento da competencia dixital, promovendo o dominio básico de recursos tecnolóxicos no campo da música (hardware e software musical, técnicas de tratamento e gravación do son, produción de mensaxes audiovisuais, utilización de internet como fonte de información, etc.).

d) Aprender a aprender

O estudo da Música fomenta o desenvolvemento de capacidades e destrezas fundamentais para a aprendizaxe guiada e autónoma do alumno, como a atención, a concentración, a memoria, o esforzo e a constancia, á vez que contribúen a desenvolver o sentido da orde e da análise, e a consolidar hábitos de disciplina e estudo.

e) Competencias sociais e cívicas

As actividades de interpretación e práctica musical requiren por parte dos alumnos dun traballo cooperativo baseado na tolerancia, o respecto e a solidariedade. Con iso promóvese o desenvolvemento de habilidades sociais (autocontrol, autoestima e empatía, entre outras) para relacionarse cos demais, así como a toma de contacto cunha ampla variedade de músicas, de diferentes épocas, favorecendo a comprensión de distintas culturas e a valoración dos demais.

f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Coa interpretación musical poténsiase a habilidade para planificar e xestionar proxectos e desenvólvense a perseveranza, a responsabilidade, a autonomía e a autoestima, fomentando deste xeito a confianza dos alumnos en si mesmos e o seu espírito emprendedor, innovador e crítico, incentivando a toma de decisións, o compromiso e a asunción de responsabilidades.

g) Conciencia e expresións culturais

A Música está relacionada de forma directa coa devandita competencia en todos os aspectos que a configuran, xa que fomenta a capacidade de comprender e valorar críticamente manifestacións musicais de diferentes culturas, épocas e estilos, a partir da audición e a análise musical e sociolóxica das mesmos, así como a adquisición de habilidades para expresar ideas, experiencias ou sentimentos de forma creativa, especialmente coa interpretación, a improvisación e a composición.

6. Procedementos de Avaliación.

1. Faremos unha avaliación continua e diferenciada. Unha avaliación que estea presente en todos os momentos do ensino-aprendizaxe e que cada alumno vaia progresando ao seu propio ritmo.
2. Os criterios de avaliación serán fundamentalmente para valorar tanto o grao de adquisición das competencias básicas como o de consecución de obxectivos.
3. Estableceremos medidas de reforzo cando o proceso de avaliación continuo non sexa o adecuado, en calquera momento do curso, tan pronto como detectemos as dificultades e estarán dirixidas a garantir a adquisición de aprendizaxes imprescindibles para continuar o proceso educativo.
4. Teremos en conta os diferentes elementos do currículo.

Criterios de Cualificación

AVALIACIÓN CONTINUA.

-Probas escritas ou orais: Faranse dúas probas por avaliación (dous-tres temas por proba). Ponderación 80%.

-Traballo na caderno de clase. Ponderación 10%.

-Comportamento e actitude na aula. Ponderación 10%.

RECUPERACIÓN DUNHA AVALIACIÓN PARCIAL: Proba final de xuño na que os alumnos recuperaran as avaliacións avaliadas negativamente ó longo do curso coa mesma materia.

Ponderación 100%.

6. Temas transversais

Os elementos transversais son un conxunto de coñecementos, hábitos, valores, etc., que deben entrar a formar parte do desenvolvemento de todas e cada unha das materias básicas en que se organiza o currículo. O Real Decreto 1105/2014, de 26 de decembro, determina que en Educación Secundaria Obrigatoria, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias de cada etapa, estes elementos son:

- Comprensión lectora e expresión oral e escrita.
- Comunicación audiovisual.
- Uso das Tecnoloxías da Información e a comunicación.
- Emprendimiento.
- Educación cívica e constitucional.

Todos estes elementos son susceptibles de ser traballados na área de Música. Como os referidos a comunicación audiovisual e novas tecnoloxías, emprendimiento e educación cívica, xa se trataron noutros apartados da presente programación, centrarémonos na comprensión lectora e expresión oral e escrita. Desde a área de Música tentaremos fomentar o hábito e o gusto pola lectura e contribuír a mellorar a práctica da lectoescritura. Para iso, suxerimos a continuación, algunhas posibles medidas a adoptar para estimular o interese e o hábito da lectura e a capacidade de expresarse correctamente dos nosos alumnos.

- Uso da lectura comprensiva e expresiva como ferramenta de aprendizaxe en calquera tipo de textos.

- Colaboración con outros departamentos didácticos para a realización de unidades didácticas globalizadas cunha intención preferentemente comunicativa dirixida á estimulación da linguaxe oral comprensiva e expresivo.
- Participación nas actividades de animación á lectura que levan a cabo na biblioteca do centro.
- Recomendación de bibliografía musical específica como fonte para a realización de traballos da materia dos alumnos.
- Fomento do uso privado da lectura como un medio para satisfacer os intereses persoais no lecer e na relación con outras persoas e o uso da escritura como ferramenta de autor. Así, podemos analizar as letras de cancións de diferentes estilos musicais e referidas a diferentes experiencias e contextos (por exemplo: canción de autor, rap, pop, etc.) e animar aos nosos alumnos para crear as súas propias cancións.
- Utilización da linguaxe oral e das tecnoloxías da información e a comunicación como medios para fortalecer o resto dos ámbitos, ofrecendo aos alumnos a visión da lectura como unha fonte básica de coñecemento e enriquecemento.
- Realización de comentarios e críticas acerca de libros musicais e a súa difusión a través da web do centro.
- Realización de «contos musicais» mediante a sonorización e musicalización de relatos ou outros textos.
- Creación da ambientación musical para un recital de poesía.
- Potenciación, a través da lectura comunicativa, do comportamento ético e a construción social de valores de solidariedade, tolerancia, igualdade, respecto ás diferenzas e non discriminación.

Outros elementos que podemos traballar de forma transversal son:

- O desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.
- A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto aos homes e mulleres por igual, ás persoas con discapacidade e o rexeitamento á violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e consideración ás vítimas do terrorismo e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.
- A programación docente debe comprender en todo caso a prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia, incluído o estudo do

Holocausto xudeu como feito histórico. Evitaranse os comportamentos e contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación.

- Os currículos de Educación Secundaria Obligatoria e Bacharelato incorporarán elementos curriculares relacionados co desenvolvemento sustentable e o medio ambiente, os riscos de explotación e abuso sexual, o abuso e malos tratos ás persoas con discapacidade, as situacións de risco derivadas da inadecuada utilización das Tecnoloxías da Información e a Comunicación, así como a protección ante emerxencias e catástrofes.
- As Administracións educativas incorporarán elementos curriculares e promoverán accións para a mellora da convivencia e a prevención dos accidentes de tráfico, co fin de que o alumnado coñeza os seus dereitos e deberes como usuario das vías, en calidade de peón, viaxeiro e condutor de bicicletas ou vehículos a motor, respecte as normas e sinais, e favorézase a convivencia, a tolerancia, a prudencia, o autocontrol, o diálogo e a empatía con actuacións adecuadas tendentes a evitar os accidentes de tráfico e as súas secuelas.

NIVEL: 4º E.S.O.
ASIGNATURA: MUSICA
PROFESOR: José Ramón Rodríguez Castellanos

1. Obxectivos

Os obxectivos xerais que marca a LOMCE para esta etapa son os seguintes:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacíficamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, se a houber, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexos, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.
- k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar críticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

Contribución da materia de Música ao logro dos anteriores obxectivos de etapa

No mencionado Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro (B.O.E. de 3 de 2015), polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato, a Música aparece definida como ben cultural e como linguaxe e medio de comunicación non verbal, do mesmo xeito que como elemento con gran valor na vida das persoas, ao favorecer o desenvolvemento integral dos individuos e intervir na súa formación emocional e intelectual, a través do coñecemento do feito musical como manifestación cultural e histórica, e ao contribuír ao afianzamento dunha postura aberta, reflexiva e crítica no alumnado.

O estudo desta materia en Secundaria parte dos coñecementos previos adquiridos polos estudantes na Educación Primaria e das características evolutivas do alumnado nesta idade, que nos permitirán abordala con maior profundidade, para dotar ao alumnado dun vocabulario musical máis rico e unha maior comprensión da linguaxe musical como medio de expresión artística (obxectivo l), á vez que entender a música como un fenómeno imbricado na historia e na sociedade, e valorar o noso patrimonio artístico e cultural (obxectivo j).

Ademais de desenvolver estes valores estéticos, propios da competencia de conciencia e expresión cultural, o traballo da expresión musical, a través de interpretación e a vivencia práctica da mesma, contribúe sen dúbida ao desenvolvemento de valores como o

esfuerzo e a constancia, así como a consolidar hábitos de disciplina e estudo (obxectivo b), á vez que fomenta a confianza dos alumnos en si mesmos e o seu espírito emprendedor, innovador e crítico, incentivando a toma de decisións, a autonomía, o compromiso e a asunción de responsabilidades (obxectivo g).

Por outra banda, non podemos obviar que actualmente, a música constitúe un dos principais referentes de identificación para os nosos mozos, e que co desenvolvemento tecnolóxico, multiplicáronse as canles de acceso ás cada vez máis numerosas fontes de cultura musical, así como ás súas diversas maneiras de creación e interpretación a través de vehículos que forman parte da súa vida cotiá como Internet, dispositivos móbiles, reprodutores de audio ou videoxogos; por tanto, desde a materia de Música, contribuírase á adquisición de destrezas básicas no manexo das fontes de información e as TIC, fomentando o desenvolvemento da sensibilidade estética, a expresión creativa e a reflexión crítica (obxectivo e).

Así mesmo, debemos destacar a importancia da práctica musical na aula, e a súa contribución ao desenvolvemento da memoria, a concentración e a psicomotricidade, así como das habilidades sociais e emocionais necesarias para traballar en grupo ou para enfrontarse á actuación ante o público, favorecendo a mellora do control das emocións e a autoestima (obxectivo d). O formar parte de diversas agrupacións nas que os alumnos deben aprender a traballar en equipo, asumindo diferentes roles para poder interpretar música en conxunto, requirirá practicar actitudes de cooperación, tolerancia e solidariedade, así como o respecto cara ás capacidades expresivas e musicais dos seus compañeiros e compañeiras, sen discriminación por razón de sexo ou de calquera outra condición social ou persoal (obxectivos a e c).

Doutra banda, a través do ensino da música potenciaremos tamén o desenvolvemento das capacidades comunicativas, tanto oralmente como por escrito, fomentando o desenvolvemento de destrezas e estratexias comunicativas para a lectura, a escritura, o fala, escóitaa e a conversación, así como destrezas vinculadas co tratamento da información, tanto na lingua castelá como noutras linguas estranxeiras. No caso destas últimas, isto e logrará a través, por exemplo, da utilización de audicións de música vocal e repertorio de canto nese idioma (obxectivos h e i). Ademais, a aprendizaxe da linguaxe musical e a lectura e interpretación de partituras leva implícito o desenvolvemento do pensamento matemático, así como a comprensión do fenómeno físico do son ou o proceso de audición. Supón ademais vivenciar como se produce o son nos instrumentos musicais e no noso propio corpo, ser conscientes da vinculación existente entre o son e a nosa saúde física e psicolóxica ou manexar diferentes ferramentas dixitais para aprender a editar e manipular os parámetros sonoros. Todo iso contribuírá indubidablemente ao desenvolvemento do coñecemento tecnolóxico e científico (obxectivos f e k).

2. Metodoloxía

A nosa proposta docente para a materia de Música organízase de acordo cos contidos e obxectivos propostos no currículo oficial, e incorpora as suxestións metodolóxicas, os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe que marca a LOMCE a cal establece como elemento esencial as competencias clave, e como obxectivo propiciar unha renovación na práctica docente e no proceso de ensino e aprendizaxe.

O novo currículo destaca a relevancia do ensino da música, na formación integral do noso alumnado e no seu desenvolvemento intelectual e emocional. A música constitúe ademais un importante referente social e cultural da nosa mocidade, e non podemos perder de vista tampouco os cada vez máis numerosos estudos de orixe científica que recollen os beneficios neurolóxicos e emocionais da práctica musical. Ademais, o traballo por competencias busca a vinculación do coñecemento presente nas mesmas, e coas habilidades prácticas ou destrezas que as integran. Tendo en conta todas estas premisas, queda clara a necesidade dunha formulación eminentemente práctica da materia, onde a audición, a interpretación e a creación convértanse nos eixos principais dun proceso de ensino baseado na comprensión da linguaxe musical como vehículo de expresión artística e na análise do feito musical como manifestación cultural e social.

A continuación detallaremos algúns dos principios didácticos e metodolóxicos que rexen este proxecto, aínda que non debemos esquecer que a nosa praxe educativa non pode perder de vista os principios xerais que conformen o deseño curricular do noso centro e adaptarse aos condicionantes socioculturais, de dispoñibilidade de recursos e características do alumnado do mesmo, se queremos lograr unha aprendizaxe competencial nos nosos alumnos. Por tanto, buscamos desenvolver actividades que requiran integrar distintos tipos de coñecementos, destrezas, actitudes e valores, tendo en conta a atención á diversidade e o respecto polos distintos ritmos e estilos de aprendizaxe e propiciando o traballo tanto individual e cooperativo.

- A motivación por aprender no alumnado é indispensable para xerar neles a curiosidade e a necesidade por adquirir os coñecementos, as destrezas e as actitudes e valores presentes nas competencias. Por iso incluíronse numerosas actividades de

carácter introductorio e motivador aos contidos teóricos, audicións musicais y repertorio musical, tanto vocal como instrumental, atractivo e de estilos moi variados, vídeos explicativos e demostrativos, realizados por alumnos do seu mesma idade. Todo iso encamiñase a despertar unha actitude positiva cara ao proceso de aprendizaxe.

- Consideramos tamén fundamental partir das experiencias e coñecementos previos que posúa o noso alumnado, co fin de valorar que coñecen os nosos alumnos e saber desde onde debemos partir. Así, resulta fundamental que, en cada unidade, pártase dos coñecementos que os alumnos xa teñen para que poidan relacionalos cos novos conceptos que van adquirindo a medida que o curso avanza. Ao mesmo tempo, é preciso propiciar que os alumnos se convertan en construtores do seu propio coñecemento, e que ademais de reflexionar sobre os seus coñecementos, e enriquecelos e desenvolves, exerciten a súa atención, concentración, memoria e constancia, o que contribuirá a que adquiran novas destrezas e experiencias.

- Ademais realizouse unha coidada secuenciación e gradación dos contidos, integrando perfectamente a parte máis teórica coa práctica e dotando ao proxecto de gran coherencia didáctica interna. Os contidos teóricos das unidades desenvóléronse de maneira clara e concisa, intercalando audicións e actividades explicativas, que axuden aos alumnos para comprender e fixar os conceptos estudados e ao profesor para comprobar se existen aspectos non asimilados. As actividades están deseñadas de modo que, en moitos casos, serven para traballar varios dos bloques de contidos; e buscouse tamén, un traballo sistemático e progresivo de todos os aspectos expresivos e interpretativos, a través de varios apartados prácticos, en forma de cursos completos e secuenciados didacticamente, de ritmo, entoación e técnica de instrumentos de láminas, así como a través da interpretación de exercicios e pezas para frauta e instrumentos Orff, con música orixinal composta polos autores ou arranxos de pezas de repertorio. Inclúese ademais dun apartado dedicado exclusivamente á práctica da audición no que se seguen traballando os estilos musicais modernos.

- O proxecto inclúe actividades de aprendizaxe variadas, co obxectivo de promover distintas modalidades ou vías de aprendizaxe, ofrecer diferentes graos de dificultade e posibilitar a elección daquelas que considere máis adecuadas o profesor, para o seu alumnado. O proxecto dixital complementa ao libro en papel, achegando materiais e recursos didácticos diversos e variados, con actividades complementarias. Ademais das actividades explicativas de cada unidade, ao final das mesmas, hai unha serie de actividades finais, que permiten comprobar ao alumno se comprendeu correctamente os contidos principais da unidade. É tamén importante que o alumnado participe de maneira activa en debates e comentarios co profesor e os seus compañeiros; con este fin, propuxéronse ao longo do libro algunhas actividades de carácter máis aberto que propicien o debate en clase.

- Inclúense actividades e tarefas que propician a interrelación entre distintos contidos da área musical e con outras, co obxectivo de favorecer unha aprendizaxe integral que poña en xogo un conxunto amplo de coñecementos, habilidades ou destrezas e actitudes persoais, polo que é moi desexable propiciar eltrabajo por proxectos, especialmente relevante para a aprendizaxe por competencias.
- As actividades deseñáronse de modo que implican diferentes agrupamentos dos alumnos, combinando o traballo individual co de pequenos grupos heteroxéneos e co traballo no gran grupo-aula. A interpretación, a práctica musical e as numerosas actividades grupales que se inclúen, propician a aprendizaxe cooperativa, de forma que, a través da resolución conxunta das tarefas, os membros do grupo coñezan as estratexias utilizadas polos seus compañeiros e poidan aplicarlas a situacións similares, favorecendo así ademais, a autonomía do alumnado na toma de decisións e a súa participación no proceso de ensino e aprendizaxe.
- Os materiais e recursos didácticos deste proxecto pensáronse de forma que faciliten a súa adaptación aos distintos niveis e aos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe do alumnado, co obxecto de atender á diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes. Unha ferramenta de traballo moi importante neste sentido é o Libro de traballo que, ademais das actividades do libro, inclúe actividades de reforzo, orientadas a incidir e remarcar os contidos fundamentais e básicos de cada tema, y de ampliación, dirixidas a profundar ou ampliar os contidos traballados.
- A necesaria incorporación das Tecnoloxías da Información e a Comunicación a nosa práctica docente, como elemento de mellora da calidade do proceso de ensino-aprendizaxe, vese reflectida no noso proxecto. No libro en papel, coa inclusión de numerosas actividades que teñen como obxecto o uso crítico da internet como fonte de información, e a través de talleres específicos de informática musical. No Libro dixital, que explota as posibilidades que o uso da lousa dixital como recurso pedagóxico ofrécenos, con actividades interactivas, infografías, materiais complementarios, enlaces web e variados recursos multimedia.
- Por último, recomendamos a realización de actividades complementarias e extraescolares que, sen dúbida, favorecerán o desenvolvemento dos contidos educativos propios da etapa, e impulsarán a utilización de espazos e recursos educativos diversos. Nese sentido, no libro trabállase un amplo repertorio con pezas vocais e instrumentais moi adecuadas para interpretar nun posible concerto, e que tamén favorecen a creación de coros ou grupos instrumentais no centro educativo.

3. Estándares e resultados de aprendizaxe avaliáveis

MATERIA	Música	TRIMESTRE	Primer trimestre
UNIDAD DIDÁCTICA	1. La música y los medios de comunicación	NIVEL EDUCATIVO	4 ESO

Introducción	Objetivos didácticos de la unidad
<p>Esta unidade didáctica xira en torno ao papel da música nos medios de comunicación. Nela trabállase sobre as principais funcións e formas en que a música se utiliza na televisión, o cinema, a radio, a prensa, a publicidade e outros medios audiovisuais. Todo iso con explicacións, audicións e as súas correspondentes actividades. Pero tamén se vivencia a música nos medios de comunicación a través da interpretación da peza <i>Cóntame</i>, unha das sintonías máis famosas da televisión española.</p> <p>No apartado <i>Grandes compositores</i> profundarase no</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Coñecer as funcións e a utilización da música nos distintos medios de comunicación (televisión, radio, cinema, publicidade e outros medios audiovisuais).2. Reflexionar sobre a influencia dos medios de comunicación nos hábitos de consumo musical e nas modas comerciais.3. Coñecer a vida e obra do compositor J. S. Bach.4. Traballar a expresión e a lectura musical a través de exercicios de ritmo, voz, frauta e instrumentos Orff de placas.

coñecemento do compositor J. S. Bach, do Barroco musical. A parte interpretativa traballarase a través dos apartados Interpretando melodías coñecidas, Batukada, En acústico e Concerto no referente á interpretación instrumental. No apartado A un tempo traballarase a interpretación vocal, e a danza abordarse en en el Taller de danzas do mundo, onde nos achegaremos ao folclore de Romanía.

5. Traballar a expresión corporal a través da interpretación dunha danza colectiva.
6. Desenvolver e aplicar diversas habilidades e técnicas que posibiliten a interpretación (vocal, instrumental e de danza), tanto individual como en grupo, das composicións musicais da unidade.

Conocimientos previos

Aínda que os alumnos viron o tema relacionado coa música no cinema, a televisión e a radio en cursos anteriores, esta unidade está exposta de forma que non require de coñecementos previos, xa que a explicación dos contidos realízase en profundidade, facendo un percorrido polos diferentes medios de comunicación mostrando o papel da música en cada un deles.

Contenidos de la unidad

- 1) A música e os medios de comunicación
 - 1.1 A música na televisión
 - 1.2 A música na radio
 - 1.3 A música e a prensa
 - 1.4 A música e outros medios audiovisuais
 - 1.5 A música e a publicidade
 - 1.6 Os medios de comunicación: unha plataforma para a promoción musical
- 2) Grandes compositores: Bach.
 - 2.1 Vida
 - 2.2 Obra
- 3) Interpretando melodías coñecidas: Cántame
- 4) Batukada: O chachachá
- 5) A un tempo: Siyahamba
- 6) Técnica instrumental: arpegios en fruta.
- 7) En acústico con Wim Mertens.
- 8) Concerto: Voces do planeta
- 9) Taller danzas do mundo: Romanía, Hora Romaeasca

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos. C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
3) 4) 5) 6) 7) 8) 9)	B1. C1. Ensaiar e interpretar, en pequeno grupo, unha peza vocal ou instrumental ou unha coreografía aprendidas de memoria a través da audición ou observación de gravacións de audio e vídeo ou mediante a lectura de partituras e outros recursos gráficos.	E1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades. E1.2. Le partituras como apoio á interpretación.	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais, instrumentais e a danza contidas na unidade, a nivel individual e grupal. Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas, mostrando unha actitude aberta, respectuosa e cun espírito crítico antes propia interpretación. Le as partituras de a unidade como apoio á interpretación.	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía Aprender a aprender Sentido de iniciativa e espírito emprendedor Competencias sociais e cívicas Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos. C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1) 2) 4)	B2. C1. Analizar e describir as principais características de diferentes pezas musicais apoiándose na audición e no uso de documentos como partituras, textos ou musicogramas.	E1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais. E1.2. Le partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas axudándose de diversas fontes. Identifica distintos tipos de músicas de TV. Recoñece obras de J. S. Bach, diferencia as voces humanas nas audicións. Segue e le as partituras como apoio á audición.	Comunicación lingüística Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais.
1) 2)	B2. C2. Expoñer de forma crítica a opinión persoal respecto de distintas músicas e eventos musicais, argumentándoa en relación coa información obtida en distintas fontes: libros, publicidade, programas de concertos, críticas, etc.	E2.1. Realiza críticas musicais e utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.	Realiza críticas e emite opinións sobre os programas musicais en TV, a música na publicidade, a influencia dos medios de comunicación nas modas musicais e o consumo persoal de música utilizando un vocabulario apropiado para a elaboración das críticas tanto de forma oral como escrita.	Competencia lingüística Aprender a aprender Sentido de iniciativa e espírito emprendedor Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos. C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1) 2)	B2. C4.Recoñecer auditivamente, clasificar, situar no tempo e no espazo e determinar a época ou cultura e estilo das distintas obras musicais escoitadas previamente na aula, mostrando apertura e respecto polas novas propostas musicais e interesándose por ampliar as súas preferencias.	E4.1. Recoñece e compara os trazos distintivos de obras musicais e descríbeseos utilizando unha terminoloxía adecuada. E4.2. Sitúa a obra musical nas coordenadas de espazo e tempo. E4.3. Mostra interese, respecto e curiosidade pola diversidade de propostas musicais, así como polos gustos musicais doutras persoas.	Recoñece os trazos distintivos de sintonías e músicas de TV,de obras musicais de J. S. Bach utilizando a terminoloxía adecuada para describilos. Pode situar as obras musicais da unidade no seu correspondente espazo e tempo. Mostra interese e respecto pola diversidade musical traballada na unidade, así como polos gustos musicais dos seus compañeiros.	Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos. C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B2.C5.Distinguir as diversas funcións que cumpre a música na nosa sociedade, atendendo a diversas variables: intención de uso, estrutura formal, medio de difusión utilizado.	E5.1.Mostra unha actitude crítica ante o papel dos medios de comunicación na difusión e promoción da música.	Expresa a propia opinión e mostra unha actitude crítica ante o papel dos medios de comunicación na difusión e promoción da música nas actividades e debates da unidade.	Competencias sociais e cívicas Conciencia e expresións culturais
1)	B2. C6.Explicar algunhas das funcións que cumpre a música na vida das persoas e na sociedade.	E6.1.Coñece e explica o papel da música en situacións e contextos diversos: actos da vida cotiá, espectáculos, medios de comunicación, etc.	Coñece e explica o papel da música nos diferentes medios de comunicación traballados na unidade.	Competencia lingüística Competencias sociais e cívicas Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais
1)	B4. C2. Aplicar as diferentes técnicas de gravación, analóxica e dixital, para rexistrar as creacións propias, as interpretacións realizadas no contexto da aula e outras mensaxes musicais.	E2. 1.Manexa as técnicas básicas necesarias para a elaboración dun produto audiovisual.	Elabora un produto audiovisual (programa de radio) manexando as técnicas básicas necesarias para a súa elaboración.	Aprender a aprender Competencia dixital Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos. C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B4. C4. Caracterizar a función da música nos distintos medios de comunicación: radio, televisión, cinema e as súas aplicacións na publicidade, videoxogos e outras aplicacións tecnolóxicas.	E4.1. Utiliza con autonomía as fontes de información e os procedementos apropiados para indagar e elaborar traballos relacionados coa función da música nos medios de comunicación.	Indaga e elabora traballos relacionados coa función da música nos medios de comunicación, utilizando con autonomía as fontes de información. Selecciona a música adecuada para un anuncio publicitario.	Aprender a aprender Competencia dixital Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos. C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B4. C5. Coñecer as posibilidades das tecnoloxías aplicadas á música, utilizándoas con autonomía.	<p>E5. 1. Mostra interese por coñecer as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías como ferramentas para a actividade musical.</p> <p>E5.2. Coñece e consulta fontes de información impresa ou dixital para resolver dúbidas e para avanzar na aprendizaxe autónoma.</p> <p>E5.3. Utiliza a información de maneira crítica, obtena de distintos medios e pode utilizala e transmitila utilizando distintos soportes.</p> <p>E5.4. Coñece e cumpre as normas establecidas para</p>	<p>Mostra interese polas novas tecnoloxías e as súas posibilidades como ferramentas para a actividade musical. Realiza procuras de música na internet e descarga podcasts para a súa análise auditivo.</p> <p>Resolve dúbidas para avanzar na aprendizaxe autónomoconsultando fontes de información impresa ou dixital.</p> <p>Descarga o programa Audacity e utilízao para realizar gravacións e edicións de son.</p> <p>Utiliza a información de forma crítica, obténdoa de distintos medios. Pode utilizala e transmitila utilizando diferentes soportes.</p> <p>Conoce y cumple las</p>	Competencia dixital Aprender a aprender Sentido da iniciativa e espírito emprendedor

Relación de las actividades con competencias

Actividades de la unidad

N.º	Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnología	Competencia digital	Aprender a aprender	Competencias sociales e cívicas	Sentido da iniciativa e espírito emprendedor	Conciencia e expresións culturais
1	17	X			X			X
2	17	X			X		X	X
3	17							X
4	17			X	X		X	
5	17	X						X
6	18	X		X	X			X
7	20	X						X
8	20	X					X	X
9	22				X			X

10	22	X	X		X			X
11	22				X			X
Actividades finales								
N.º	Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	Competencia dixital	Aprender a aprender	Competencias sociais e cívicas	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor	Conciencia e expresións culturais
1	36	X						X
2	36	X						
3	36	X						
4	36	X						X
5	36	X						
6	36	X			X			
7	36	X			X		X	
8	37	X		X	X	X	X	

9	37	X		X				
10	37	X		X	X	X	X	
11	37	X			X	X	X	X

Relación de los apartados prácticos de la unidad con competencias

Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnología	Competencia digital	Aprender a aprender	Competencias sociales e cívicas	Sentido de iniciativa e espíritu emprendedor	Conciencia e expresiones culturales.
Interpretando melodías conocidas							
23		X		X	X	X	X
Batukada							
24		X		X	X	X	
A coro							
26		X		X	X	X	X
Técnica instrumental							
27		X		X	X	X	
En acústico							
28-29		X		X	X	X	X
Concierto							
30-31-32		X		X	X	X	X
Taller de danzas del mundo							
33		X		X	X	X	X

Competencias relevantes asociadas al estándar	Estándar de aprendizaje	Indicador de logro	Evaluación			
			Nivel 1 (en proceso)	Nivel 2 (básico)	Nivel 3 (intermedio)	Nivel 4 (avanzado)
	E1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades.	<p>Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade, a nivel individual e grupal, aplicando as habilidades técnicas necesarias.</p> <p>Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas, mostrando unha actitude aberta, respectuosa e cun espírito crítico antes de interpretar e despois de interpretar no grupo.</p> <p>Le correctamente as</p>				

CL CM AA	E1.2. Le partituras como apoio á interpretación	Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas, mostrando unha actitude aberta, respectuosa e cun espírito crítico antesupropiainterpretaciónyladesu grupo.	Es capaz de comentar las obras musicales propuestas, pero con ciertas dificultades a la hora de consultar fuentes documentales, y con errores a la hora de expresarse. No reconoce las obras de J. S. Bach. No es capaz de seguir las partituras como apoyo a la audición.	Es capaz de comentar las obras musicales propuestas y consultar fuentes documentales, aunque comete errores de expresión. Reconoce, aunque con dificultades, las obras de J. S. Bach. Sigue las partituras como apoyo a la audición con algunas dificultades.	Comenta las obras musicales propuestas y consulta fuentes documentales de forma correcta, expresándose con claridad. Reconoce claramente las obras de J. S. Bach. Sigue correctamente las partituras como apoyo a la audición.	Comenta las obras musicales propuestas y consultar fuentes documentales de forma correcta, expresándose con claridad y utilizando un vocabulario adecuado. Reconoce con gran precisión las obras de J. S. Bach. Sigue con precisión las partituras como apoyo a la audición.
AA CSC CEC	E1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais.	Le correctamente las partituras das pezas interpretadas na unidade.	Tiene dificultades para realizar críticas y emitir opiniónessobre los programas musicales en TV, la música en la publicidad, la influencia de los medios de comunicación en las modas musicales y el consumo personal	Realiza críticas y emite opiniónessobre los programas musicales en TV, la música en la publicidad, la influencia de los medios de comunicación en las modas musicales y el consumo personal de música, pero con errores en su	Realiza críticas y emite opiniones de forma correcta y adecuada sobre los programas musicales en TV, la música en la publicidad, la influencia de los medios de comunicación en las modas musicales y el consumo personal	Realiza críticas y emite opiniones de forma correcta, adecuada y con sentido constructivo sobre los programas musicales en TV, la música en la publicidad, la influencia de los medios de comunicación en las modas musicales y el consumo personal de música

CD

- Audicións ilustrativas da unidade.
- Bases musicais de acompañamento de apartados prácticos.

TEACHING BOOK

- Vídeos para ilustrar os contidos da unidade e vídeos de creación propia, que explican algún aspecto práctico ou mostran a alumnos de Secundaria interpretando as pezas:
 - ou VÍDEO ILUSTRATIVO: Como tocar os instrumentos de percusión para o ritmo de chachachá
 - ou VÍDEO ILUSTRATIVO: Dúas versións da canción Siyahamba e audios por separado para facilitar a súa aprendizaxe.
 - ou VÍDEO DE CREACIÓN PROPIA: Arpegios en fruta, Promenade
 - ou VÍDEO DE CREACIÓN PROPIA: Arranxo Orff de tema Lir
 - ou VÍDEO DE CREACIÓN PROPIA: Concerto: Voces do planeta
 - ou VÍDEO DE CREACIÓN PROPIA: Danza: Hora Romaneasca

WEB DE RECURSOS

- Partitura con acordes para guitarra e piano: Cántame
- Información complementaria: A bossa nova
- Partituras dos instrumentos por separado: Lir
- Partitura simplificada: Voces do planeta

INTERACTIVE BOOK

Actividades interactivas (AI) y actividades complementarias.

- Actividades interactivas para reflexionar sobre a música na televisión, radio, prensa, outros medios audiovisuais, publicidade (De AI.1 a AI.7).
- Actividade interactiva sobre o compositor J. S. Bach (AI.8).
- Actividade interactiva sobre o chachachá (AI.9).
- Videoclase sobre a música en televisión.
- Infografía Memory sobre elementos da partitura.
- Actividades complementarias: Actividade de grupo (Bach na historia da música) e debate (O consumo musical, elección persoal ou manipulación comercial?).
 - Test interactivo final.

Sugerencias metodológicas

As actividades explicativas que acompañan os contidos teóricos deseñáronse buscando dar ampla información sobre os medios de comunicación en todas as súas manifestacións: televisión, radio, prensa, medios audiovisuais e a publicidade. O alumno debe comprender que os medios de comunicación de masas (mass media) inflúen na música que se pon de moda e os nosos hábitos de consumo. Ademais, os medios de comunicación son auténticas plataformas para a promoción e lanzamento de artistas e grupos musicais. As actividades están pensadas para que o alumno reflexione sobre as funcións e o papel da música en todos os medios de comunicación na actualidade, e sexa consciente de como inflúen nos nosos gustos e costumes. Os exemplos sobre os usos da música nos medios de comunicación pódense ampliar coa visualización de vídeos de YouTube e outros sitios web relacionados co tema.

Outra actividade alternativa que podemos expor consiste en realizar unha revista dixital dedicada á música que máis gusta aos alumnos. Para iso, pódese utilizar un blogue colaborativo e distribuír aos alumnos en grupos onde cada un teña o seu traballo e a súa sección musical, poderían ser: entrevistas, vídeos, novos éxitos, cancións favoritas dos profesores, etc.

Ao tratar o tema dos videoxogos, tamén se pode propoñer aos alumnos un traballo sobre os seus videoxogos favoritos onde se faga unha análise da música que escoitan mentres xogan, investigando quen compuxo @dicha música, ou se é música prestada, etc. O traballo podería representarse en clase onde os alumnos farían unha demostración presentando os seus videoxogos coas súas músicas correspondentes.

En canto a las secciones prácticas, recomendamos poñer aos alumnos os vídeos que acompañan algúns dos apartados, e que mostran a estudantes do seu mesma idade realizando os exercicios ou interpretando as pezas, e poden servirnos para motivalos.

Con respecto aos exercicios ou as pezas de concerto para fruta, recomendamos seguir os seguintes pasos:

☉ EXERCICIOS PREPARATORIOS:

- 1) Recoñecemento das notas no pentagrama.
- 2) Lectura rítmica.
- 3) Solfexo xeral da peza.

☉ MONTAXE DA PEZA:

Traballo coa fruta

- 1) Interpretación do fragmento co instrumento a velocidade lenta (non utilizar aínda o acompañamento do CD).
- 2) Insistir na emisión regular do son evitando «asubíos» e «altibaixos».
- 3) Respirar nos silencios, e tamén onde están indicadas cómalas de respiración.

Indicacións para a utilización do acompañamento orquestral

- 1) Asegurarémonos de que os alumnos xa interpretan a peza á mesma velocidade do acompañamento orquestral.
- 2) Propoñer aos alumnos unha primeira escoita do acompañamento na que leven o pulso con pés ou mans para, desta maneira, interiorizar a velocidade da composición.

Atención a la diversidad

Os materiais e recursos didácticos deste proxecto pensáronse de forma que faciliten a súa adaptación aos distintos niveis e aos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe delalumnado, co obxecto de atender á diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes.

Así,algúns dos apartados prácticos, como os que traballan o ritmo ou a interpretación, están deseñados de modo que propoñen exercicios de diferente nivel de dificultade.Por exemplo, en Técnica instrumental.

Unha ferramenta de traballo moi importante neste sentido é o caderno de traballo do alumnoque, ademais das actividades do libro, inclúe:

- Actividades de reforzo.
- Actividades complementarias: orientadas a incidir e remarcar os contidos fundamentais e básicos de cada tema, e de ampliación, dirixidas a profundar ou ampliar os contidos traballados.
- Xogos musicais.

O Dixital Booktamén inclúe actividades de ampliación de tipoloxía variada.

Distribución temporal

O desenvolvemento desta unidade require, aproximadamente,de 18 sesións de clase,distribuídas da seguinte forma (considerando 3 horas lectivas semanais):

- Desenvolvemento de contidos teóricos e actividades sobre os mesmos: 8 sesións.
- Desenvolvemento dos apartados prácticos: 10 sesións.

Suxestión de temporalización: 2 últimas semanas de setembro e outubro.

MATERIA	Música	TRIMESTRE	Primer trimestre
UNIDAD DIDÁCTICA	2. Músicas del siglo XXI	NIVEL EDUCATIVO	

Introducción	Objetivos didácticos de la unidad
<p>Esta unidade didáctica xira ao redor das músicas do século XXI. Ao longo dela danse a coñecer as diferentes tendencias musicais, a música independente, os estilos herdados de pasadas décadas, a música dirixida aos adolescentes e o fenómeno fan, entre outros aspectos. Traballarase sobre as características dos estilos y sus representantes principais, todo iso con explicacións, audicións e as súas correspondentes actividades. Pero tamén se vivencia a música do século XXI a través da interpretación da peza Electronicmusic para coñecer a sonoridad da música electrónica. No apartado Grandes compositores profundarase no coñecemento do compositor W. A. Mozart, do Clasicismo musical.</p> <p>A parte interpretativa traballarase a través dos apartados Interpretando melodías coñecidas, Batukada, En acústico e</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coñecer as músicas do século XXI: as novas tendencias musicais, o papel dos superprodutores, a música independente, o rock na actualidade, a música dirixida ao público adolescente e o fenómeno fan. 2. Coñecer a vida e obra do compositor do Clasicismo W. A. Mozart. 3. Investigar e reflexionar sobre a música do século XXI en diferentes aspectos: creación musical, reality shows, características dos novos artistas de éxito, etc. 4. Traballar a expresión e a lectura musical a través de exercicios de ritmo, voz, frauta e instrumentos Orff de placas. 5. Traballar a expresión corporal a través da

Concerto no referente á interpretación instrumental. No apartado A un tempo traballárase a interpretación vocal, e a danza abordárase en elTaller de danzas do mundo, onde nos achegaremos ao folclore da India.

interpretación dunha danza colectiva.

6. Desenvolver e aplicar diversas habilidades e técnicas que posibiliten a interpretación (vocal, instrumental e de danza), tanto individualmente como en grupo, das composicións musicais da unidade.

Conocimientos previos

Esta unidade está exposta de forma que non require coñecementos previos, as explicacións e exemplos son suficientes para comprender o tema en profundidade. Ao ser un tema de actualidade, os alumnos xa teñen coñecemento de moitos dos cantantes e grupos que se mencionan na unidade, o cal facilitará a aprendizaxe, ademais da motivación que supón traballar un tema de tanta actualidade.

Contenidos de la unidad

- 1) Músicas do século XXI
 - 1.1 Tendencias musicais
 - 1.2 Os superprodutores do século XXI: o toque máxico
 - 1.3 A música independente chega ás listas
 - 1.4 O rock non pasa polo seu mellor momento
 - 1.5 A música dirixida ao público adolescente
 - 1.6 O fenómeno fan
- 2) Grandes compositores: Mozart
 - 2.1 Vida
 - 2.2 Obra
- 3) Interpretando melodías coñecidas: Pompa e circunstancia n.º 1
- 4) Batukada: Percusión corporal (I)
- 5) A un tempo: Schuwidua
- 6) Técnica instrumental: intervalos en láminas
- 7) En acústico: o fandango
- 8) Concerto: Electronicmusic
- 9) Taller danzas do mundo: India, coreografía estilo Bollywood

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos. C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
3) 4) 5) 6) 7) 8) 9)	B1. C1. Ensaiar e interpretar, en pequeno grupo, unha peza vocal ou instrumental ou unha coreografía aprendidas de memoria a través da audición ou observación de gravacións de audio e vídeo ou mediante a lectura de partituras e outros recursos gráficos.	E1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades. E1.2. Le partituras como apoio á interpretación.	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais, instrumentais e a danza contidas na unidade, a nivel individual e grupal. Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas, mostrando unha actitude aberta respectuosa e cun espírito crítico ante a súa propia interpretación e a de seu grupo. Le as partituras de a unidade como apoio á interpretación.	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía Aprender a aprender Sentido de iniciativa e espírito emprendedor Competencias sociais e cívicas Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B1. C3. Compoñer unha peza musical utilizando diferentes técnicas e recursos.	E3.2. Utiliza con autonomía diferentes recursos informáticos ao servizo da creación musical.	Crea música con aplicacións online propostas na unidade.	Competencia dixital Sentido de iniciativa e espírito emprendedor Conciencia e expresións culturais
1) 2) 4)	B2. C1. Analizar e describir as principais características de diferentes pezas musicais apoiándose na audición e no uso de documentos como partituras, textos ou musicogramas.	E1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais. E1.2. Le partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas axudándose de diversas fontes. Identifica distintos tipos de músicas do século XXI. Recoñece obras de W. A. Mozart. Segue e le as partituras como apoio á audición.	Comunicación lingüística Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1) 2)	B2. C2. Exponer de forma crítica a opinión persoal respecto de distintas músicas e eventos musicais, argumentándoa en relación coa información obtida en distintas fontes: libros, publicidade, programas de concertos, críticas, etc.	E2.1.Realiza críticas musicais e utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.	Realiza críticas e emite opiniónessobre os diferentes estilos musicais modernos, os reality shows,o fenómeno fan, etc. traballados na unidade utilizando un vocabulario apropiado para a elaboración das críticas tanto de forma oral como escrita.	Competencia lingüística Aprender a aprender Sentido de iniciativa e espírito emprendedor Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1) 2)	<p>B2. C4. Reconocer auditivamente, clasificar, situar no tempo e no espazo e determinar a época ou cultura e estilo das distintas obras musicais escoitadas previamente na aula, mostrando apertura e respecto polas novas propostas musicais e interesándose por ampliar as súas preferencias.</p>	<p>E4.1. Recoñece e compara os trazos distintivos de obras musicais e descríbeseos utilizando unha terminoloxía adecuada.</p> <p>E4.2. Sitúa a obra musical nas coordenadas de espazo e tempo.</p> <p>E4.3. Mostra interese, respecto e curiosidade pola diversidade de propostas musicais, así como polos gustos musicais doutras persoas.</p>	<p>Recoñece os trazos distintivos de temas musicais de diversos estilos traballados na unidade (tendencias, música independente, rock, etc.), así como obras musicais de W. A. Mozart, utilizando a terminoloxía adecuada para describilos.</p> <p>Pode situar as obras musicais da unidade no seu correspondente espazo e tempo.</p> <p>Mostra interese e respecto pola diversidade musical traballada na unidade, así como polos gustos musicais dos seus compañeiros.</p>	<p>Aprender a aprender</p> <p>Conciencia e expresións culturais</p>

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B3. C2. Coñecer a existencia doutras manifestacións musicais e consideralas como fonte de enriquecemento cultural.	E2.2. Recoñece as características básicas da música española e da música popular urbana.	Recoñece as características da música popular urbana e os diferentes xéneros aprendidos na unidade.	Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais
1)	B3. C4. Coñecer os principais grupos e tendencias da música popular actual.	E4.1. Realiza traballos e exposicións ao resto do grupo sobre a evolución da música popular.	Realiza traballos e exposicións ao resto do grupo sobre algúns artistas do panorama musical actual, o fenómeno fan e a música da factoría Disney.	Competencia lingüística Competencias sociais e cívicas Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B4. C5. Coñecer as posibilidades das tecnoloxías aplicadas á música, utilizándoas con autonomía.	<p>E5.1. Mostra interese por coñecer as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías como ferramentas para a actividade musical.</p> <p>E5.2. Coñece e consulta fontes de información impresa ou dixital para resolver dúbidas e para avanzar na aprendizaxe autónoma.</p> <p>E5.3. Utiliza a información de maneira crítica, obtena de distintos medios e pode utilizala e transmitila utilizando distintos soportes.</p> <p>E5.4. Coñece e cumpre as normas establecidas para realizar as diferentes</p>	<p>Mostra interese polas novas tecnoloxías e as súas posibilidades como ferramentas para a actividade musical.</p> <p>Realiza procuras de información en Internet sobre cantantes e grupos musicais.</p> <p>Resolve dúbidas para avanzar na aprendizaxe autónoma, consultando fontes de información impresa ou dixital.</p> <p>Utiliza a información de forma crítica, obténdoa de distintos medios. Pode empregala e transmitila utilizando diferentes soportes.</p> <p>Coñece e cumpre as normas sobre o uso das tecnoloxías para realizar diferentes actividades da aula.</p>	<p>Competencia dixital</p> <p>Aprender a aprender</p> <p>Sentido da iniciativa e espírito emprendedor</p>

Relación de las actividades con competencias

Actividades de la unidad

N.º	Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnología	Competencia digital	Aprender a aprender	Competencias sociales y cívicas	Sentido da iniciativa e espírito emprendedor	Conciencia e expresións culturais
1	40	X		X	X			X
2	40	X			X			X
3	41	X			X			X
4	44	X		X	X			X
5	46	X			X			X
6	49		X		X			X
7	50	X			X			X
8	56		X		X			X

Actividades finales

N.º	Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	Competencia dixital	Aprender a aprender	Competencias sociais y cívicas	Sentido da iniciativa e espírito emprendedor	Conciencia e expresións culturais
1	60	X						X
2	60	X						X
3	60	X						X
4	61	X			X		X	X
5	61	X			X			X
6	61	X			X			X
7	61	X		X	X		X	X
8	61	X		X	X	X	X	X
9	61			X	X		X	

Relación de los apartados prácticos de la unidad con competencias

Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnología	Competencia digital	Aprender a aprender	Competencias sociales y cívicas	Sentido de iniciativa e espíritu emprendedor	Conciencia e expresiones culturales
Interpretando melodías conocidas							
47				X	X	X	X
Batukada							
48		X		X	X	X	
A coro							
50		X		X	X	X	X
Técnica instrumental							
51		X		X	X	X	
En acústico							
52-53		X		X	X	X	X
Concierto							
54-55-56		X		X	X	X	X
Taller de danzas del mundo							
57		X		X	X	X	X

Competencias relevantes asociadas al estándar	Estándar de aprendizaje	Indicador de logro	Evaluación			
			Nivel 1 (en proceso)	Nivel 2 (básico)	Nivel 3 (intermedio)	Nivel 4 (avanzado)
CMCT AA CSC CEC	E1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades. E1.2. Le partituras como apoio á interpretación	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade, a nivel individual e grupal aplicando as habilidades técnicas necesarias. Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas, mostrando unha actitude aberta respectuosa e cun espírito crítico antes propia interpretación da su grupo. Le correctamente las partituras das pezas interpretadas na unidade.	Interpreta con imprecisións (lectura, afinación ou emisión vocal) algunhas das pezas vocais contidas na unidade. Interpreta, con imprecisións algunhas das pezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta con imprecisións la danza do mundo contida na unidade. Demuestra escaso interese nas actividades interpretativas e/ou non practica suficientemente as pautas básicas de interpretación, nin mostra demasiado respecto e espírito crítico polo resultado da súa interpretación Le con dificultade as partituras da unidade.	Interpreta, polo menos con lectura correcta das notas, as diferentes pezas vocais da unidade. Interpreta, con poucos erros, as diferentes pezas rítmicas e instrumentais da unidade. Interpreta, con poucos errores la danza do mundo contida na unidade. Demuestra escaso interese nas actividades interpretativas e/ou non practica suficientemente as pautas básicas de interpretación, nin mostra demasiado respecto e espírito crítico polo resultado da súa interpretación. Le con poucos erros as partituras da unidade.	Interpreta con afinación e lectura correcteada as notas as diferentes pezas vocais contidas na unidade. Interpreta con corrección as diferentes piezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta correctamente a danza do mundo contida na unidade. Demuestra interese nas actividades interpretativas e participa nas mesmas cunha actitude adecuada, e mostra suficiente espírito crítico co resultado da súa interpretación e a do grupo. Le con corrección as partituras da unidade.	Interpreta con boa emisión vocal, afinación, musicalidad e lectura correcta da notas as diferentes pezas vocais contidas na unidade. Interpreta con precisión, pulso interno, musicalidad e bo son as diferentes pezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta con precisión e soltura a danza do mundo contida na unidade. Participa nas actividades interpretativas con moito interese e unha actitude excelente, e é moi crítico co resultado da súa interpretación e a do grupo. Le con precisión, seguridade e soltura as partituras da unidade.
CD SIEE CEC	E3.2. Utiliza con autonomía diferentes recursos informáticos ao servizo da creación musical.	Crea música coa aplicación online proposta na unidade.	Presenta dificultades para crear música coa aplicación online proposta na unidade.	Crea música con la aplicación online propuesta na unidade, aínda que non mostra moita creatividade.	Crea con facilidade música de diferentes estilos con la aplicación online propuesta na unidade.	Crea música de diferentes estilos coa aplicación online proposta na unidade, mostrando gran capacidade creativa e imaxinación musical.
CL CM AA	E1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais. E1.2. Le partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas axudándose de diversas fontes. Identifica distintos tipos de músicas do século XXI. Recoñece obras de W. A. Mozart. Segue e le as partituras como apoio á audición.	É capaz de comentar algunhas temas musicais propostos, pero con certas dificultades á hora de consultar fontes documentais e con erros á hora de expresarse. Non recoñece as obras de W. A. Mozart. Non é capaz de seguir as partituras como apoio á audición.	É capaz de comentar os temas musicais propostos, apreciar as diferenzas entre eles e consultar fontes documentais, aínda que comete erros de expresión. Recoñece, aínda que con dificultades, as obras de W. A. Mozart. Segue as partituras como apoio á audición, con algunhas dificultades.	Comenta os temas musicais propostos, aprecia as diferenzas entre ellos y consulta fontes documentais de forma correcta, expresándose con claridade. Recoñece claramente as obras de W. A. Mozart. Segue correctamente as partituras como apoio á audición.	Comenta os temas musicais propostos, aprecia con precisión as diferenzas entre eles e consulta fontes documentais de forma correcta, expresándose con claridade e utilizando un vocabulario adecuado. Recoñece con gran precisión as obras de W. A. Mozart. Segue con precisión as partituras como apoio á audición.
AA CSC CEC	E2.1. Analiza críticas musicais e utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.	Realiza críticas e emite opinións sobre os artistas e temas de éxito do momento, os reality shows musicais, a creación musical, o papel dos superprodutores e o fenómeno fan.	Ten dificultades para realizar críticas e emitir opinións sobre los artistas e temas de éxito do momento, os reality shows musicais, a creación musical, o papel dos superprodutores en o panorama musical actual e o fenómeno fan. Non utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de	Realiza críticas e emite opinións sobre los artistas e temas de éxito do momento, os reality shows musicais, a creación musical, o papel dos superprodutores en o panorama musical actual y o fenómeno fan, pero con erros na súa redacción e expresión. Utiliza un vocabulario conciso e	Realiza críticas e emite opinións de forma correcta e adecuada sobre los artistas e temas de éxito do momento, os reality shows musicais, a creación musical, o papel dos superprodutores en o panorama musical actual y o fenómeno fan. Utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de	Realiza críticas e emite opinións de forma correcta, adecuada e con sentido construtivo sobre los artistas e temas de éxito do momento, os reality shows musicais, a creación musical, o papel dos superprodutores en o panorama musical actual e o fenómeno fan. Utiliza un vocabulario apropiado, amplo e rico para a elaboración de

CD

- Audicións ilustrativas da unidade.
- Bases musicais de acompañamento de apartados prácticos.

TEACHING BOOK

- Vídeos para ilustrar os contidos da unidade e vídeos de creación propia, que explican algún aspecto práctico ou mostran a alumnos de Secundaria interpretando as pezas:

ou VÍDEO DE CREACIÓN PROPIA: Interpretación da peza Pompa e circunstancia nº 1

ou VÍDEO DE CREACIÓN PROPIA: Intervalos en láminas, Mediterraneansound

ou VÍDEO DE CREACIÓN PROPIA: En acústico: Fandango

ou VÍDEO DE CREACIÓN PROPIA: Concerto: Electronicmusic

ou VÍDEO DE CREACIÓN PROPIA: Danza: Coreografía estilo Bollywood

WEB DE RECURSOS

- Partitura con acordes para guitarra e piano: Pompa e circunstancia nº 1
- Vídeo explicativo sobre como tocar os exercicios de percusión corporal.
- Información complementaria: A bossa nova
- Partituras dos instrumentos por separado: O fandango

INTERACTIVE BOOK

Actividades interactivas (AI) y actividades complementarias.

- Actividades interactivas para reflexionar sobre as músicas do século XXI(De AI.1 a AI.6).
- Actividade interactiva sobre o compositor W. A. Mozart (AI.7).
- Actividade interactiva sobre as ligaduras na partitura Pompa e circunstancia nº 1 (AI.8)
- Actividade interactiva sobre a batería (AI.9)
- Infografía Memory sobre a vida e obra de W. A. Mozart.
- Actividades complementarias: actividade de grupo (colage musical de rockeiros españois) e debate (O fenómeno fan, unha tolemia?).
- Test interactivo final.

Enlaces web suxeridos

1.- Digi- cards:<http://digi-cards.com/es/>

2.- A lista de éxitos os 40 <http://os40.com/>

3.- DJ EarWormMashups: <http://dyearworm.com/mashups.php>

Sugerencias metodológicas

As actividades que acompañan os contidos teóricos deseñáronse para dar ampla información sobre os diferentes estilos e correntes musicais do século XXI: Novas tendencias, a música independente, o rock, a música para o público adolescente, o fenómeno fan. O alumno debe comprender que os medios de comunicación de masas (mass media) inflúen na música que se pon de moda e os nosos hábitos de consumo. Ademais, os medios de comunicación son auténticas plataformas para a promoción e lanzamento de artistas e grupos musicais. As actividades están pensadas para que o alumno reflexione sobre as funcións e o papel da música na actualidade en todos os medios de comunicación, e sexa consciente de como inflúen nos nosos gustos e costumes. Os exemplos sobre os usos da música nos medios de comunicación pódense ampliar coa visualización de vídeos de Youtube e outros sitios web relacionados co tema.

Outra actividade alternativa que podemos expor consiste en realizar unha revista dixital dedicada á música que máis gusta aos alumnos. Para iso, pódese utilizar un blogue colaborativo e distribuír aos alumnos en grupos onde cada un teña o seu traballo e a súa sección musical, poderían ser: entrevistas, vídeos, novos éxitos, cancións favoritas dos profesores, etc.

Ao tratar o tema dos videoxogos, tamén se pode propoñer aos alumnos un traballo sobre os seus videoxogos favoritos onde se faga unha análise da música que escoitan mentres xogan, investigando quen compuxo @dicha música, ou se é música prestada, etc. O traballo podería representarse en clase onde os alumnos farían unha demostración presentando o seu videoxogos coas súas músicas correspondentes.

En canto aos apartados prácticos, recomendamos poñer aos alumnos os vídeos que acompañan algúns dos apartados, e que mostran a estudantes do seu mesma idade realizando os exercicios ou interpretando as pezas e poden servirnos para motivalos.

Con respecto aos exercicios ou as pezas de concerto para frauta, recomendamos seguir os seguintes pasos:

☉ EXERCICIOS PREPARATORIOS:

- 1) Recoñecemento das notas no pentagrama.
- 2) Lectura rítmica.
- 3) Solfexo xeral da peza.

☉ MONTAXE DA PEZA:

Traballo coa frauta

- 1) Interpretación do fragmento co instrumento a velocidade lenta (non utilizar aínda o acompañamento do CD).
- 2) Insistir na emisión regular do son evitando «asubíos» e «altibaixos».
- 3) Respirar nos silencios, e tamén onde están indicadas cómalas de respiración.

Indicacións para a utilización do acompañamento orquestral

- 1) Asegurarémonos de que os alumnos xa interpretan a peza á mesma velocidade do acompañamento orquestral.
- 2) Recoméndase propoñer aos alumnos unha primeira escoita do acompañamento na que leven o pulso con pés ou mans para, desta maneira, interiorizar a velocidade da composición.

Atención a la diversidad

Os materiais e recursos didácticos deste proxecto pensáronse de forma que faciliten a súa adaptación aos distintos niveis e aos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe do alumnado, co obxecto de atender á diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes.

Así,algúns dos apartados prácticos , como os que traballan o ritmo ou a interpretación, están deseñados de modo que propoñen exercicios de diferente nivel de dificultade.Por exemplo, en Técnica instrumental.

Unha ferramenta de traballo moi importante neste sentido é o caderno de traballo do alumno,que ademais das actividades do libro, inclúe:

- Actividades de reforzo.
- Actividades complementarias: orientadas a incidir e remarcar os contidos fundamentais e básicos de cada tema, e de ampliación, dirixidas a profundar ou ampliar os contidos traballados.
- Xogos musicais.

ElDigital Booktamén inclúe actividades de ampliación de tipoloxía variada.

Distribución temporal

O desenvolvemento desta unidade require, aproximadamente,de 18 sesións de clase,distribuídas da seguinte forma (considerando 3 horas lectivas semanais):

- Desenvolvemento de contidos teóricos e actividades sobre os mesmos: 8 sesións.
- Desenvolvemento dos apartados prácticos: 10 sesións.

Suxestión de temporalización: novembro e decembro (ata as vacacións).

MATERIA	Música	TRIMESTRE	Segundo trimestre
UNIDAD DIDÁCTICA	3. El musical	NIVEL EDUCATIVO	

Introducción	Objetivos didácticos de la unidad
<p>Esta unidade didáctica xira en torno ao estudo do musical, coñecido como o xénero de Broadway. Nela trabállase sobre as principais características do musical, a súa evolución nas últimas décadas cos musicais destacados e os seus compositores. Todo iso con explicacións, imaxes, audicións e as súas correspondentes actividades. Pero tamén se vivencia a música dos musicais a través da interpretación das piezas El fantasma da ópera, Summer Nights e Clásicos do musical.</p> <p>No apartado Grandes compositores profundarase no coñecemento do compositor Ludwig van Beethoven, precursor do Romanticismo.</p> <p>A parte interpretativa traballarase a través dos apartados Interpretando melodías coñecidas, Batukada, En acústico e Concerto no referente á interpretación instrumental. No apartado</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coñecer o xénero «musical», as súas características e evolución. Coñecer os principais musicais e os autores destacados da historia deste xénero musical. 2. Reflexionar sobre a autenticidade dos musicais na actualidade. 3. Coñecer a vida e obra do compositor Ludwig van Beethoven. 4. Traballar a expresión e a lectura musical a través de exercicios de ritmo, voz, frauta e instrumentos Orff de placas. 5. Traballar a expresión corporal a través da interpretación dunha danza colectiva. 6. Desenvolver e aplicar diversas habilidades e técnicas

A un tempo traballárase a interpretación vocal, e a danza abordárase en en elTaller de danzas do mundo, onde nos achegaremos ao folclore de Irlanda.

que posibiliten a interpretación (vocal, instrumental e de danza), tanto individual como en grupo, das composicións musicais da unidade.

Conocimientos previos

Esta unidade didáctica non require de coñecementos previos específicos xa que está exposta de forma que os alumnos poidan comprender o tema a través das explicacións, imaxes, audicións e actividades. As explicacións dos contidos realízanse en profundidade, facendo un percorrido polos diferentes musicais da historia do xénero alcumado de Broadway, así como a súa evolución ao longo das últimas décadas.

Contenidos de la unidad

- 1) O musical:
 - 1.1 O cinema musical
 - 1.2 O teatro musical
 - 1.3 O teatro musical: un negocio moi rendible
- 2) Grandes compositores: Ludwig van Beethoven
 - 2.1 Vida
 - 2.2 Obra
- 3) Interpretando melodías coñecidas: A pantasma da ópera
- 4) Batukada: percusión corporal (II)
- 5) A un tempo: Summer Nights (Grease)
- 6) Técnica instrumental: articulacións na frauta
- 7) En acústico con Richard Rodgers
- 8) Concerto: Clásicos do musical
- 9) Taller danzas do mundo: Irlanda, giga

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
3) 4) 5) 6) 7) 8) 9)	B1. C1. Ensañar e interpretar, en pequeno grupo, unha peza vocal ou instrumental ou unha coreografía aprendidas de memoria a través da audición ou observación de gravacións de audio e vídeo ou mediante a lectura de partituras e outros recursos gráficos.	<p>E1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades.</p> <p>E1.2. Le partituras como apoio á interpretación.</p>	<p>Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais, instrumentais e a danza contidas na unidade, a nivel individual e grupal.</p> <p>Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas, mostrando unha actitude aberta respectuosa e cun espírito crítico antes propia interpretación y la del grupo.</p> <p>Le as partituras de la unidad como apoyo a interpretación.</p>	<p>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</p> <p>Aprender a aprender</p> <p>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</p> <p>Competencias sociais e cívicas</p> <p>Conciencia e expresións culturais</p>

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1) 2) 5)	B2. C1. Analizar e describir as principais características de diferentes pezas musicais apoiándose na audición e no uso de documentos como partituras, textos ou musicogramas.	E1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais. E1.2. Le partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas axudándose de diversas fontes. Identifica fragmentos dos distintos musicais vistos na unidade. Recoñece obras de Beethoven. Segue e le as partituras como apoio á audición.	Comunicación lingüística Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais
1) 2)	B2. C2. Expoñer de forma crítica a opinión persoal respecto de distintas músicas e eventos musicais, argumentándoa en relación coa información obtida en distintas fontes: libros, publicidade, programas de concertos, críticas, etc.	E2.1. Realiza críticas musicais e utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.	Realiza críticas e emite opinións sobre os musicais, as súas orixes, a súa evolución no tempo e a situación do xénero na actualidade utilizando un vocabulario apropiado para a elaboración das críticas, tanto de forma oral como escrita.	Competencia lingüística Aprender a aprender Sentido de iniciativa e espírito emprendedor Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1) 2)	B2. C4.Recoñecer auditivamente, clasificar, situar no tempo e no espazo e determinar a época ou cultura e estilo das distintas obras musicais escoitadas previamente na aula, mostrando apertura e respecto polas novas propostas musicais e interesándose por ampliar as súas preferencias.	<p>E4.1. Recoñece e compara os trazos distintivos de obras musicais e descríbeos utilizando unha terminoloxía adecuada.</p> <p>E4.2. Sitúa a obra musical nas coordenadas de espazo e tempo.</p> <p>E4.3. Mostra interese, respecto e curiosidade pola diversidade de propostas musicais, así como polos gustos musicais doutras persoas.</p>	<p>Recoñece os trazos distintivos do xénero o musical e delos musicais vistos na unidade, así como obras musicais de Beethoven, utilizando a terminoloxía adecuada para describilos.</p> <p>Pode situar as obras musicais da unidade no seu correspondente espazo e tempo.</p> <p>Mostra interese e respecto pola diversidade musical traballada na unidade, así como polos gustos musicais dos seus compañeiros.</p>	<p>Aprender a aprender</p> <p>Conciencia e expresións culturais</p>

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B2. C6. Explicar algunhas das funcións que cumpre a música na vida das persoas e na sociedade.	E6.1. Coñece e explica o papel da música en situacións e contextos diversos: actos da vida cotiá, espectáculos, medios de comunicación, etc.	Coñece e explica o papel da música no xénero escénico do musical, así como as súas orixes e evolución no tempo.	Competencia lingüística Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais
1)	B4. C5. Coñecer as posibilidades das tecnoloxías aplicadas á música, utilizándoas con autonomía.	<p>E5. 1. Mostra interese por coñecer as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías como ferramentas para a actividade musical.</p> <p>E5.2. Coñece e consulta fontes de información impresa ou dixital para resolver dúbidas e para avanzar na aprendizaxe autónoma.</p> <p>E5.3. Utiliza a información de maneira crítica, obtida de distintos medios e pode utilizala e transmitila utilizando distintos soportes.</p> <p>E5.4. Coñece e cumpre as normas establecidas para realizar as diferentes actividades da aula.</p>	<p>Mostra interese polas novas tecnoloxías e as súas posibilidades como ferramentas para a actividade musical.</p> <p>Realiza procuras en Internet para profundar no coñecemento do musical, as súas orixes e evolución.</p> <p>Resolve dúbidas para avanzar na aprendizaxe autónoma consultando fontes de información impresa ou dixital.</p> <p>Utiliza a información de forma crítica, obténdoa de distintos medios. Pode utilizala e transmitila utilizando diferentes soportes.</p> <p>Coñece e cumpre as normas sobre o uso das tecnoloxías para realizar diferentes actividades da aula.</p>	Competencia dixital Aprender a aprender Sentido da iniciativa e espírito emprendedor

Relación de las actividades con competencias

Actividades de la unidad

N.º	Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnología	Competencia digital	Aprender a aprender	Competencias sociales y cívicas	Sentido da iniciativa e espíritu emprendedor	Conciencia e expresións culturais
1	64	X			X			X
2	68	X			X		X	X
3	68							X
4	68			X	X		X	
5	70	X						X
6	70	X		X	X			X
7	71	X						X

Actividades finales

N.º	Página	Comunicación	Competencia	Competencia digital	Aprender a	Competencias sociales y	Sentido da iniciativa e	Conciencia e expresións
-----	--------	--------------	-------------	---------------------	------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

		lingüística	matemática e competencia s básicas en ciencia e tecnoloxía		aprender	cívicas	espíritu emprendedor	culturais
1	82	X						X
2	82	X						
3	82	X						
4	83	X						
5	83	X						
6	83	X			X			
7	83	X			X		X	
8	83	X		X	X	X	X	
9	83	X		X				

Relación de los apartados prácticos de la unidad con competencias

Página	Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnología	Competencia digital	Aprender a aprender	Competencias sociales y cívicas	Sentido da iniciativa e espíritu emprendedor
Interpretando melodías conocidas							
69				X	X	X	X
Batukada							
70-71		X		X	X	X	
A coro							
72		X		X	X	X	X
Técnica instrumental							
73		X		X	X	X	
En acústico							
74-75		X		X	X	X	X
Concierto							
76-77-78		X		X	X	X	X
Taller de danzas del mundo							
79		X		X	X	X	X

Competencias relevantes asociadas al estándar	Estándar de aprendizaje	Indicador de logro	Evaluación			
			Nivel 1 (en proceso)	Nivel 2 (básico)	Nivel 3 (intermedio)	Nivel 4 (avanzado)
CMCT AA CSC CEC	E1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades. E1.2. Le partituras como apoio á interpretación.	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade, a nivel individual e grupal, aplicando as habilidades técnicas necesarias. Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas, mostrando unha actitude aberta, respectuosa e cun espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo. Le correctamente as partituras das pezas interpretadas na unidade.	Interpreta con imprecisións (lectura, afinación ou emisión vocal) algunhas das pezas vocais contidas na unidade. Interpreta, con imprecisións algunhas das pezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta, con imprecisións, a danza do mundo contida na unidade. Demuestra escaso interese nas actividades interpretativas e/ou non practica suficientemente as pautas básicas de interpretación nin mostra demasiado respecto e espírito crítico polo resultado da súa interpretación. Le con dificultade as partituras da unidade.	Interpreta, polo menos con lectura correcta das notas, as diferentes pezas vocais da unidade. Interpreta, con poucos erros, as diferentes pezas rítmicas e instrumentais da unidade. Interpreta, con poucos erros a danza do mundo contida na unidade. Demuestra escaso interese nas actividades interpretativas e/ou non practica suficientemente as pautas básicas de interpretación nin mostra demasiado respecto e espírito crítico polo resultado da súa interpretación. Le con poucos erros as partituras da unidade.	Interpreta con afinación e lectura correcta das notas as diferentes pezas vocais contidas na unidade. Interpreta con corrección as diferentes pezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta correctamente a danza do mundo contida na unidade. Demuestra interese nas actividades interpretativas e participa nas mesmas cunha actitude adecuada, mostrando suficiente espírito crítico co resultado da súa interpretación e a do grupo. Le con corrección as partituras da unidade.	Interpreta con boa emisión vocal, afinación, musicalidad e lectura correcta da notas as diferentes pezas vocais contidas na unidade. Interpreta con precisión, pulso interno, musicalidad e bo son as diferentes pezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta con precisión e soltura a danza do mundo contida na unidade. Participa nas actividades interpretativas con gran interese e unha excelente actitude, e é moi crítico co resultado da súa interpretación e a do grupo. Le con precisión, seguridade e soltura as partituras da unidade.
CL CM AA	E1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais. E1.2. Le partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas axudándose de diversas fontes. Identifica os distintos musicais y reconece obras de Beethoven. Segue e le as partituras como apoio á audición.	É capaz de comentar as obras musicais propostas, pero con certas dificultades á hora de consultar fontes documentais, e con erros á hora de expresarse. Non reconece os fragmentos dos musicais nin as obras de Beethoven. Non é capaz de seguir as partituras como apoio á audición.	É capaz de comentar as obras musicais propostas e consultar fontes documentais, aínda que comete erros de expresión. Recoñece, aínda que con dificultades, os fragmentos dos musicais e as obras de Beethoven. Segue as partituras como apoio á audición con algunhas dificultades.	Comenta as obras musicais propostas e consulta fontes documentais de forma correcta, expresándose con claridade. Recoñece claramente os fragmentos dos musicais e as obras de Beethoven. Segue correctamente as partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas e consulta fontes documentais de forma correcta, expresándose con claridade e utilizando un vocabulario adecuado. Recoñece con gran precisión os fragmentos dos musicais e as obras de Beethoven. Segue con precisión as partituras como apoio á audición.
AA CSC CEC	E2.1. Analiza críticas musicais e utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.		Ten dificultades para realizar críticas e emitir opinións sobre los musicais, a súa evolución nas últimas décadas e a calidade dos musicais na actualidade. Non utiliza un vocabulario apropiado, nin para a elaboración de críticas orais nin escritas.	Realiza críticas e emite opinións sobre los musicais, a súa evolución nas últimas décadas e a calidade dos musicais na actualidade, pero con erros na súa redacción e expresión. Utiliza un vocabulario escuetopara a elaboración de críticas orais e escritas.	Realiza críticas e emite opinións de forma correcta e adecuadasobre los musicais, a súa evolución nas últimas décadas e a calidade dos musicais na actualidade. Utiliza un vocabulario apropiadopara a elaboración de críticas orais e escritas.	Realiza críticas e emite opinións de forma correcta, adecuada e con sentido constructivosobre los musicais, a súa evolución nas últimas décadas e a calidade delos musicais na actualidade. Utiliza un vocabulario apropiado, amplo e rico en maticespara a elaboración de críticas orais e escritas.
CL AA CEC	E6.1. Coñece e explica o papel da música en situacións e contextos diversos: actos da vida cotiá, espectáculos, medios de comunicación, etc.	Coñece e explica o papel da música no xénero escénico o musical, así como a súa evolución no tempo.	Non coñece ben o papel da música no xénero escénico o musical, nin a súa evolución no tempo. Atopa moitas dificultades para explicalo.	Coñece o papel da música en o xénero escénico do musical, así como a súa evolución no tempo, aínda que comete algúns erros á hora de explicalo.	Coñece o papel da música en o xénero escénico o musical, así como a súa evolución no tempo, e non presenta dificultades para explicalo.	Coñece amplamente o papel da música en o xénero escénico do musical, así como a súa evolución no tempo, e consegue explicalo con claridade e cun vocabulario correcto.

CD

- Audicións ilustrativas da unidade.
- Bases musicais de acompañamento de apartados prácticos.

TEACHING BOOK

• Vídeos para ilustrar os contidos da unidade e vídeos de creación propia, que explican algún aspecto práctico ou mostran a alumnos de Secundaria interpretando as pezas:

ou VÍDEO ILUSTRATIVO: fragmento do musical Sunday in the park with George.

ou VÍDEO ILUSTRATIVO: vídeo sobre o papel da factoría Disney no rexurdimento do musical.

ou VÍDEO ILUSTRATIVO: fragmento da película musical Mamma mia.

ou VÍDEO ILUSTRATIVO: danza de Irlanda, giga.

- Interpretación da pantasma da ópera.
- Interpretación de Summer nights.
- Interpretación de articulacións na fruta, Polinesia clásica.
- En acústico, Blue Moon.
- Concerto: Clásicos do musical.

WEB DE RECURSOS

- Información sobre o musical Cabaret
- Partitura cos acordes de guitarra e piano da pantasma da ópera.
- Vídeo do exercicio de interpretación con percusión corporal.
- Partitura completa: Summer Nights.

INTERACTIVE BOOK

Actividades interactivas (AI) y actividades complementarias.

- Actividades interactivas para reflexionar sobre os musicais, as súas características e historia (De AI.1 a AI.6).
- Actividade interactiva sobre o compositor Ludwig van Beethoven (AI.7).
- Actividade interactiva a partitura A pantasma da ópera (AI.9)

Sugerencias metodológicas

As actividades que acompañan os contidos teóricos deseñáronse buscando dar ampla información sobre o xénero escénico do musical e a súa evolución ao longo das últimas décadas. Tamén se ofrece ampla información sobre os autores dos argumentos e os compositores da música dos musicais máis destacados. As actividades están pensadas para que o alumno escoite e aprecie os diferentes musicais, e tamén para que reflexione sobre os novos musicais ou a posible decadencia do xénero debido aos seus condicionantes comerciais. Os exemplos sobre os diferentes musicais pódense ampliar coa visualización de vídeos de YouTube e outros sitios web relacionados co tema.

Como actividade alternativa podemos continuar co traballo na revista dixital proposta na unidade anterior. Poderíase dedicar un apartado do blogue dixital aos musicais, tanto aos que aparecen na unidade como a outros para ampliar o tema. Ademais, pódese propoñer a representación escénica dun fragmento ou escena dun dos musicais elixido polos alumnos, para realizalo en clase e/ou nalgún dos festivais.

En canto aos apartados prácticos, recomendamos poñer aos alumnos os vídeos que acompañan algúns dos apartados, e que mostran a estudantes do seu mesma idade realizando os exercicios ou interpretando as pezas e poden servirnos para motivalos.

Con respecto aos exercicios ou as pezas de concerto para frauta, recomendamos seguir os seguintes pasos:

☉ EXERCICIOS PREPARATORIOS:

- 1) Recoñecemento das notas no pentagrama.
- 2) Lectura rítmica.
- 3) Solfexo xeral da peza.

☉ MONTAXE DA PEZA:

Traballo coa frauta

- 1) Interpretación do fragmento co instrumento a velocidade lenta (non utilizar aínda o acompañamento do CD).
- 2) Insistir na emisión regular do son evitando «asubíos» e «altibaixos».
- 3) Respirar nos silencios e tamén onde están indicadas cómalas de respiración.

Indicacións para a utilización do acompañamento orquestral

- 1) Asegurarémonos de que os alumnos xa interpretan a peza á mesma velocidade do acompañamento orquestral.
- 2) Propoñer aos alumnos unha primeira escoita do acompañamento na que leven o pulso con pés ou mans e desta maneira interiorizar a velocidade da composición.

Atención a la diversidad

Os materiais e recursos didácticos deste proxecto pensáronse de forma que faciliten a súa adaptación aos distintos niveis e aos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe dos alumnos e alumnas, co obxecto de atender á diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes.

Así,algúns dos apartados prácticos , como os que traballan o ritmo ou a interpretación, están deseñados de modo que propoñen exercicios de diferente nivel de dificultade.Por exemplo, en Técnica instrumental.

Unha ferramenta de traballo moi importante neste sentido é o caderno de traballo do alumno,que ademais das actividades do libro, inclúe:

- Actividades de reforzo.
- Actividades complementarias: orientadas a incidir e remarcar os contidos fundamentais e básicos de cada tema, e de ampliación, dirixidas a profundar ou ampliar os contidos traballados.
- Xogos musicais.

O Dixital Booktambién inclúe actividades de ampliación de tipoloxía variada.

Distribución temporal

O desenvolvemento desta unidade require, aproximadamente, de 15 sesións de clase distribuídas da seguinte forma (considerando 3 horas lectivas semanais):

- Desenvolvemento de contidos teóricos e actividades sobre os mesmos: 6 sesións
- Desenvolvo dos apartados prácticos: 9 sesións

Suxestión de temporalización: 3 semanas de xaneiro e 2 primeiras semanas de febreiro.

MATERIA	Música	TRIMESTRE	Segundo trimestre
UNIDAD DIDÁCTICA	4. De profesión, músico	NIVEL EDUCATIVO	

Introducción	Objetivos didácticos de la unidad
<p>Esta unidade didáctica xira ao redor dos grupos profesionais e os oficios relacionados coa música. Ademais das características e saídas profesionais de cada oficio musical, na unidade trabállase sobre os estudos que se deben realizar en cada caso e as universidades e escolas onde realizalos. Todo iso con explicacións, imaxes e as súas correspondentes actividades. A unidade tamén se penetra no mundo da crítica musical en cuxo apartado os alumnos poñeranse na pel dun crítico musical, aprendendo como se elabora de forma correcta e profesional unha crítica musical.</p> <p>No apartado Grandes compositores profundarase no coñecemento do compositor Piotr Tchaikovsky do Romanticismo. A parte interpretativa traballarase a través dos apartados Interpretando melodías coñecidas, Batukada, En acústico e Concerto no referente á interpretación instrumental. No apartado</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coñecer os grupos profesionais relacionados coa música, así como os oficios e profesións que se derivan deles. Coñecer os estudos que se poden realizar en España relacionados coas profesións musicais. 2. Coñecer a estrutura e contidos dunha crítica musical. Realizar críticas musicais de diferentes eventos e actuacións musicais. 3. Coñecer a vida e obra do compositor Tchaikovsky. 4. Traballar a expresión e a lectura musical a través de exercicios de ritmo, voz, frauta e instrumentos Orff de placas. 5. Traballar a expresión corporal a través da interpretación dunha danza colectiva.

A un tempo traballárase a interpretación vocal conxunta, e a danza abordárase en elTaller de danzas do mundo, onde nos achegaremos ao folclore de EEUU.

6. Desenvolver e aplicar diversas habilidades e técnicas que posibiliten a interpretación (vocal, instrumental e de danza), tanto individual como en grupo, das composicións musicais da unidade.

Conocimientos previos

Esta unidade didáctica non require de coñecementos previos específicos, xa que está exposta de forma que os alumnos poidan comprender o tema a través das explicacións, imaxes e actividades. As explicacións dos contidos realízanse en profundidade, facendo un percorrido polos diferentes grupos profesionais relacionados coa música e os seus correspondentes oficios, así como os estudos requiridos para obter os títulos necesarios de cada un e as posibilidades de estudar as devanditas carreiras no noso sistema educativo español.

Contenidos de la unidad

- 1) De profesión, músico:
 - 1.1 Profesiones musicales
 - 1.2 A crítica musical
- 2) Grandes compositores: Tchaikovsky
 - 2.1 Vida
 - 2.2 Obra
- 3) Interpretando melodías conocidas: Os mozos do coro.
- 4) Batukada: Ritmo e voz.
- 5) A un tempo: Balaio.
- 6) Técnica instrumental: Ritmos en láminas.
- 7) En acústico con The Police: Every breath you take.
- 8) Concerto: Con-fusión.
- 9) Taller danzas do mundo: EEUU, charleston.

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos. C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
3) 4) 5) 6) 7) 8) 9)	B1. C1. Ensaiar e interpretar, en pequeno grupo, unha peza vocal ou instrumental ou unha coreografía aprendidas de memoria a través da audición ou observación de gravacións de audio e vídeo, ou mediante a lectura de partituras e outros recursos gráficos.	<p>E1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades.</p> <p>E1.2. Le partituras como apoio á interpretación.</p>	<p>Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais, instrumentais e a danza contidas na unidade, a nivel individual e grupal.</p> <p>Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas, mostrando unha actitude aberta respectuosa e cun espírito crítico antes propia interpretación y la del su grupo.</p> <p>Le as partituras de a unidade como apoio á interpretación.</p>	<p>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</p> <p>Aprender a aprender</p> <p>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</p> <p>Competencias sociais e cívicas</p> <p>Conciencia e expresións culturais</p>

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B1. C4. Analizar os procesos básicos de creación, edición e difusión musical considerando a intervención de distintos profesionais.	E4.1. Coñece e analiza o proceso seguido en distintas producións musicais (discos, programas de radio e televisión, cinema, etc.) e o papel xogado en cada unha das fases do proceso polos diferentes profesionais que interveñen.	Coñece e analiza o proceso seguido en diferentes producións musicais e o papel xogado polos diferentes profesionais que interveñen na creación e interpretación musical, na industria discográfica, nos medios audiovisuais, nos oficios relacionados con espectáculos que se desenvolven sobre un escenario e noutros oficios musicais de diversa índole.	Aprender a aprender Competencias sociais e cívicas Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
2)	B2. C1. Analizar e describir as principais características de diferentes pezas musicais apoiándose na audición e no uso de documentos como partituras, textos ou musicogramas.	E1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais. E1.2. Le partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas axudándose en diversas fontes. Recoñece obras de Tchaikovsky. Segue e le as partituras como apoio á audición.	Aprender a aprender Competencias sociais e cívicas Conciencia e expresións culturais.
1) 2)	B2. C2. Expoñer de forma crítica a opinión persoal respecto de distintas músicas e eventos musicais, argumentándoa en relación coa información obtida en distintas fontes: libros, publicidade, programas de concertos, críticas, etc.	E2.1. Realiza críticas musicais e utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.	Realiza críticas e emite opinións sobre eventos e espectáculos musicais utilizando un vocabulario apropiado para a elaboración das críticas, tanto de forma oral como escrita. Realiza as críticas musicais seguindo a estrutura e o formato traballado na unidade.	Competencia lingüística Aprender a aprender Sentido de iniciativa e espírito emprendedor Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
2)	B2. C4.Recoñecer auditivamente, clasificar, situar no tempo e no espazo e determinar a época ou cultura e estilo das distintas obras musicais escoitadas previamente na aula, mostrando apertura e respecto polas novas propostas musicais e interesándose por ampliar as súas preferencias.	<p>E4.1. Recoñece e compara os trazos distintivos de obras musicais e descríbeseos utilizando unha terminoloxía adecuada.</p> <p>E4.2. Sitúa a obra musical nas coordenadas de espazo e tempo.</p> <p>E4.3. Mostra interese, respecto e curiosidade pola diversidade de propostas musicais, así como polos gustos musicais doutras persoas.</p>	<p>Recoñece os trazos distintivos das obras musicais de Tchaikovsky, utilizando a terminoloxía adecuada para describilos.</p> <p>Pode situar as obras musicais da unidade no seu correspondente espazo e tempo.</p> <p>Mostra interese e respecto pola diversidade musical traballada na unidade, así como polos gustos musicais dos seus compañeiros.</p>	<p>Aprender a aprender</p> <p>Conciencia e expresións culturais</p>
1)	B2. C6.Explicar algunhas das funcións que cumpre a música na vida das persoas e na sociedade.	E6.1.Coñece e explica o papel da música en situacións e contextos diversos: actos da vida cotiá, espectáculos, medios de comunicación, etc.	Coñece o papel da música en diferentes manifestacións e contextos culturais, comprendendo a música como unha profesión nas súas diferentes vertentes e grupos profesionais.	<p>Competencia lingüística</p> <p>Aprender a aprender</p> <p>Conciencia e expresións culturais</p>

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B4. C5. Coñecer as posibilidades das tecnoloxías aplicadas á música, utilizándoas con autonomía.	<p>E5.1. Mostra interese por coñecer as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías como ferramentas para a actividade musical.</p> <p>E5.2. Coñece e consulta fontes de información impresa ou dixital para resolver dúbidas e para avanzar na aprendizaxe autónoma.</p> <p>E5.3. Utiliza a información de maneira crítica, obtena de distintos medios e pode utilizala e transmitila utilizando distintos soportes.</p> <p>E5.4. Coñece e cumpre as normas establecidas para realizar as diferentes actividades da aula.</p>	<p>Mostra interese polas novas tecnoloxías e as súas posibilidades como ferramentas para a actividade musical.</p> <p>Realiza procuras en Internet para profundar no coñecemento dos oficios musicais, os grupos profesionais relacionados coa música e os estudos que se deben realizar para desempeñalos.</p> <p>Resolve dúbidas para avanzar na aprendizaxe autónoma, consultando fontes de información impresa ou dixital.</p> <p>Utiliza a información de forma crítica obténdoa de distintos medios. Pode utilizala e transmitila utilizando diferentes soportes.</p> <p>Coñece e cumpre as normas sobre o uso das tecnoloxías para realizar diferentes actividades da aula.</p>	<p>Competencia dixital</p> <p>Aprender a aprender</p> <p>Sentido da iniciativa e espírito emprendedor</p>

Relación de las actividades con competencias

Actividades de la unidad

N.º	Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnología	Competencia digital	Aprender a aprender	Competencias sociales y cívicas	Sentido da iniciativa e espíritu emprendedor	Conciencia e expresions culturais
1	89	X		X	X			X
2	89	X		X	X			X
3	92	X			X			X
4	92				X		X	
5	92	X		X	X			X

Actividades finales

N.º	Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática y	Competencia digital	Aprender a aprender	Competencias sociales y cívicas	Sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor	Conciencia y expresiones culturales
-----	--------	--------------------------	--------------------------	---------------------	---------------------	---------------------------------	---	-------------------------------------

			competencias básicas en ciencia y tecnología					
1	106	X						X
2	106	X						X
3	106	X			X			X
4	106	X			X			X
5	106	X						X
6	106	X		X	X			X
7	107	X		X	X			X
8	107	X		X	X		X	X
9	107	X		X	X	X	X	X
10	107	X		X	X		X	X

Relación de los apartados prácticos de la unidad con competencias

Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnología	Competencia digital	Aprender a aprender	Competencias sociales y cívicas	Sentido de iniciativa e espíritu emprendedor	Conciencia e expresiones culturales
Interpretando melodías conocidas							
93				X	X	X	X
Batukada							
94-95		X		X	X	X	
A coro							
96		X		X	X	X	X
Técnica instrumental							
97		X		X	X	X	
En acústico							
98-99		X		X	X	X	X
Concierto							
100-101-102		X		X	X	X	X
Taller de danzas del mundo							
103		X		X	X	X	X

Competencias relevantes asociadas al estándar	Estándar de aprendizaje	Indicador de logro	Evaluación			
			Nivel 1 (en proceso)	Nivel 2 (básico)	Nivel 3 (intermedio)	Nivel 4 (avanzado)
CMCT AA CSC CEC	B1.E1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades. B1.E1.2. Le partituras como apoio á interpretación.	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade, a nivel individual e grupal, aplicando as habilidades técnicas necesarias. Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas, mostrando unha actitude aberta respectuosa e cun espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo. Le correctamente as partituras das pezas interpretadas na unidade.	Interpreta con imprecisións (lectura, afinación ou emisión vocal) algunhas das pezas vocais contidas na unidade. Interpreta, con imprecisións algunhas das pezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta, con imprecisións a danza do mundo contida na unidade. Demuestra escaso interese nas actividades interpretativas e/ou non practica suficientemente as pautas básicas de interpretación nin mostra demasiado respecto e espírito crítico polo resultado da súa interpretación. Le con dificultade as partituras da unidade.	Interpreta, al menos con lectura correcta de las notas, las diferentes piezas vocales de la unidad. Interpreta, con pocos errores, las diferentes piezas rítmicas e instrumentales de la unidad. Interpreta, con pocos errores, la danza del mundo contenida en la unidad. Demuestra escaso interés en las actividades interpretativas y/o no practica suficientemente las pautas básicas de interpretación, ni muestra demasiado respeto y espíritu crítico por el resultado de su interpretación. Lee con pocos errores las partituras de la unidad.	Interpreta con afinación e lectura das notas correctas as diferentes pezas vocais contidas na unidade. Interpreta con corrección as diferentes piezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta correctamente a danza do mundo contida na unidade. Demuestra interese nas actividades interpretativas e participa nas mesmas cunha actitude adecuada, e mostra suficiente espírito crítico co resultado da súa interpretación e a do grupo. Le con corrección as partituras da unidade.	Interpreta con boa emisión vocal, afinación, musicalidade e lectura correcta da notas, as diferentes pezas vocais contidas na unidade. Interpreta con precisión, pulso interno, musicalidade e bo son as diferentes pezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta con precisión e soltura a danza do mundo contida na unidade. Participa nas actividades interpretativas con moito interese e unha actitude excelente, e é moi crítico co resultado da súa interpretación e a do grupo. Le con precisión, seguridade e soltura as partituras da unidade.
AA CEC	B1.E4.1. Coñece e analiza o proceso seguido en distintas producións musicais (discos, programas de radio e televisión, cinema, etc.) e o papel xogado en cada unha das fases do proceso polos diferentes profesionais que interveñen.	Coñece e analiza o proceso seguido en diferentes producións musicais e o papel xogado polos diferentes profesionais que interveñen na creación e interpretación musical, na industria discográfica, nos medios audiovisuais, nos oficios relacionados con espectáculos que se desenvolven sobre un escenario e noutros oficios musicais de diversa índole.	Presenta dificultades tanto para coñecer e analizar o proceso seguido en diferentes producións musicais como para analizar o papel xogado polos diferentes profesionais que interveñen na creación e interpretación musical, na industria discográfica, nos medios audiovisuais, nos oficios relacionados con espectáculos que se desenvolven sobre un escenario e noutros oficios musicais de diversa índole.	Coñece e analiza el proceso seguido en diferentes producións musicais, aínda que ten dificultades para analizar o papel xogado polos diferentes profesionais que interveñen na creación e interpretación musical, na industria discográfica, nos medios audiovisuais, nos oficios relacionados con espectáculos que se desenvolven sobre un escenario e noutros oficios musicais de diversa índole.	Coñece e analiza con corrección o proceso seguido en diferentes producións musicais e o papel xogado polos diferentes profesionais que interveñen na creación e interpretación musical, na industria discográfica, nos medios audiovisuais, nos oficios relacionados con espectáculos que se desenvolven sobre un escenario e noutros oficios musicais de diversa índole.	Coñece e analiza con gran precisión o proceso seguido en diferentes producións musicais e o papel xogado polos diferentes profesionais que interveñen na creación e interpretación musical, na industria discográfica, nos medios audiovisuais, nos oficios relacionados con espectáculos que se desenvolven sobre un escenario e noutros oficios musicais de diversa índole.
CL CM AA	B2.E1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais. B2.E1.2. Le partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas axudándose de diversas fontes de Tchaikovsky. Segue e le as partituras como apoio á audición.	É capaz de comentar as obras musicais propostas, pero con certas dificultades á hora de consultar fontes documentais, e con erros á hora de expresarse. Non recoñece os fragmentos das obras musicais propostas nin as obras de Tchaikovsky. Non é capaz de seguir as partituras como apoio á audición.	É capaz de comentar as obras musicais propostas e consultar fontes documentais, aínda que comete erros de expresión. Recoñece, aínda que con dificultades, os fragmentos das obras musicais propostas e as obras de Tchaikovsky. Segue as partituras como apoio á audición, con algunhas dificultades.	Comenta as obras musicais propostas e consulta fontes documentais de forma correcta, expresándose con claridade. Recoñece claramente os fragmentos das obras musicais propostas e as obras de Tchaikovsky. Segue correctamente as partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas e consulta fontes documentais de forma correcta, expresándose con claridade e utilizando un vocabulario adecuado. Recoñece con gran precisión os fragmentos das obras musicais propostas e as obras de Tchaikovsky. Segue con precisión as partituras como apoio á audición.

CD

- Audicións ilustrativas da unidade.
- Bases musicais de acompañamento de apartados prácticos.

TEACHING BOOK

- Vídeos para ilustrar os contidos da unidade e vídeos de creación propia, que explican algún aspecto práctico ou mostran a alumnos de Secundaria interpretando as pezas:
- Interpretación Os mozos do coro.
- Audicións das dúas voces do tema Balaio.
- Interpretación de articulacións na frauta, Funk latino.
- En acústico, Every breath you take.
- Concerto: Con-fusión.
- VÍDEO: Danza de EEUU, charleston.

WEB DE RECURSOS

- Partitura cos acordes de guitarra e piano de Los mozos do coro.
- Vídeo dos exercicios de ritmo e voz a cargo dun grupo de alumnos de Educación Secundaria.
- Partituras de cada instrumento por separado: EveryBreathyoutake.

DIXITAL BOOK

Actividades interactivas (AI) y actividades complementarias.

- Actividades interactivas para traballar os contidos sobre os oficios musicais, os seus grupos profesionais e a crítica musical (De AI.1 a AI.7).
- Actividade interactiva sobre o compositor Tchaikovsky (AI.8).
- Actividade interactiva sobre os compases $\frac{3}{4}$ e $\frac{4}{4}$ da partitura Os mozos do coro (AI.9)
- Videoclase sobre os oficios musicais.
- Infografía « pasapáginas » sobre os oficios musicais relacionados co ensino.
- Actividades complementarias: Actividade de grupo (LangLang, concerto en streaming) e debate (« Como ser músico e non morrer no intento »)
- Test interactivo final.

Sugerencias metodológicas

As actividades que acompañan os contidos teóricos deseñáronse buscando dar ampla información sobre os oficios e profesións relacionadas coa música, así como os grupos profesionais nos que se integran e os estudos que é necesario realizar para chegar a desenvolver cada profesión. As actividades están pensadas para que o alumno busque información sobre os contidos mencionados, xa que é un tema no cal hai bastante descoñecemento.

Como actividade alternativa, podemos continuar co traballo na revista dixital proposta na unidade anterior. Poderíase dedicar un apartado do blogue dixital aos oficios musicais, publicando algúns artigos sobre as profesións relacionadas coa música que se poden estudar na contorna máis próxima ao alumno. Ademais, poderíase ampliar cunha investigación sobre as persoas coñecidas polos alumnos que se dedican á música.

En canto aos apartados prácticos, recomendamos poñer aos alumnos os vídeos que acompañan algúns dos apartados, e que mostran a estudantes do seu mesma idade realizando os exercicios ou interpretando as pezas e poden servirnos para motivalos.

Con respecto aos exercicios ou as pezas de concerto para fruta, recomendamos seguir os seguintes pasos:

⊙ EXERCICIOS PREPARATORIOS:

- 1) Recoñecemento das notas no pentagrama.
- 2) Lectura rítmica.
- 3) Solfexo xeral da peza.

⊙ MONTAXE DA PEZA:

Traballo coa fruta

- 1) Interpretación do fragmento co instrumento a velocidade lenta (non utilizar aínda o acompañamento do CD).
- 2) Insistir na emisión regular do son evitando «asubíos» e «altibaixos».
- 3) Respirar nos silencios e tamén onde están indicadas cómalas de respiración.

Indicacións para a utilización do acompañamento orquestral

- 1) Asegurarémonos de que os alumnos xa interpretan a peza á mesma velocidade do acompañamento orquestral.
- 2) Propoñer aos alumnos unha primeira escoita do acompañamento na que leven o pulso con pés ou mans e desta maneira interiorizar a velocidade da composición.

Atención a la diversidad

Os materiais e recursos didácticos deste proxecto pensáronse de forma que faciliten a súa adaptación aos distintos niveis e aos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe do alumnado, co obxecto de atender á diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes.

Así,algúns dos apartados prácticos, como os que traballan o ritmo ou a interpretación, están deseñados de modo que propoñen exercicios de diferente nivel de dificultade.Por exemplo, en Técnica instrumental.

Unha ferramenta de traballo moi importante neste sentido é o caderno de traballo do alumno,que ademais das actividades do libro, inclúe:

- Actividades de reforzo.
- Actividades complementarias: orientadas a incidir e remarcar os contidos fundamentais e básicos de cada tema, e de ampliación, dirixidas a profundar ou ampliar os contidos traballados.
- Xogos musicais.

O Dixital Book tamén inclúe actividades de ampliación de tipoloxía variada.

Distribución temporal

O desenvolvemento desta unidade require, aproximadamente, de 15 sesións de clase, distribuídas da seguinte forma (considerando 3 horas lectivas semanais):

- Desenvolvemento de contidos teóricos e actividades sobre os mesmos: 6 sesións.
- Desenvolvemento dos apartados prácticos: 9 sesións.

Suxestión de temporalización: 2 últimas semanas de febreiro e 3 primeiras de marzo.

MATERIA	Música	TRIMESTRE	Tercer trimestre
UNIDAD DIDÁCTICA	5. La producción musical	NIVEL EDUCATIVO	

Introducción	Objetivos didácticos de la unidad
--------------	-----------------------------------

Esta unidade didáctica xira ao redor da produción musical, profundando na industria discográfica, nas distintas fases do proceso de produción dun disco e no coñecemento en detalle dos compoñentes dun estudo de gravación. Todo iso leva a cabo mediante explicacións, imaxes e as súas correspondentes actividades. é un tema actual que, sen dúbida, será de interese para os alumnos, que aprenderán como é o proceso de sacar un disco ao mercado e a cantidade de profesionais que interveñen no.

No apartado Grandes compositores profundarase no coñecemento do compositor Claude Debussy.

A parte interpretativa traballarase a través dos apartados interpretando melodías coñecidas, Batukada, En acústico e Concerto no referente á interpretación instrumental. No apartado A un tempo traballarase a interpretación vocal conxunta, e a danza abordarase en en el Taller de danzas do mundo, onde nos achegaremos ao folclore de Israel.

1. Coñecer o proceso de produción musical, as características e funcionamento da industria discográfica, o perfil do produtor e os elementos que compoñen un estudo de gravación.
2. Coñecer a vida e obra do compositor Claude Debussy.
3. Traballar a expresión e a lectura musical a través de exercicios de ritmo, voz, frauta e instrumentos Orff de placas.
4. Traballar a expresión corporal a través da interpretación dunha danza colectiva.
5. Desenvolver e aplicar diversas habilidades e técnicas que posibiliten a interpretación (vocal, instrumental e de danza), tanto individual como en grupo, das composicións musicais da unidade.

Conocimientos previos

Esta unidade didáctica non require de coñecementos previos específicos, xa que está exposta de forma que os alumnos poidan comprender o tema a través das explicacións, imaxes e actividades que se expoñen ao longo da unidade. As explicacións dos contidos realízanse en profundidade, facendo un percorrido polas diferentes fases da produción musical, a industria discográfica, así como os elementos que compoñen un estudo de gravación.

Contenidos de la unidad

- 1) A produción musical:
 - 1.1 A industria discográfica
 - 1.2 A produción musical
 - 1.3 Coñece un pouco máis o estudo de gravación
- 2) Grandes compositores: Claude Debussy
 - 2.1 Vida
 - 2.2 Obra
- 3) Interpretando melodías coñecidas: Yesterday
- 4) Batukada: Percusión corporal (III).
- 5) A un tempo: Un mundo ideal.
- 6) Técnica instrumental: Alteracións na fruta.
- 7) En acústico con David Lanz: Cristofori' s Dream.
- 8) Concerto: A elección de Freya.
- 9) Taller danzas do mundo: Israel, Rad Halaila.

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
3) 4) 5) 6) 7) 8) 9)	B1. C1. Ensaiar e interpretar, en pequeno grupo, unha peza vocal ou instrumental ou unha coreografía aprendidas de memoria a través da audición ou observación de gravacións de audio e vídeo ou mediante a lectura de partituras e outros recursos gráficos.	<p>E1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades.</p> <p>E1.2. Le partituras como apoio á interpretación.</p>	<p>Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais, instrumentais e a danza contidas na unidade, a nivel individual e grupal.</p> <p>Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas, mostrando unha actitude aberta, respectuosa e cun espírito crítico antes propia interpretación y la de su grupo.</p> <p>Le as partituras de a unidade como apoio á interpretación.</p>	<p>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</p> <p>Aprender a aprender</p> <p>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</p> <p>Competencias sociais e cívicas</p> <p>Conciencia e expresións culturais</p>

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B1. C4. Analizar os procesos básicos de creación, edición e difusión musical considerando a intervención de distintos profesionais.	E4.1. Coñece e analiza o proceso seguido en distintas producións musicais (discos, programas de radio e televisión, cinema, etc.) e o papel xogado en cada unha das fases do proceso polos diferentes profesionais que interveñen.	Coñece e analiza o proceso seguido na produción dun disco, así como o papel que xogan os produtores e compañías discográficas no proceso. Coñece o estudo de gravación, os seus compoñentes e funcións principais.	Aprender a aprender Competencias sociais e cívicas Conciencia e expresións culturais
2)	B2. C1. Analizar e describir as principais características de diferentes pezas musicais apoiándose na audición e no uso de documentos como partituras, textos ou musicogramas.	E1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais. E1.2. Le partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas axudándose de diversas fontes. Recoñece obras de Debussy. Segue e le as partituras como apoio á audición.	Comunicación lingüística Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais.

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1) 2)	B2. C2.Expoñer de forma crítica a opinión persoal respecto de distintas músicas e eventos musicais, argumentándoa en relación coa información obtida en distintas fontes: libros, publicidade, programas de concertos, críticas, etc.	E2.1.Realiza críticas musicais e utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.	Realiza críticas e emite opiniónessobre diferentes producións musicais,utilizando un vocabulario apropiado para a elaboración das críticas, tanto de forma oral como escrita.	Competencia lingüística Aprender a aprender Sentido de iniciativa e espírito emprendedor Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
2)	B2. C4.Recoñecer auditivamente, clasificar, situar no tempo e no espazo e determinar a época ou cultura e estilo das distintas obras musicais escoitadas previamente na aula, mostrando apertura e respecto polas novas propostas musicais e interesándose por ampliar as súas preferencias.	E4.1. Recoñece e compara os trazos distintivos de obras musicais e descríbeos utilizando unha terminoloxía adecuada. E4.2. Sitúa a obra musical nas coordenadas de espazo e tempo. E4.3. Mostra interese, respecto e curiosidade pola diversidade de propostas musicais, así como polos gustos musicais doutras persoas.	Distingue fragmentos musicais en diferentes fases da súa produción musical (gravación, mestura, masterización). Recoñece os trazos distintivos das obras musicais de Debussy utilizando a terminoloxía adecuada para describilos. Pode situar as obras musicais da unidade no seu correspondente espazo e tempo. Mostra interese e respecto pola diversidade musical traballada na unidade, así como polos gustos musicais dos seus compañeiros.	Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B2. C6. Explicar algunhas das funcións que cumpre a música na vida das persoas e na sociedade.	E6.1. Coñece e explica o papel da música en situacións e contextos diversos: actos da vida cotiá, espectáculos, medios de comunicación, etc.	Coñece o papel da música en diferentes manifestacións e contextos culturais, comprendendo o proceso de produción dun disco, así como as características e funcións das compañías discográficas e como inflúen estas en o mercado musical.	Competencia lingüística Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B4. C5. Coñecer as posibilidades das tecnoloxías aplicadas á música, utilizándoas con autonomía.	<p>E5.1 Mostra interese por coñecer as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías como ferramentas para a actividade musical.</p> <p>E5.2 Coñece e consulta fontes de información impresa ou dixital para resolver dúbidas e para avanzar na aprendizaxe autónoma.</p> <p>E5.3 Utiliza a información de maneira crítica, obtena de distintos medios e pode utilizala e transmitila utilizando distintos soportes.</p> <p>E5.4. Coñece e cumpre as normas establecidas para realizar as diferentes actividades da aula.</p>	<p>Mostra interese polas novas tecnoloxías e as súas posibilidades como ferramentas para a actividade musical.</p> <p>Realiza procuras en Internet para profundar no coñecemento do proceso de produción e promoción musical.</p> <p>Resolve dúbidas para avanzar na aprendizaxe autónoma, consultando fontes de información impresa ou dixital.</p> <p>Utiliza a información de forma crítica, obténdoa de distintos medios. Pode empregala e transmitila utilizando diferentes soportes.</p> <p>Coñece e cumpre as normas sobre o uso das tecnoloxías para realizar diferentes actividades da aula.</p>	<p>Competencia dixital</p> <p>Aprender a aprender</p> <p>Sentido da iniciativa e espírito emprendedor</p>

Relación de las actividades con competencias

Actividades de la unidad

N.º	Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnología	Competencia digital	Aprender a aprender	Competencias sociales y cívicas	Sentido da iniciativa e espíritu emprendedor	Conciencia e expresións culturais
1	110	X			X			X
2	111	X		X	X			X
3	115	X			X			X
4	118				X			X
5	118				X			X
6	118				X			X
7	118			X	X			X

Actividades finales

N.º	Página	Comunicación	Competencia	Competencia digital	Aprender a	Competencias sociales y	Sentido de iniciativa y	Conciencia y expresiones
-----	--------	--------------	-------------	---------------------	------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------

		lingüística	matemática y competencia s básicas en ciencia y tecnología		aprender	cívicas	espíritu emprendedor	culturales
1	132	X						X
2	132	X		X	X			X
3	132	X			X			X
4	132	X		X	X			X
5	132	X						X
6	132	X			X		X	X
7	132	X			X			X
8	133	X			X			X
9	133	X			X			X
10	133	X		X	X		X	X

Relación de los apartados prácticos de la unidad con competencias

Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnología	Competencia digital	Aprender a aprender	Competencias sociales y cívicas	Sentido de iniciativa e espíritu emprendedor	Conciencia e expresiones culturales
Interpretando melodías conocidas							
119				X	X	X	X
Batukada							
120-121		X		X	X	X	
A coro							
122		X		X	X	X	X
Técnica instrumental							
123		X		X	X	X	
En acústico							
124-125		X		X	X	X	X
Concierto							
126-127-128		X		X	X	X	X
Taller de danzas del mundo							
129		X		X	X	X	X

Competencias relevantes asociadas al estándar	Estándar de aprendizaje	Indicador de logro	Evaluación			
			Nivel 1 (en proceso)	Nivel 2 (básico)	Nivel 3 (intermedio)	Nivel 4 (avanzado)
CMCT AA CSC CEC	B1.E1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades. B1.E1.2. Le partituras como apoio á interpretación	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade, a nivel individual e grupal, aplicando as habilidades técnicas necesarias. Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas y mostrando unha actitude aberta respectuosa e cun espírito crítico antes de interpretar e no grupo. Le correctamente as partituras das pezas interpretadas na unidade.	Interpreta con imprecisións (lectura, afinación ou emisión vocal) algunhas das pezas vocais contidas na unidade. Interpreta, con imprecisións, algunhas das pezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta, con imprecisións, a danza do mundo contida na unidade. Demuestra escaso interese nas actividades interpretativas e/ou non practica suficientemente as pautas básicas de interpretación, nin mostra demasiado respecto e espírito crítico polo resultado da súa interpretación Le con dificultade as partituras da unidade.	Interpreta, polo menos con lecturacorrectade as notas, as diferentes pezas vocais da unidade. Interpreta, con poucos erros, as diferentes pezas rítmicas e instrumentais da unidade. Interpreta, con poucos erros, a danza do mundo contida na unidade. Demuestra escaso interese nas actividades interpretativas e/ou non practica suficientemente as pautas básicas de interpretación, nin mostra demasiado respecto e espírito crítico polo resultado da súa interpretación. Le con poucos erros as partituras da unidade.	Interpreta, con afinación e lectura correctade as notas, as diferentes pezas vocais contidas na unidade. Interpreta con corrección as diferentes piezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta correctamente a danza do mundo contida na unidade. Demuestra interese nas actividades interpretativas e participa nas mesmas cunha actitude adecuada, e mostra suficiente espírito crítico co resultado da súa interpretación e a do grupo. Le con corrección as partituras da unidade.	Interpreta con boa emisión vocal, afinación, musicalidad e lectura correcta da notas, as diferentes pezas vocais contidas na unidade. Interpreta con precisión, pulso interno, musicalidad e bo son as diferentes pezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta con precisión e soltura a danza do mundo contida na unidade. Participa nas actividades interpretativas con moito interese e unha actitude excelente, e é moi crítico co resultado da súa interpretación e a do grupo. Le con precisión, seguridade e soltura as partituras da unidade.
AA CEC	B1.E4.1. Coñece e analiza o proceso seguido en distintas producións musicais (discos, programas de radio e televisión, cinema, etc.) e o papel xogado en cada unha das fases do proceso polos diferentes profesionais que interveñen.	Coñece e analiza o proceso seguido na produción dun disco, así como o papel que xogan os produtores e compañías discográficas no devandito proceso. Coñece o estudo de gravación, os seus compoñentes e funcións principais.	Presenta dificultades tanto para coñecer e analizar el proceso seguido na produción dun disco como para coñecer o papel que xogan os produtores e compañías discográficas no devandito proceso. Ten dificultades para coñecer o estudo de gravación, os seus compoñentes e funcións principais.	Coñece e analiza el proceso seguido na produción dun disco, así como o papel que xogan os produtores e compañías discográficas no devandito proceso, aínda que comete erros á hora de explicalo. Coñece, aínda que con algunha dificultade, o estudo de gravación, os seus compoñentes e as súas funcións principais.	Coñece e analiza con corrección el proceso seguido na produción dun disco, así como o papel que xogan os produtores e compañías discográficas no devandito proceso. Coñece o estudo de gravación, os seus compoñentes e funcións principais.	Coñece e analiza con precisión el proceso seguido na produción dun disco, así como o papel que xogan os produtores e compañías discográficas no devandito proceso. Coñece de forma precisa el estudio de gravación, os seus compoñentes e funcións principais.
CL CM AA	B2.E1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais. B2.E1.2. Le partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes. Identifica distintas pezas musicais y reconece obras de Debussy. Segue e le as partituras como apoio á audición.	É capaz de comentar as obras musicais propostas, pero con certas dificultades á hora de consultar fontes documentais, e con erros á hora de expresarse. Non reconece os fragmentos das pezas musicais da unidade nin as obras de Debussy. Non é capaz de seguir as partituras como apoio á audición.	É capaz de comentar as obras musicais propostas e consultar fontes documentais, aínda que comete erros de expresión. Recoñece, aínda que con dificultades, os fragmentos das pezas musicais da unidade e as obras de Debussy. Segue as partituras como apoio á audición con algunhas dificultades.	Comenta as obras musicais propostas e consulta fontes documentais de forma correcta, expresándose con claridade. Recoñece claramente os fragmentos das pezas musicais da unidade e as obras de Debussy. Segue correctamente as partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas e consultar fontes documentais de forma correcta, expresándose con claridade e utilizando un vocabulario adecuado. Recoñece con gran precisión os fragmentos das pezas musicais da unidade y las obras de Debussy. Segue con precisión as partituras como apoio á audición.
AA CSC CEC	B2.E2.1. Analiza críticas musicais e utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.	Realiza críticas e emite opinións sobre diferentes producións musicais, utilizando un vocabulario apropiado para a elaboración das críticas tanto de forma oral como escrita.	Ten dificultades para realizar críticas e emitir opinións sobre diferentes producións musicais utilizando un vocabulario apropiado para a elaboración das críticas, tanto de forma oral como escrita.	Realiza críticas e emite opinións sobre diferentes producións musicais, utilizando un vocabulario conciso e insuficiente para a elaboración das críticas, tanto de forma oral como escrita.	Realiza críticas e emite opinións de forma correcta e adecuadas sobre diferentes producións musicais, utilizando un vocabulario apropiado para a elaboración das críticas, tanto de forma oral como escrita.	Realiza críticas e emite opinións de forma correcta, adecuada e con sentido constructivos sobre diferentes producións musicais, utilizando un vocabulario apropiado, amplo e rico para a elaboración das críticas, tanto de forma oral como escrita.

CD

- Audicións ilustrativas da unidade.
- Bases musicais de acompañamento de apartados prácticos.

TEACHING BOOK

- Vídeos para ilustrar os contidos da unidade e vídeos de creación propia, que explican algún aspecto práctico ou mostran a alumnos de Secundaria interpretando as pezas:
- VÍDEO ILUSTRATIVO:Vídeo realizado nun estudo de gravación onde se mostran algunhas das fases da produción dun disco.
- Interpretando melodías coñecidas: Yesterday.
- A un tempo:Un mundo ideal.
- Técnica da frauta: Samba pa a miña.
- En acústico: Cristofori' s Dream.
- Concerto: A elección de Freya.
- VÍDEO da danza de Israel Rad Halaiala.

WEB DE RECURSOS

- Partitura cos acordes de guitarra e piano deYesterday.
- Vídeo dos exercicios de ritmo Batukada (III)
- Documento con información sobre o Rock Sinfónico.

DIXITAL BOOK

Actividades interactivas (AI) yactividades complementarias.

- Actividades interactivas para traballar os contidos sobre a produción musical, os superprodutores, a industria discográfica e o estudo de gravación(De AI.1 a AI.8).

Sugerencias metodológicas

As actividades que acompañan os contidos teóricos deseñáronse buscando dar ampla información sobre a produción musical, o proceso de sacar un disco ao mercado, o papel do produtor, o funcionamento da industria discográfica e o coñecemento do estudo de gravación. As actividades están pensadas para que o alumno busque información sobre os contidos mencionados, xa que é un tema actual, moi útil para comprender o funcionamento do mercado musical.

Como actividade alternativa podemos continuar co traballo na revista dixital proposta en unidades anteriores. Poderíase dedicar un apartado do blogue dixital aos produtores musicais máis famosos, publicando algúns artigos sobre os devanditos produtores e os artistas aos que promocionan os seus discos, facendo unha análise do carácter musical que conseguen imprimir nos seus traballos.

En canto aos apartados prácticos, recomendamos poñer aos alumnos os vídeos que acompañan algúns dos devanditos apartados, e que mostran a estudantes do seu mesma idade realizando os exercicios ou interpretando as pezas: poden servirmos para motivalos.

Con respecto aos exercicios ou as pezas de concerto para fruta, recomendamos seguir os seguintes pasos:

⊙ EXERCICIOS PREPARATORIOS:

- 1) Recoñecemento das notas no pentagrama.
- 2) Lectura rítmica.
- 3) Solfexo xeral da peza.

⊙ MONTAXE DA PEZA:

Traballo coa fruta

- 1) Interpretación do fragmento co instrumento a velocidade lenta (non utilizar aínda o acompañamento do CD).
- 2) Insistir na emisión regular do son evitando «asubíos» e «altibaixos».
- 3) Respirar nos silencios e tamén onde están indicadas cómalas de respiración.

Indicacións para a utilización do acompañamento orquestral

- 1) Asegurarémonos de que os alumnos xa interpretan a peza á mesma velocidade do acompañamento orquestral.
- 2) Propoñer aos alumnos unha primeira escoita do acompañamento na que leven o pulso con pés ou mans e desta maneira interiorizar a velocidade da composición.

Atención a la diversidad

Os materiais e recursos didácticos deste proxecto pensáronse de forma que faciliten a súa adaptación aos distintos niveis e aos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe do alumnado, co obxecto de atender á diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes.

Así,algúns dos apartados prácticos, como os que traballan o ritmo ou a interpretación, están deseñados de modo que propoñen exercicios de diferente nivel de dificultade.Por exemplo, en Técnica instrumental.

Unha ferramenta de traballo moi importante neste sentido é o caderno de traballo do alumno,que ademais das actividades do libro, inclúe:

- Actividades de reforzo.
- Actividades complementarias: orientadas a incidir e remarcar os contidos fundamentais e básicos de cada tema, e de ampliación, dirixidas a profundar ou ampliar os contidos traballados.
- Xogos musicais.

O Dixital Book tamén inclúe actividades de ampliación de tipoloxía variada.

Distribución temporal

O desenvolvemento desta unidade require, aproximadamente, de 15 sesións de clase distribuídas da seguinte forma (considerando 3 horas lectivas semanais):

- Desenvolvemento de contidos teóricos e actividades sobre os mesmos: 6 sesións.
- Desenvolvemento dos apartados prácticos: 9 sesións.

Suxestión de temporalización: Última semana de marzo e abril (dependendo das datas das vacacións de Semana Santa).

MATERIA	Música	TRIMESTRE	Tercer trimestre
UNIDAD DIDÁCTICA	6. La música y las artes escénicas	NIVEL EDUCATIVO	

Introducción	Objetivos didácticos de la unidad
<p>Esta unidade didáctica xira ao redor da música e as artes escénicas, profundando nos principais xéneros relacionados con elas, como sonla danza, o ballet, a ópera e a zarzuela. Todo iso con explicacións, imaxes, vídeos e as súas correspondentes actividades.es un tema interesante, no cal os alumnos non só van descubrir a relación da música coas artes escénicas, senón que, ademais, van coñecer parte do noso patrimonio musical español a través da zarzuela.</p> <p>No apartado Grandes compositores profundarase no coñecemento do compositor español Manuel de Falla.</p> <p>A parte interpretativa traballarase a través dos apartados Interpretando melodías coñecidas, Batukada, En acústico e Concerto no referente á interpretación instrumental. No apartado A un tempo traballarase a interpretación vocal conxunta, e a</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coñecer os xéneros musicais relacionados coas artes escénicas: Danza, ballet, ópera e zarzuela. Profundar nas súas características, tipos e obras máis destacadas de cada xénero escénico. 2. Coñecer a vida e obra do compositor Manuel de Falla. 3. Traballar a expresión e a lectura musical a través de exercicios de ritmo, voz, frauta e instrumentos Orff de placas. 4. Traballar a expresión corporal a través da interpretación dunha danza colectiva. 5. Desenvolver e aplicar diversas habilidades e técnicas que posibiliten a interpretación (vocal, instrumental e de danza), tanto individual como en grupo, das composicións

danza abordarase enelTaller de danzas do mundo, onde nos achegaremos ao folclore de Armenia.

musicais da unidade.

Conocimientos previos

Aínda que os alumnos xa coñecen a ópera como xénero musical traballado en cursos anteriores, esta unidade didáctica non require de coñecementos previos específicos, xa queestá exposta de forma que os alumnos poidan comprender o tema a través das explicacións, imaxes e actividades que se expoñen ao longo da unidade. Ademais, as explicacións dos contidos realízanse en profundidade, facendo un interesante percorrido pola danza, os tipos de danzas, o balletclásico yla ópera e a zarzuela, dentro da fusión da música co teatro.

Contenidos de la unidad

- 1) A música e as artes escénicas:
 - 1.1 Música e danza
 - 1.2 Música e teatro
- 2) Grandes compositores: Manuel de Falla
 - 2.1 Vida
 - 2.2 Obra
- 3) Interpretando melodías coñecidas: I want to break free
- 4) Batukada: Percusión corporal (IV).
- 5) A un tempo: Good night, sweetheart.
- 6) Técnica instrumental: Cambios de compás en láminas.
- 7) En acústico: A perla negra.
- 8) Concerto: Altair.
- 9) Taller danzas do mundo: Armenia, Garun.

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos. C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
3) 4) 5) 6) 7) 8) 9)	<p>B1. C1. Ensaiar e interpretar, en pequeno grupo, unha peza vocal ou instrumental ou unha coreografía aprendidas de memoria a través da audición ou observación de gravacións de audio e vídeo ou mediante a lectura de partituras e outros recursos gráficos.</p>	<p>E1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas propias posibilidades.</p> <p>E1.2. Le partituras como apoio á interpretación.</p>	<p>Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais, instrumentais e a danza contidas na unidade, a nivel individual e grupal.</p> <p>Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas, mostrando unha actitude aberta respectuosa e cun espírito crítico antes propia interpretación y la de su grupo.</p> <p>Le as partituras de la unidad como apoyo á interpretación.</p>	<p>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</p> <p>Aprender a aprender</p> <p>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</p> <p>Competencias sociais e cívicas</p> <p>Conciencia e expresións culturais</p>

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
2)	B2. C1. Analizar e describir as principais características de diferentes pezas musicais apoiándose na audición e no uso de documentos como partituras, textos ou musicogramas.	E1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais. E1.2. Le partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas axudándose de diversas fontes. Recoñece obras de Falla. Segue e le as partituras como apoio á audición.	Comunicación lingüística Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais.
1) 2)	B2. C2. Expor de forma crítica a opinión persoal respecto de distintas músicas e eventos musicais, argumentándoa en relación coa información obtida en distintas fontes: libros, publicidade, programas de concertos, críticas, etc.	E2.1. Realiza críticas musicais e utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.	Realiza críticas e emite opinións sobre diferentes xéneros escénicos musicais, utilizando un vocabulario apropiado para a elaboración das críticas, tanto de forma oral como escrita.	Competencia lingüística Aprender a aprender Sentido de iniciativa e espírito emprendedor Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
2)	B2. C4.Recoñecer auditivamente, clasificar, situar no tempo e no espazo e determinar a época ou cultura e estilo das distintas obras musicais escoitadas previamente na aula, mostrando apertura e respecto polas novas propostas musicais e interesándose por ampliar as súas preferencias.	<p>E4. 1. Recoñece e compara os trazos distintivos de obras musicais e descríbeseos utilizando unha terminoloxía adecuada.</p> <p>E4.2. Sitúa a obra musical nas coordenadas de espazo e tempo.</p> <p>E4.3. Mostra interese, respecto e curiosidade pola diversidade de propostas musicais, así como polos gustos musicais doutras persoas.</p>	<p>Diferenza auditivamente e clasifica fragmentos musicais de ópera e zarzuela.</p> <p>Recoñece os trazos distintivos das obras musicais de Falla, utilizando a terminoloxía adecuada para describilos.</p> <p>Pode situar as obras musicais da unidade no seu correspondente espazo e tempo.</p> <p>Mostra interese e respecto pola diversidade musical traballada na unidade, así como polos gustos musicais dos seus compañeiros.</p>	Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B2. C6. Explicar algunhas das funcións que cumpre a música na vida das persoas e na sociedade.	E6.1. Coñece e explica o papel da música en situacións e contextos diversos: actos da vida cotiá, espectáculos, medios de comunicación, etc.	Coñece e explica o papel da música en los diferentes xéneros escénicos traballados na unidade: Danza, ballet, ópera e zarzuela.	Competencia lingüística Aprender a aprender Conciencia e expresións culturais
1)	B3. C1. Apreciar a importancia patrimonial da música española e comprender o valor de conservala e transmitila.	E1.2. Coñece os testemuños máis importantes do patrimonio musical español situándoos no seu contexto histórico e social.	Coñece as zarzuelas vistas na unidade, así como os compositores españois máis destacados no xénero e o papel que desempeñou a zarzuela na sociedade do momento.	Aprender a Aprender Competencias Sociais e Cívicas Conciencia e Expresións culturais
1)	B3. C3. Relacionar a música con outras manifestacións artísticas.	E3.1. Elabora traballos nos que establece sinerxias entre a música e outras manifestacións artísticas.	Elabora traballos coreográficos relacionando a música co baile, a dramatización e a mímica entre outros.	Aprender a Aprender Sentido da iniciativa e espírito emprendedor Conciencia e Expresións culturais

CONTENIDOS	Criterios de evaluación (B = Bloque de contenidos, C = Criterio de evaluación)	Estándares de aprendizaje (E = Estándar)	Indicadores de logro	Competencias clave
1)	B4. C5. Coñecer as posibilidades das tecnoloxías aplicadas á música, utilizándoas con autonomía.	<p>E5.1 Mostra interese por coñecer as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías como ferramentas para a actividade musical.</p> <p>E5.2 Coñece e consulta fontes de información impresa ou dixital para resolver dúbidas e para avanzar na aprendizaxe autónoma.</p> <p>E5.3 Utiliza a información de maneira crítica, obtena de distintos medios e pode utilizala e transmitila utilizando distintos soportes.</p> <p>E5.4. Coñece e cumpre as normas establecidas para realizar as diferentes actividades da aula.</p>	<p>Mostra interese polas novas tecnoloxías e as súas posibilidades como ferramentas para a actividade musical.</p> <p>Realiza procuras en Internet para profundar no coñecemento dos xéneros musicais escénicos traballados na unidade.</p> <p>Resolve dúbidas para avanzar na aprendizaxe autónomo consultando fontes de información impresa ou dixital.</p> <p>Utiliza a información de forma crítica, obténdoa de distintos medios. É capaz de empleala e transmitila utilizando diferentes soportes.</p> <p>Coñece e cumpre as normas sobre o uso das tecnoloxías para realizar diferentes actividades da aula.</p>	<p>Competencia dixital</p> <p>Aprender a aprender</p> <p>Sentido da iniciativa e espírito emprendedor</p>

Relación de las actividades con competencias

Actividades de la unidad

N.º	Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	Competencia dixital	Aprender a aprender	Competencias sociais y cívicas	Sentido da iniciativa e espírito emprendedor	Conciencia e expresións culturais
1	137				X			X
2	139	X			X			X
3	140	X		X	X			X
4	141				X			X
5	142	X			X			X
6	142	X			X			X
7	142	X		X	X			X

Actividades finales

N.º	Página	Comunicación	Competencia	Competencia dixital	Aprender a	Competencias sociais y	Sentido da iniciativa e	Conciencia e expresións
-----	--------	--------------	-------------	---------------------	------------	------------------------	-------------------------	-------------------------

		lingüística	matemática e competencia s básicas en ciencia e tecnología		aprender	cívicas	espíritu emprendedor	culturais
1	156	X						X
2	156	X			X			X
3	156	X		X	X		X	X
4	156	X			X			X
5	156	X			X			X
6	156	X						X
7	156	X						X
8	156	X			X			X
9	156	X			X			X
10	157	X		X	X		X	X
11	157				X	X	X	X

Relación de los apartados prácticos de la unidad con competencias

Página	Comunicación lingüística	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnología	Competencia digital	Aprender a aprender	Competencias sociales y cívicas	Sentido de iniciativa e espíritu emprendedor	Conciencia e expresiones culturales
Interpretando melodías conocidas							
143				X	X	X	X
Batukada							
144-145		X		X	X	X	
A coro							
146		X		X	X	X	X
Técnica instrumental							
147		X		X	X	X	
En acústico							
148-149		X		X	X	X	X
Concierto							
150-151-152		X		X	X	X	X
Taller de danzas del mundo							
153		X		X	X	X	X

Competencias relevantes asociadas al estándar	Estándar de aprendizaje	Indicador de logro	Evaluación			
			Nivel 1 (en proceso)	Nivel 2 (básico)	Nivel 3 (intermedio)	Nivel 4 (avanzado)
CMCT AA CSC CEC	B1.E1.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades. B1.E1.2. Le partituras como apoio á interpretación	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais contidas na unidade, a nivel individual e grupal, aplicando as habilidades técnicas necesarias. Participa con atención nas actividades interpretativas, practicando as pautas básicas da interpretación, respectando as regras fixadas, mostrando unha actitude aberta respectuosa e cun espírito crítico antes de interpretar e no grupo. Le correctamente as partituras das pezas interpretadas na unidade.	Interpreta con imprecisións (lectura, afinación ou emisión vocal) algunhas das pezas vocais contidas na unidade. Interpreta, con imprecisións, algunhas das pezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta, con imprecisións, a danza do mundo contida na unidade. Demuestra escaso interese nas actividades interpretativas e/ou non practica suficientemente as pautas básicas de interpretación, nin mostra demasiado respecto e espírito crítico polo resultado da súa interpretación Le con dificultade as partituras da unidade.	Interpreta, polo menos con lectura correcta das notas, as diferentes pezas vocais da unidade. Interpreta, con poucos erros, as diferentes pezas rítmicas e instrumentais da unidade. Interpreta, con poucos erros, a danza do mundo contida na unidade. Demuestra escaso interese nas actividades interpretativas e/ou non practica suficientemente as pautas básicas de interpretación, nin mostra demasiado respecto e espírito crítico polo resultado da súa interpretación. Le con poucos erros as partituras da unidade.	Interpreta con afinación e lectura correcte das notas, as diferentes pezas vocais contidas na unidade. Interpreta con corrección as diferentes pezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta correctamente a danza do mundo contida na unidade. Demuestra interese nas actividades interpretativas e participa nas mesmas cunha actitude adecuada, e mostra suficiente espírito crítico co resultado da súa interpretación e a do grupo. Le con corrección as partituras da unidade.	Interpreta con boa emisión vocal, afinación, musicalidade e lectura correcta das notas, as diferentes pezas vocais contidas na unidade. Interpreta con precisión, pulso interno, musicalidade e bo son as diferentes pezas rítmicas e instrumentais contidas na unidade. Interpreta con precisión e soltura a danza do mundo contida na unidade. Participa nas actividades interpretativas con moito interese e unha actitude excelente e é moi crítico co resultado da súa interpretación e a do grupo. Le con precisión, seguridade e soltura as partituras da unidade.
CL CM AA	B2.E1.1. Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais. B2.E1.2. Le partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas axudándose de diversas fontes. Identifica os distintos musicais e reconece obras de Falla. Segue e le as partituras como apoio á audición.	É capaz de comentar as obras musicais propostas, pero con certas dificultades á hora de consultar fontes documentais, e con erros á hora de expresarse. Non reconece os fragmentos das pezas musicais nin as obras de Falla. Non é capaz de seguir as partituras como apoio á audición.	É capaz de comentar as obras musicais propostas e consultar fontes documentais, aínda que comete erros de expresión. Recoñece, aínda que con dificultades, os fragmentos das pezas musicais e as obras de Falla. Segue as partituras como apoio á audición con algunhas dificultades.	Comenta as obras musicais propostas e consulta fontes documentais de forma correcta, expresándose con claridade. Recoñece claramente os fragmentos das pezas musicais e as obras de Falla. Segue correctamente as partituras como apoio á audición.	Comenta as obras musicais propostas e consultar fontes documentais de forma correcta expresándose con claridade e utilizando un vocabulario adecuado. Recoñece con gran precisión os fragmentos das pezas musicais e as obras de Falla. Segue con precisión as partituras como apoio á audición.
AA CSC CEC	B2.E2.1. Analiza críticas musicais e utiliza un vocabulario apropiado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.	Realiza críticas e emite opinións sobre os diferentes xéneros escénicos musicais vistos na unidade, utilizando un vocabulario apropiado para a elaboración das críticas, tanto de forma oral como escrita.	Ten dificultades para realizar críticas e emitir opinións sobre os diferentes xéneros musicais escénicos vistos na unidade utilizando un vocabulario apropiado para a elaboración das críticas tanto de forma oral como escrita.	Realiza críticas e emite opinións sobre os diferentes xéneros musicais escénicos vistos na unidade utilizando un vocabulario conciso e insuficiente para a elaboración das críticas tanto de forma oral como escrita.	Realiza críticas e emite opinións de forma correcta e adecuadas sobre os diferentes xéneros musicais escénicos vistos na unidade utilizando un vocabulario apropiado para a elaboración das críticas tanto de forma oral como escrita.	Realiza críticas e emite opinións de forma correcta, adecuada e con sentido constructivo sobre os diferentes xéneros musicais escénicos vistos na unidade utilizando un vocabulario apropiado, amplo e rico para a elaboración das críticas tanto de forma oral como escrita.
CL AA CEC	B2.E6.1. Coñece e explica o papel da música en situacións e contextos diversos: actos da vida cotiá, espectáculos, medios de comunicación, etc.	Coñece e explica o papel da música nos diferentes xéneros escénicos traballados na unidade: danza, ballet, ópera e zarzuela.	Non coñece nin explica correctamente o papel da música nos diferentes xéneros escénicos traballados na unidade: danza, ballet, ópera e zarzuela.	Coñece o papel de la música nos diferentes xéneros escénicos traballados na unidade: danza, ballet, ópera e zarzuela, aínda que comete erros ao explicalo.	Coñece o papel da música nos diferentes xéneros escénicos traballados na unidade: danza, ballet, ópera e zarzuela, sendo capaz de explicalo con corrección.	Coñece amplamente o papel da música nos diferentes xéneros escénicos traballados na unidade: danza, ballet, ópera e zarzuela, sendo capaz de explicalo con precisión, acerto e un vocabulario apropiado.

CD

- Audicións ilustrativas da unidade.
- Bases musicais de acompañamento de apartados prácticos.

TEACHING BOOK

- Vídeos para ilustrar os contidos da unidade e vídeos de creación propia, que explican algún aspecto práctico ou mostran a alumnos de Secundaria interpretando as pezas:
- VÍDEO ILUSTRATIVO: Escena da ópera A Bohème.
- VÍDEO ILUSTRATIVO: Fragmento da zarzuela A Dores de Tomas Bretón.
- Interpretando melodías coñecidas: I want to break free.
- A un tempo: Good night, sweetheart.
- Técnica da frauta: Valse crebado.
- En acústico: A perla negra.
- Concerto: Altair.
- VÍDEO da danza de Armenia: Garun.

WEB DE RECURSOS

- Partitura cos acordes de guitarra e piano de I want to break free
- Vídeo dos exercicios de ritmo Batukada (IV)
- Documento con información sobre a música de cinema.

DIXITAL BOOK

Actividades interactivas (AI) y actividades complementarias.

- Actividades interactivas para traballar os contidos sobre a danza, o ballet, a ópera e a zarzuela (De AI.1 a AI.8).
- Actividade interactiva sobre o compositor Manuel de Falla (AI.9).
- Infografía «Memory» sobre o compositor Manuel de Falla.
- Actividades complementarias: Actividade de grupo (Muro virtual de bailos, óperas e zarzuelas) e debate (O baile. Conserva a súa función social?)

Sugerencias metodológicas

- 1) As actividades que acompañan os contidos teóricos deseñáronse buscando dar ampla información sobre os xéneros musicais escénicos máis destacados como son a danza, o ballet, a ópera e a zarzuela. As actividades están pensadas para que o alumno busque información sobre os contidos mencionados e coñeza, a través da zarzuela, parte do noso patrimonio musical, necesario para comprendery valorar a música escénica española.
- 2) Comoactividad alternativa podemos continuar co traballo na revista dixital proposta en unidades anteriores. Poderíase dedicar un apartado do blogue dixital á música escénica, especialmente á zarzuela, publicando algúns artigos sobre as zarzuelas máis famosas. Neste sentido, os alumnos poderían entrevistar os seus familiares maiores para obter información sobre as zarzuelas que coñecen, as que máis lles gustan, etc.
- 3) En canto aos apartados prácticos, recomendamos poñer aos alumnos os vídeos que acompañan algúns dos apartados, e que mostran a estudantes do seu mesma idade realizando os exercicios ou interpretando as pezas: poden servirnos para motivalos.
- 4) Con respecto aos exercicios ou as pezas de concerto para fruta, recomendamos seguir os seguintes pasos:
- 5) ☉ EXERCICIOS PREPARATORIOS:
 - 6) 1) Recoñecemento das notas no pentagrama.
 - 7) 2) Lectura rítmica.
 - 8) 3) Solfexo xeral da peza.
 - 9)
- 10) ☉ MONTAXE DA PEZA:
 - 11) Traballo coa fruta
 - 12) 1) Interpretación do fragmento co instrumento a velocidade lenta (non utilizar aínda o acompañamento do CD).
 - 13) 2) Insistir na emisión regular do son evitando «asubíos» e «altibaixos».
 - 14) 3) Respirar nos silencios e tamén onde están indicadas cómalas de respiración.
 - 15)
- 16) Indicacións para a utilización del acompañamento orquestral
 - 17) 1) Asegurarémonos de que os alumnos xa interpretan a peza á mesma velocidade do acompañamento orquestral.
 - 18) 2) Propoñer aos alumnos unha primeira escoita do acompañamento na que leven o pulso con pés ou mans e desta maneira interiorizar a velocidade da composición.

Atención a la diversidad

Os materiais e recursos didácticos deste proxecto pensáronse de forma que faciliten a súa adaptación aos distintos niveis e aos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe do alumnado, co obxecto de atender á diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes.

Así,algúns dos apartados prácticos, como os que traballan o ritmo ou a interpretación, están deseñados de modo que propoñen exercicios de diferente nivel de dificultade.Por exemplo, en Técnica instrumental.

Unha ferramenta de traballo moi importante neste sentido é o caderno de traballo do alumno,que ademais das actividades do libro, inclúe:

- Actividades de reforzo.
- Actividades complementarias: orientadas a incidir e remarcar os contidos fundamentais e básicos de cada tema, e de ampliación, dirixidas a profundar ou ampliar os contidos traballados.
- Xogos musicais.

O Dixital Book tamén inclúe actividades de ampliación de tipoloxía variada.

Distribución temporal

O desenvolvemento desta unidade require, aproximadamente, de 12 sesións de clase distribuídas da seguinte forma (considerando 3 horas lectivas semanais):

- Desenvolvemento de contidos teóricos e actividades sobre os mesmos: 4 sesións.
- Desenvolvemento dos apartados prácticos: 8 sesións.

Suxestión de temporalización: mes de maio.

4. Criterios de Avaliación

A información que proporciona a avaliación debe servir como punto de referencia para a actualización pedagóxica. Deberá ser individualizada, personalizada, continua e integrada:

- A dimensión individualizada contribúe a ofrecer información sobre a evolución de cada alumno, sobre a súa situación con respecto ao proceso de aprendizaxe.
- O carácter personalizado fai que a avaliación tome en consideración a totalidade da persoa. O alumno toma conciencia de si, responsabilízase.
- A avaliación continuada e integrada no ritmo da clase informa sobre a evolución dos alumnos, as súas dificultades e progresos.

As actividades de avaliación deben exporse como actividades didácticas formativas, que nos axuden a tomar conciencia de maneira obxectiva do grao de aproveitamento do alumnado e colaboren a mellorar o seu propio coñecemento, os seus hábitos de traballo e estudo e, en definitiva, o seu rendemento académico. O grao de consecución final obtido polos alumnos respecto dos obxectivos didácticos expostos en cada Unidade pódese avaliar a través das probas de avaliación que se estime necesario aplicar, e a través das actividades correspondentes.

A avaliación do alumnado levará a cabo a través dos seguintes instrumentos:

- Seguimento do traballo diario a través da observación directa, os exercicios de clase e de casa, o caderno e os traballos en grupo.

- Valoración das actividades de expresión musical (interpretación individual e grupal dos alumnos, en actividades de movemento, instrumentais, de expresión vocal e canto e exercicios rítmicos), así como das actividades de audición musical realizadas en clase.
- Realización de probas específicas escritas que realizan periodicamente (entre unha e tres por avaliación), relacionadas cos contidos teóricos da materia.
- Valoración da actitude en clase.

Dado o carácter da materia, e considerando que os contidos de linguaxe musical vanse ampliando ao longo das diferentes unidades, suxerimos non realizar probas de recuperación, senón incluír nas probas de avaliación, de cada trimestre, preguntas relacionadas cos contidos esixibles en avaliacións anteriores, valorando os progresos noutras partes da materia e o coñecemento global da mesma.

Propoñemos que a cualificación dos alumnos realícese tendo en consideración os seguintes aspectos:

- Realización de probas escritas relacionadas cos contidos teóricos da materia.
- Valoración das actividades de expresión musical: interpretación individual e grupal dos alumnos, en actividades de movemento, instrumentais, de expresión vocal e canto e exercicios rítmicos, así como das actividades de audición musical realizadas en clase.
- Valoración da actitude e do traballo diario: mediante a observación directa e diaria avaliarase a participación, o interese e o esforzo (actitude positiva e boa predisposición, traer o material, número de faltas inxustificadas e atrasos, realizar as tarefas prescritas para casa, entregar a tempo os traballos, coidado na redacción, ortografía, etc.), así como o traballo realizado en clase (actividades de clase e caderno).

5. Contribución da música á adquisición das competencias clave

Como xa vimos no apartado dos obxectivos xerais de etapa e a contribución da Música ao logro dos mesmos, o ensino da materia ten un papel moi importante, e non só no desenvolvemento da competencia de conciencia e expresión cultural, xa que potencia capacidades como a comunicación oral e escrita e o pensamento matemático ou o coñecemento tecnolóxico e científico, fomenta o

espírito crítico e emprendedor e a adquisición de habilidades sociais e emocionais. Por todo iso, a Música procura un ensino integral do alumnado. A continuación, imos concretar como a educación musical contribúe á adquisición e desenvolvemento das diferentes competencias crave do currículo.

a) Comunicación lingüística

A música contribúe a enriquecer os intercambios comunicativos, fomentando o desenvolvemento de destrezas e estratexias comunicativas orais e escritas, e á adquisición e uso dun vocabulario musical básico. A análise da letra e a súa relación coa música, no ámbito do xénero vocal, a audición e a interpretación de cancións en linguas estranxeiras, ou a integración da linguaxe musical e a linguaxe verbal, como punto de partida para comprender a estruturación formal do discurso musical, establecendo analogías entre as frases gramaticales e as musicais, son só algúns exemplos de como nosa disciplina está intimamente ligada ao desenvolvemento da comunicación lingüística.

b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A linguaxe musical fundaméntase na linguaxe matemática; a representación gráfica da duración do son e do ritmo (figuras, silencios, compases, etc.) exprésase en forma de proporcións matemáticas e fraccións, co cal, a comprensión destes conceptos e a lectura e interpretación de partituras musicais, leva implícito o desenvolvemento da competencia matemática. Igualmente ocorre con outros conceptos musicais como o intervalo, a distribución en tons e semitonos da escala, o acorde ou as indicacións metronómicas, por enumerar algúns.

Por outra banda, trátanse tamén contidos de carácter científico e tecnolóxico, como o estudo do fenómeno físico do son e os seus diferentes parámetros, a produción do son nas diferentes familias instrumentais e os factores que determinan o timbre propio de cada instrumento, os procesos biolóxicos da audición e a voz e o coñecemento das partes do corpo implicadas no mesmo, etc. Ademais, a música realiza a súa achega á mellora da calidade do medio ambiente reflexionando sobre o exceso de ruído, a contaminación sonora e o uso indiscriminado da música, e realízase especial énfase no uso correcto da voz e do aparello respiratorio para conseguir resultados musicais óptimos e a adquisición de hábitos de hixiene vocal que contribúan a previr problemas de saúde. Disto modo, desde a materia de Música contribúese tamén ao desenvolvemento das competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.

c) Competenciadigital

O ensino da Música contribúe tamén ao desenvolvemento da competencia dixital, promovendo o dominio básico de recursos tecnolóxicos no campo da música (hardware e software musical, técnicas de tratamento e gravación do son, produción de mensaxes audiovisuais, utilización da internet como fonte de información, etc.).

d) Aprender a aprender

O estudo da Música fomenta o desenvolvemento de capacidades e destrezas fundamentais para a aprendizaxe guiada e autónoma do alumno, como a atención, a concentración, a memoria, o esforzo e a constancia, á vez que contribúen a desenvolver o sentido da orde e da análise, e a consolidar hábitos de disciplina e estudo.

e) Competencias sociais e cívicas

As actividades de interpretación e práctica musical requiren por parte dos alumnos dun traballo cooperativo baseado na tolerancia, o respecto e a solidariedade. Con iso promóvese o desenvolvemento de habilidades sociais (autocontrol, autoestima e empatía, entre outras) para relacionarse cos demais, así como a toma de contacto cunha ampla variedade de músicas, de diferentes épocas, favorecendo a comprensión de distintas culturas e a valoración dos demais.

f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Coa interpretación musical poténciase a habilidade para planificar e xestionar proxectos e desenvólvense a perseveranza, a responsabilidade, a autonomía e a autoestima, fomentando deste xeito a confianza dos alumnos en si mesmos e o seu espírito emprendedor, innovador e crítico, incentivando a toma de decisións, o compromiso e a asunción de responsabilidades.

g) Conciencia e expresións culturais

A Música está relacionada de forma directa coa devandita competencia en todos os aspectos que a configuran, xa que fomenta a capacidade de comprender e valorar críticamente manifestacións musicais de diferentes culturas, épocas e estilos, a partir da audición e a análise musical e sociolóxica das mesmos, así como a adquisición de habilidades para expresar ideas, experiencias ou sentimentos de forma creativa, especialmente coa interpretación, a improvisación e a composición

6. Temas transversais

Os elementos transversais son un conxunto de coñecementos, hábitos, valores, etc., que deben entrar a formar parte do desenvolvemento de todas e cada unha das materias básicas en que se organiza o currículo. O Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, determina que en Educación Secundaria Obrigatoria, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias de cada etapa, estes elementos son:

- Comprensión lectora e expresión oral e escrita.
- Comunicación audiovisual.
- Uso das Tecnoloxías da Información e a comunicación.
- Emprendemento.
- Educación cívica e constitucional.

Todos estes elementos son susceptibles de ser traballados na área de Música. Como os referidos a comunicación audiovisual e novas tecnoloxías, emprendemento e educación cívica, xa se trataron noutros apartados da presente programación, centrarémonos na comprensión lectora e expresión oral e escrita. Desde a área de Música tentaremos fomentar o hábito e o gusto pola lectura e contribuír a mellorar a práctica da lectoescritura. Para iso, suxerimos a continuación, algunhas posibles medidas a adoptar para estimular o interese e o hábito da lectura e a capacidade de expresarse correctamente dos nosos alumnos.

- Uso da lectura comprensiva e expresiva como ferramenta de aprendizaxe en calquera tipo de textos.
- Colaboración con outros departamentos didácticos para a realización de unidades didácticas globalizadas cunha intención preferentemente comunicativa dirixida á estimulación da linguaxe oral comprensiva e expresivo.
- Participación nas actividades de animación á lectura que levan a cabo na biblioteca do centro.
- Recomendación de bibliografía musical específica como fonte para a realización de traballos da materia dos alumnos.
- Fomento do uso privado da lectura como un medio para satisfacer os intereses persoais no lecer e na relación con outras persoas e o uso da escritura como ferramenta de autor. Así, podemos analizar as letras de cancións de diferentes estilos musicais e referidas a diferentes experiencias e contextos (por exemplo: canción de autor, rap, pop, etc.) e animar aos nosos alumnos para crear as súas propias cancións.
- Utilización da linguaxe oral e das tecnoloxías da información e a comunicación como medios para fortalecer o resto dos ámbitos, ofrecendo aos alumnos a visión da lectura como unha fonte básica de coñecemento e enriquecemento.
- Realización de comentarios e críticas acerca de libros musicais e a súa difusión a través da web do centro.
- Realización de «contos musicais» mediante a sonorización e musicalización de relatos ou outros textos.
- Creación da ambientación musical para un recital de poesía.
- Potenciación, a través da lectura comunicativa, do comportamento ético e a construción social de valores de solidariedade, tolerancia, igualdade, respecto ás diferenzas e non discriminación.

Outros elementos que podemos traballar de forma transversal son:

- O desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.
- A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto aos homes e mulleres por igual, ás persoas con discapacidade e o rexeitamento á violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e consideración ás vítimas do terrorismo e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

- A programación docente debe comprender en todo caso a prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia, incluído o estudo do Holocausto xudeu como feito histórico. Evitaranse os comportamentos e contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación.
- Os currículos de Educación Secundaria Obrigatoria e Bacharelato incorporarán elementos curriculares relacionados co desenvolvemento sustentable e o medio ambiente, os riscos de explotación e abuso sexual, o abuso e malos tratos ás persoas con discapacidade, as situacións de risco derivadas da inadecuada utilización das Tecnoloxías da Información e a Comunicación, así como a protección ante emerxencias e catástrofes.
- As Administracións educativas incorporarán elementos curriculares e promoverán accións para a mellora da convivencia e a prevención dos accidentes de tráfico, co fin de que o alumnado coñeza os seus dereitos e deberes como usuario das vías, en calidade de peón, viaxeiro e condutor de bicicletas ou vehículos a motor, respecte as normas e sinais, e favorézase a convivencia, a tolerancia, a prudencia, o autocontrol, o diálogo e a empatía con actuacións adecuadas tendentes a evitar os accidentes de tráfico e as súas secuelas

7. Procedementos de Avaliación.

1. Faremos unha avaliación continua e diferenciada. Unha avaliación que estea presente en todos os momentos do ensino-aprendizaxe e que cada alumno vaia progresando ao seu propio ritmo.
2. Os criterios de avaliación serán fundamentalmente para valorar tanto o grao de adquisición das competencias básicas como o de consecución de obxectivos.
3. Estableceremos medidas de reforzo cando o proceso de avaliación continuo non sexa o adecuado, en calquera momento do curso, tan pronto como detectemos as dificultades e estarán dirixidas a garantir a adquisición de aprendizaxes imprescindibles para continuar o proceso educativo.
4. Teremos en conta os diferentes elementos do currículo.

Criterios de Cualificación

AVALIACIÓN CONTINUA.

-Probas escritas ou orais: Faranse dúas probas por avaliación (dous-tres temas por proba). Ponderación 80%.

-Traballo na caderno de clase. Ponderación 10%.

-Comportamento e actitude na aula. Ponderación 10%.

RECUPERACIÓN DUNHA AVALIACIÓN PARCIAL: Proba final de xuño na que os alumnos recuperaran as avaliacións avaliadas negativamente ó longo do curso coa mesma materia.

Ponderación 100%.

8.Organización e secuenciación dos contidos

Tal e como se indica explicitamente no Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro (B.Ou.E. 3 de xaneiro de 2015), polo que se establece o currículo básico da ESO, a materia de Música debe contribuír durante a Educación Secundaria Obrigatoria (ESO) a que o alumnado adquira tanto coñecementos como destrezas básicas que lle permitan adquirir unha cultura musical e un

desenvolvemento integral, a través do coñecemento do feito musical como manifestación cultural e histórica, cunha postura aberta, reflexiva e crítica.

Durante esta etapa perséguese asentar os coñecementos xa adquiridos, para ir construíndo curso a curso coñecementos e destrezas que permitan a alumnos ser cidadáns respectuosos consigo mesmos, cos demais e co material que utilizan ou que está á súa disposición, responsables, capaces de ter criterios propios e de non perder o interese que teñen desde o comezo da súa temperá actividade escolar por non deixar de aprender.

Seguindo a Recomendación 2006/962/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de decembro de 2006, este texto potencia a aprendizaxe por competencias, integradas en forma de actividades nas unidades didácticas que o desenvolven, propiciando a aprendizaxe significativa, á vez que integrado, dos contidos curriculares. Igualmente, en resposta á norma ministerial e das distintas Comunidades Autónomas, introdúcese no desenvolvemento dos textos, así como nas actividades para os alumnos, os elementos necesarios para a formalización dos logros a través dunha dobre vía: niveis de competencias convenientemente secuenciados, por curso, así como os correspondentes criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe avaliábeis, vinculados aos contidos programados, indicadores de calidade neste caso e expresados, de modo preceptivo, na nova Lei Orgánica.

No que se refire á organización de contidos, os catro bloques curriculares de Música están relacionados entre si, xa que comparten múltiples elementos, pero esta división fai máis abordable o seu estudo. Interpretación e creación integra a expresión instrumental, vocal e corporal coa improvisación e composición musical, o que permitirá aos estudantes participar da música dunha forma activa, como músicos. Escucha pretende crear a primeira actitude fundamental cara a esta arte e dotar ao alumnado das ferramentas básicas para gozar do mesmo a través da audición e comprensión do feito musical. Contextos musicais e culturais relaciona a música coa cultura e a historia, dá a coñecer o valor do patrimonio musical español e insignia a identificar o estilo e as características distintivas da música que delimitan cada un dos períodos históricos básicos. Música e tecnoloxías pretende abarcar o coñecemento e a práctica da interacción entre música e novas tecnoloxías; estes aspectos teñen especial importancia debido á proximidade que as tecnoloxías teñen na vida cotiá do alumnado de ESO, polo que se pretende xerar unha vinculación entre a linguaxe tecnolóxica que utilizan habitualmente e a música dentro da aula.

Respecto da secuenciación de contidos, na proposta deste proxecto tívose en conta, ademais do establecido polo currículo oficial, a realidade do alumno á que vai dirixido, entendendo por realidade, neste caso, a propia madurez da persoa, os coñecementos musicais previos e as inquietudes e gustos musicais que posúe. Así, nos contidos do primeiro apartado de cada unidade seleccionáronse audicións que, ao ser representativas dun determinado estilo e cultura musical, poden ser atractivas para o alumno. Os contidos das seccións de carácter práctico, e nos que se traballan aspectos referentes a linguaxe e interpretación musical, son unha continuación dos traballados con anterioridade e, por tanto, neste libro supoñen a culminación do proposto na secuenciación para esta etapa. Os contidos deste bloque tamén teñen en conta a madurez do alumnado deste curso, polo que propoñen a participación en proxectos musicais dentro e fóra da aula. Os contidos do Anexo unen a unha gran cantidade de recursos e actividades abordadas nas distintas unidades para fomentar a reflexión sobre o papel que xoga a música nas novas tecnoloxías e o uso que destas fan na vida cotiá dos alumnos, propoñendo actividades que utilizan programas de software de última xeración.

NIVEL: 1º BACHARELATO
ASIGNATURA: MUSICA. LINGUAXE E PRACTICA MUSICAL
PROFESOR/A (ES/AS): José Ramón Rodríguez Castellanos

1. Obxectivos

1. Destrezas musicais.

- Entoar cunha correcta emisión da voz, individual ou conxuntamente, unha melodía ou unha canción con acompañamento.
- Identificar e reproducir intervalos, modelos melódicos sinxelos, escalas ou acordes arpexiados a partir de diferentes alturas.
- Identificar e executar instrumentalmente ou vocalmente estruturas e patróns rítmicos ou melódicos simultáneos dunha obra breve ou dun fragmento, con ou sen cambio de compás, nun tempo establecido.

2. Audición comprensiva.

- Recoñecer autidivamente o pulso dunha obra ou dun fragmento, así como o acento periódico, e interiorizalo para manter durante breves períodos de silencio.
- Recoñecer auditivamente e describir con posterioridade as características das obras escoitadas ou interpretadas

3. A teoría musical.

- Coñecer e aplicar na lectura e na interpretación de partituras os termos e os signos relacionados co ritmo e coa expresión musical.
- Recoñecer nunha partitura os elementos básicos da linguaxe musical.

4. Creación e interpretación.

- Realizar exercicios psicomotores e improvisar estruturas rítmicas sobre un fragmento escoitado de maneira tanto individual como conxunta.
- Improvisar, individualmente ou colectivamente, breves melodías tonais ou modais, pequenas formas musicais partindo de premisas relativas a diferentes aspectos da linguaxe musical.
- Interpretar de memoria, individualmente ou conxuntamente, fragmentos de obras do repertorio seleccionados entre os propostos polo alumnado, valorando as achegas do grupo e desenvolvendo o espírito crítico.

- Improvisar ou compor e interpretar unha breve obra musical para unha melodía dada, que necesite a participación de varios executantes e incorporar movemento coreográfico, utilizando os coñecementos musicais adquiridos.

- Saber comportarse como espectador/a e intérprete, e controlar o medo escénico nas actuacións.

5. Tecnoloxías aplicadas ao son.

- Realizar traballos e exercicios aplicando as ferramentas que ofrecen as novas tecnoloxías.
- Crear pezas sonoras ou audiovisuais utilizando distintos sistemas de reprodución e gravación de son.

2. Contidos

1. Destrezas musicais.

- Utilización da voz, individual ou colectivamente, partindo do coñecemento do aparello fonador, o seu funcionamento, a respiración, a emisión, a articulación, a relaxación e a afinación.
- Interpretación vocal atendendo ás indicacións relativas á expresión, á dinámica, á agónica, á articulación dos sons e os seus ataques, e á ornamentación musical.

- Entoación individual e colectiva de escalas, intervalos melódicos, harmónicos, arpejos ou acordes.
- Interiorización do pulso.
- Interpretación instrumental atendendo ás indicacións relativas á expresión, á dinámica, á agónica, á ornamentación musical, e á articulación dos sons e dos seus ataques.
- Práctica da lectura articulada e da escritura tanto melódica como harmónica nas claves de sol e fa en cuarta, e da escritura tanto melódica como harmónica.
- Práctica de lectura de notas, sen clave, aténdose ao debuxo interválico.
- Práctica da lectura de obras musicais utilizando partituras.

2. Audición comprensiva.

- Percepción e identificación do pulso, dos acentos e dos compases binarios, ternarios e cuaternarios.

- Percepción, identificación e transcripción de fórmulas rítmicas básicas orixinadas polo pulso binario ou ternario.
- Percepción, identificación e transcripción de signos que modifican a duración, sínopes, anacruses, notas a contratempo, cambios de compás, grupos de valoración especial, equivalencias pulso-pulso e fracción-fracción, etc.
- Identificación auditiva das características morfolóxicas básicas das obras musicais, tanto as que teñen como fundamento a linguaxe da música culta como as que teñen como fundamento as linguaxes musicais contemporáneas, o jazz, a música tradicional, o rock, o flamenco e as músicas do mundo.
- Percepción, identificación auditiva e transcripción das escalas, funcións tonais-acordes maiores e menores, acordes de sétima dominante e de sétima diminuída, cadencias e os modos e intervalos fóra do concepto tonal.
- Recoñecemento comprensivo das texturas musicais e dos timbres instrumentais nas obras escoitadas ou interpretadas.
- Recoñecemento auditivo e transcripción dos esquemas rítmicos, das melodías, dos intervalos e dos fragmentos melódicos resultantes da combinación dos devanditos elementos.
- Reprodución vocal memorizada dos esquemas rítmicos, das melodías, dos intervalos e dos fragmentos melódicos resultantes da combinación dos devanditos elementos.
- Identificación de erros ou as diferenzas entre un fragmento escrito e un fragmento escoitado.
- Transcripción de esquemas harmónicos das obras escoitadas.

3. A teoría musical

- Coñecemento das grafías das fórmulas rítmicas, simultaneidade de ritmos, signos que modifican a duración, síncope, anacruse, notas a contratempo, os grupos de valoración especial contidos en un e varios pulsos, etc.
- Coñecemento das grafías e dos termos relativos á expresión musical, á dinámica, ao tempo, á agónica, á articulación musical e ao ataque dos sons.
- Aproximación ás grafías contemporáneas.
- Coñecemento das normas de escritura melódica.
- Coñecemento e comprensión dos ritmos característicos das danzas e das obras musicais.

- Coñecemento e comprensión de escalas, funcións tonais, intervalos, cadencias, acordes básicos e complementarios, tonalidade, modalidade e modulación.
- Coñecemento dos principais sistemas de cifraxa harmónica.
- Coñecemento da ornamentación musical.
- Comprensión do efecto que producen na música os sons da ornamentación e intensificación expresiva.
- Ámbito sonoro das claves e a súa relación entre si.

4. Creación e interpretación.

- Realización vocal ou instrumental de fórmulas rítmicas orixinadas polo pulso binario ou ternario e as súas variantes.
- Improvisación, tanto individual como colectiva, de breves melodías.
- Utilización das escalas e acordes máis habituais no sistema modal e tonal.
- Interpretación memorizada de obras ou fragmentos musicais vocais adecuados ao nivel, con ou sen acompañamento.

- Achegamento aos procesos compositivos máis habituais.
- Utilización da expresión corporal e o movemento corporal como complemento ao feito musical.
- Desenvolvemento da lateralidade a través da realización simultánea de diferentes ritmos básicos
- Participación activa na organización e na realización de actividades musicais desenvolvidas en diferentes contextos.
- Participación na organización e na realización de actividades con respecto e disposición para superar estereotipos e prexuízos, tomando conciencia, como parte dun grupo, do enriquecemento que se produce coas achegas das demais persoas.

5. Tecnoloxías aplicadas ao son.

- Fenómeno físico-harmónico; movemento ondulatorio; serie de Fourier.
- Características acústicas dos instrumentos: instrumentos transpositores e electrónicos; manipulación artificial do son.
- Fundamentos dos sistemas de afinación. Proporcións asociadas aos intervalos: consonancia e disonancia. Serie harmónica. Índices acústicos. Diapasón.
- Transmisión e amortecemento do son.
- Sinal analóxico e sinal dixital. Dixitalización do son analóxico.
- Síntese do son: mostraxe (samplers), filtros de frecuencias e multipistas.
- Hardware musical: computadores, tarxetas de son e conexións.
- Tipos de software musical: editores de partituras, secuenciadores, programas xeradores de acompañamentos e mesas de mesturas.
- Práctica dos sistemas de gravación analóxica ou dixital, de procesamento de sons de comunicación MIDI en interpretacións ou creacións propias.
- Uso da música con soporte electrónico en producións escénicas ou audiovisuais.
- Realización de sonorizacións a través da improvisación, a composición ou a selección musical de textos ou de imaxes.

3. Contidos Mínimos.

1. Utilización da voz, individual ou colectivamente, partindo do coñecemento do aparello fonador, o seu funcionamento, a respiración, a emisión, a articulación, a relaxación e a afinación.
2. Interpretación vocal atendendo ás indicacións relativas á expresión, á dinámica, á agónica, á articulación dos sons e os seus ataques, e á ornamentación musical.

3. Percepción e identificación do pulso, dos acentos e dos compases binarios, ternarios e cuaternarios.
4. Percepción, identificación e transcripción de fórmulas rítmicas básicas orixinadas polo pulso binario ou ternario.
5. Recoñecemento comprensivo das texturas musicais e dos timbres instrumentais nas obras escoitadas ou interpretadas.
6. Coñecemento das grafías das fórmulas rítmicas, simultaneidade de ritmos, signos que modifican a duración, síncope, anacruse, notas a contratempo, os grupos de valoración especial contidos en un e varios pulsos, etc.
7. Coñecemento das grafías e dos termos relativos á expresión musical, á dinámica, ao tempo, á agónica, á articulación musical e ao ataque dos sons.
8. Coñecemento das normas de escritura melódica.
9. Realización vocal ou instrumental de fórmulas rítmicas orixinadas polo pulso binario ou ternario e as súas variantes.
10. Participación activa na organización e na realización de actividades musicais desenvolvidas en diferentes contextos.
11. Características acústicas dos instrumentos: instrumentos transpositores e electrónicos; manipulación artificial do son.

4. Criterios de avaliación

1. Aplicar os coñecementos adquiridos para unha correcta posición e hixiene da voz, tanto na vida cotiá como en contextos de interpretación musical.

Con este criterio trátase de apreciar mediante probas e exercicios correctores a axeitada asimilación dos contidos da materia, tanto de forma individual como en grupo.

2. Recoñecer a estrutura dunha canción, a partir da partitura, do seu canto e da súa audición.

Mediante este criterio preténdese avaliar a capacidade para comprender a forma e a estrutura subyacente nunha canción concreta.

Ao mesmo tempo, trátase de avaliar se unha forma vocal concreta é recoñecida no seu contexto histórico e xeográfico concreto.

3. Distinguir na audición dunha canción ou forma musical as diferentes voces e/ou instrumentos.

Con este criterio poderase avaliar a capacidade do alumnado para distinguir o timbre e as tesituras das distintas voces, calquera que sexa a súa combinación.

4. Interpretar con acompañamento instrumental cancións de características e estilos diversos e recoñecer as diferenzas e/ou relacións entre elas, utilizando posteriormente, se se desexa, a partitura.

Con este criterio poderase valorar a capacidade para distinguir aspectos concretos, tanto do estilo, como da coloratura e do rexistro da voz, así como apertenza desa obra a unha determinada época, xeografía, xénero ou estilo.

5. Recoñecer aquelas características dunha forma vocal concreta que producen ou potencian determinados sentimentos e emocións.

Con este criterio preténdese que o alumnado sexa quen de coñecerse a si mesmo, a través das emocións que o configuran como ser humano, ao mesmo tempo que facilitarlle as ferramentas básicas para empregar ese coñecemento na súa construción e equilibrio emocional.

6. Realizar pequenos arranxos ou cancións, con ou sen acompañamento instrumental.

Con este criterio avaliarase o dominio básico que o alumnado teña sobre a linguaxe musical, así como o desenvolvemento da súa creatividade.

5. Estándares e resultados de aprendizaxe avaliáveis.

ESTÁNDARES	RESULTADOS AVALIABLES
Distingue e utiliza os elementos que se empregan na representación gráfica da música.	Distingue e utiliza os diferentes tipos de alteracións e aplícaas correctamente a nivel gráfico.
Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da	Interpreta adecuadamente as diferentes pezas rítmicas, vocais e instrumentais tanto a nivel individual como grupal.

lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.	
Explora e descobre as posibilidades da voz e os instrumentos e a súa evolución ao longo da historia da música.	Discrimina visualmente os principais tipos de instrumentos, coñecendo ademais os diferentes mecanismos e características que determinan o son destes.
Recoñece e sabe situar no espazo e no tempo músicas de diferentes culturas.	Coñece as características dos principais estilos musicais ó longo da historia
Mostra interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e goce persoal.	Distingue auditivamente os diferentes xéneros e características dos estilos musicais históricos
Relaciona as cuestións técnicas aprendidas vinculándoas aos períodos da historia da música correspondentes.	Mostra interese por coñecer a distintos tipos de música culta e popular Relaciona as cuestións técnicas aprendidas cos xéneros musicais máis importantes

6. Procedementos de Avaliación.

1. Faremos unha avaliación continua e diferenciada. Unha avaliación que estea presente en todos os momentos do ensino-aprendizaxe e que cada alumno vaia progresando ao seu propio ritmo.
2. Os criterios de avaliación serán fundamentalmente para valorar tanto o grao de adquisición das competencias básicas como o de consecución de obxectivos.
3. Estableceremos medidas de reforzo cando o proceso de avaliación continuo non sexa o adecuado, en calquera momento do curso, tan pronto como detectemos as dificultades e estarán dirixidas a garantir a adquisición de aprendizaxes imprescindibles para continuar o proceso educativo.
4. Teremos en conta os diferentes elementos do currículo.

Criterios de Cualificación

AVALIACIÓN CONTINUA.

-Probas escritas ou orais: Faranse dúas probas por avaliación (dous-tres temas por proba). Ponderación 80%.

-Traballo na caderno de clase. Ponderación 10%.

-Comportamento e actitude na aula. Ponderación 10%.

RECUPERACIÓN DUNHA AVALIACIÓN PARCIAL: Proba final de xuño na que os alumnos recuperaran as avaliacións avaliadas negativamente ó longo do curso coa mesma materia.

NIVEL: 2º BACHARELATO
ASIGNATURA: HISTORIA DA MÚSICA E A DANZA
PROFESOR/A (ES/AS): José Ramón Rodríguez Castellanos

Ponderación 100%.

APRENDIZAXES AVALIABLES

Bloque 1: Percepción, análise e documentación.

Contidos:

Escoita e visionado de obras de música e danza representativas de cada período, apreciando as súas características estéticas e estilísticas.

Elaboración de argumentacións e xuízos persoais, utilizando o léxico e a terminoloxía específica, tanto de forma oral como escrita, sobre obras e textos relacionados coa música ou a danza, coas correntes estéticas ou cos autores.

Elaboración de valoracións estéticas propias sobre autores e obras, interrelacionando a música e a danza co seu contexto e utilizando a información procedente de diversas fontes, incluídas as tecnolóxicas.

A obra artística no seu contexto histórico.

Función social da música e a danza e os artistas nas diferentes épocas.

A evolución da partitura como elemento para a análise e identificación estilística dos distintos períodos da historia da música.

Criterios de avaliación

1. Expresar xuízos persoais mediante unha análise estética ou un comentario crítico a partir da audición ou visionado dunha obra determinada, considerando aspectos técnicos, expresivos e interpretativos, utilizando os coñecementos adquiridos e a terminoloxía apropiada.

2. Situar cronoloxicamente unha obra, tras a súa escoita ou visionado, ou comparar obras de similares características, representativas dos principais estilos ou escolas, sinalando semellanzas e diferenzas entre elas.

3. Identificar as circunstancias culturais ou sociolóxicas que poidan incidir no desenvolvemento evolutivo das distintas épocas estilos ou autores máis representativos da historia da música e da danza.

4. Analizar textos relativos á música ou á danza.

5. Explicar, a partir dun exemplo proposto, a través dunha análise ou comentario, a utilización da música e da danza como soporte dun texto literario ou como medio de intensificación dramática en óperas, ballet, cinema ou teatro.

6. Elaborar traballos de investigación, individuais ou en grupo, sobre algún aspecto determinado e relativo á música, a danza, a literatura ou a estética da arte de calquera época, actual ou pasada

Estándares de aprendizaxe avaliáveis:

1.1. Realiza desde unha perspectiva persoal unha valoración estética e crítica dunha obra concreta, ou dunha interpretación da mesma.

1.2. Domina o vocabulario e a terminoloxía científica aplicados á música e á danza.

1.3. Consulta e contrasta as fontes de información adecuadas para a elaboración dos comentarios.

2.1. Identifica e sitúa cronoloxicamente os diferentes períodos da historia da música e da danza.

2.2. Coñece e explica as principais características dos estilos, os xéneros ou as escolas, distinguindo as diferenzas existentes entre varias obras

2.3. Contextualiza a obra no seu momento histórico e/ou estilístico.

3.1 Comprende e explica a complexidade do fenómeno artístico extraendo conclusións propias en base aos coñecementos adquiridos na materia.

3.2. Entende e explica a función das obras, a influencia na sociedade e noutras disciplinas artísticas no momento da súa creación.

3.3. Comprende e describe o proceso creativo de músicos e coreógrafos.

4.1. Describe as formulacións plasmadas polo autor do texto e relaciónaos coas correntes estéticas e estilísticas dunha época concreta.

4.2. Elabora análise de texto de maneira ordenada e metódica, sintetizando as ideas, distinguindo a información principal da secundaria usando un vocabulario técnico acorde.

5.1. Comprende e explica o papel da música e da danza e a maneira en que se relaciona con outras artes para configurar xunto a elas unha obra artística total.

5.2. Explica a utilización que se fixo da música nunha situación concreta.

5.3. Selecciona pezas musicais para sonorizar ou ambientar situacións artísticas concretas.

6.1. Transmite certeza e seguridade na comunicación das ideas, así como dominio do tema de investigación.

6.2 Selecciona correctamente os temas obxecto de investigación, establecendo prioridades e superando os obstáculos que vaian xurdindo con creatividade.

6.3. Asume con responsabilidade o seu papel no traballo en grupo, tomando as decisións pertinentes.

6.4. Expón as súas reflexións sobre o proceso de investigación e elabora conclusións sobre o procedemento establecido, a repartición do traballo, as conclusións obtidas e unha posible continuación da investigación, facendo explícitas as súas impresións persoais sobre a experiencia.

6.5. Expón de maneira precisa e ordenada, os resultados do seu traballo de investigación, citando as fontes consultadas.

6.6. Utiliza as novas tecnoloxías da información e da comunicación, así como os distintos medios e soportes técnicos

Bloque 2. A música e a danza da Antigüedad á Idade Media

Contidos

A música e a danza da Antigüedad á Idade Media e o seu contexto histórico: As orixes da música e a danza. Manifestacións nas civilizacións.

A música monódica medieval: o canto gregoriano.

A lírica trovadoresca en España.

Os comezos da polifonía, Ars Antiqua e Ars Nova.

Criterios de avaliación:

1. Identificar, a través da audición ou do visionado, obras da idade antiga e medieval e describir os seus trazos máis característicos, xustificando a súa pertenza a este período histórico.
2. Interrelacionar a historia da música e da danza na idade antiga e medieval, así como as súas obras máis significativas, con outros aspectos da cultura, o contexto histórico e a sociedade do mesmo período.

Estándares de aprendizaxe avaliáveis

1.1. Capta e describe o carácter, o xénero, as características estéticas e os trazos estilísticos máis importantes das obras propostas.

1.2. Coñece e describe as obras e os autores máis representativos deste período.

2.1. Analiza a complexidade de circunstancias que, pola súa importancia, determinen o desenvolvemento dunha época, un estilo ou un autor determinado, establecendo xuízos críticos.

Bloque 3. A música e a danza no Renacemento

Contidos

O Renacemento e o seu contexto histórico: Características da música renacentista.

Importancia da música vocal relixiosa: formas e representantes.

Formas vocais profanas.

A música instrumental.

Os instrumentos e as danzas cortesás.

Nacemento do Ballet.

Criterios de Avaliación

1. Identificar, a través da audición ou do visionado, obras do Renacemento e describir os seus trazos máis característicos, xustificando a súa pertenza a este período histórico.

2. Interrelacionar a historia da música e da danza do Renacemento, así como as súas obras máis significativas, con outros aspectos da cultura, o contexto histórico e a sociedade do mesmo período.

Estándares de Aprendizaxe Avaliables

1.1. Capta e describe o carácter, o xénero, as características estéticas e os trazos estilísticos máis importantes das obras propostas.

1.2. Coñece e describe as obras e os autores máis representativos deste período.

2.1. Analiza a complexidade de circunstancias que, pola súa importancia, determinen o desenvolvemento dunha época, un estilo ou un autor determinado, establecendo xuízos críticos.

Bloque 4. A música e a danza no Barroco

Contidos

O Barroco e o seu contexto histórico: Características da música barroca.

Evolución da linguaxe expresiva.

Formas da música vocal profana e relixiosa.

Principais representantes. Instrumentos e formas instrumentais.

O nacemento da ópera.

Danzas cortesás.

Ballet de Cour: Lully.

A Comedia-ballet.

A música escénica: ballet e ópera.

Criterios de Avaliación

1. Identificar, a través da audición ou do visionado, obras do Barroco e describir os seus trazos máis característicos, xustificando a súa pertenza a este período histórico.

2. Interrelacionar a historia da música e da danza do Barroco, así como as súas obras máis significativas, con outros aspectos da cultura, o contexto histórico e a sociedade do mesmo período.

Estándares de Aprendizaxe Avaliables

1.1. Capta e describe o carácter, o xénero, as características estéticas e os trazos estilísticos máis importantes das obras propostas.

1.2. Coñece e describe as obras e os autores máis representativos deste período.

2.1. Analiza a complexidade de circunstancias que, pola súa importancia, determinen o desenvolvemento dunha época, un estilo ou un autor determinado, establecendo xuízos críticos.

Bloque 5. A música e a danza no Clasicismo

Contidos

O Clasicismo e o seu contexto histórico: Estilo Galante e a Escola de Mannheim.

Música vocal: a reforma de Gluck, Opera bufa e Opera seria.

Desenvolvemento da música sinfónica: Haydn, Mozart e Beethoven.

Música de cámara.

Ballet de acción.

Novos aspectos do espectáculo.

Criterios de avaliación

1. Identificar, a través da audición ou do visionado, obras do Clasicismo e describir os seus trazos máis característicos, xustificando a súa pertenza a este período histórico.
2. Interrelacionar a historia da música e da danza do Clasicismo, así como as súas obras máis significativas, con outros aspectos da cultura, o contexto histórico e a sociedade do mesmo período.

Estándares de Aprendizaxe Avaliables

- 1.1. Capta e describe o carácter, o xénero, as características estéticas e os trazos estilísticos máis importantes das obras propostas.
- 1.2. Coñece e describe as obras e os autores máis representativos deste período.
- 2.1. Analiza a complexidade de circunstancias que, pola súa importancia, determinen o desenvolvemento dunha época, un estilo ou un autor determinado, establecendo xuízos críticos

Bloque 6. A música e a danza no Romanticismo, no Nacionalismo e no Post-Romanticismo

Contidos

O Romanticismo, o Nacionalismo e o Post-Romanticismo e o seu contexto histórico: Características da música do século XIX.

A influencia da literatura na música.

Formas sinfónicas. Sinfonía, concerto e música programática.

O lied. Pequenas formas instrumentais.

O piano romántico.

A ópera romántica: G. Rossini, G. Verdi e R. Wagner.

O ballet romántico. Transición ao ballet académico.

Ballet académico.

Música e danzas de salón.

Antecedentes da música do século XX: Nacionalismos.

A música escénica española.

Criterios de Avaliación

1. Identificar, a través da audición ou do visionado, obras do Romanticismo, o Nacionalismo e o Post-Romanticismo e describir os seus trazos máis característicos, xustificando a súa pertenza a este período histórico.
2. Interrelacionar a historia da música e da danza en Romanticismo, o Nacionalismo e o Post-Romanticismo, así como as súas obras máis significativas, con outros aspectos da cultura, o contexto histórico e a sociedade do mesmo período.

Estándares de Aprendizaxe Avaliables

- 1.1. Capta e describe o carácter, o xénero, as características estéticas e os trazos estilísticos máis importantes das obras propostas.
- 1.2. Coñece e describe as obras e os autores máis representativos deste período.
- 2.1. Analiza a complexidade de circunstancias que, pola súa importancia, determinen o desenvolvemento dunha época, un estilo ou un autor determinado, establecendo xuízos críticos.

Bloque 7. Primeiras tendencias modernas

Contidos

Primeiras tendencias modernas e o seu contexto histórico: Cambios na linguaxe musical.

Evolución dos instrumentos.

O Impresionismo.

Schoenberg: do atonalismo ao dodecafonismo.

Neoclasicismo.

Stravinski e os ballets rusos de Diaghilev.

A música utilitaria.

O nacionalismo en España. Xeración do 98: Manuel de Falla. Xeración do 27.

Teatro musical europeo e americano a comezos do século XX.

Orixe e desenvolvemento da música de Jazz.

Criterios de Avaliación

1. Identificar, a través da audición ou do visionado, obras do Impresionismo, Expresionismo e outros movementos da primeira metade do século XX e describir os seus trazos máis característicos, xustificando a súa pertenza a este período histórico.

2. Interrelacionar a historia da música e da danza da primeira metade do século XX, así como os seus movementos artísticos e obras máis significativas, con outros aspectos da cultura, o contexto histórico e a sociedade do mesmo período.

Estándares de Aprendizaxe Avaliables

1.1. Capta e describe o carácter, o xénero, as características estéticas e os trazos estilísticos máis importantes das obras propostas. 1.2. Coñece e describe as obras e os autores máis representativos deste período.

2.1. Analiza a complexidade de circunstancias que, pola súa importancia, determinen o desenvolvemento dunha época, un estilo ou un autor determinado, establecendo xuízos críticos.

Bloque 8. Música e danza na segunda metade do Século XX

Contidos

Música e danza na segunda metade do século XX e comezos do século XXI e o seu contexto histórico: O Serialismo Integral en Europa e América.

Indeterminación e aleatoriedad.

Novas grafías musicais.

Música electroacústica e música concreta.

Postserialismo: música estocástica, minimalismo, música actual.

A música de vangarda española: a Xeración deI 51.

Os novos instrumentos e a tecnoloxía aplicada á música.

A danza contemporánea.

Música e corpo humano. Maurice Béjart.

A danza contemporánea en Francia desde Roland Petit.

A danza en España.

A música popular urbana: pop, rock e últimas tendencias.

O cante e baile flamenco.

A importancia da música cinematográfica, publicitaria e de ambientación.

A danza no cinema.

Aplicación das tecnoloxías escenográficas en música e danza

Criterios de Avaliación

1. Identificar, a través da audición ou do visionado, obras pertencentes aos movementos estilísticos da segunda metade do século XX e describir os seus trazos máis característicos, xustificando a súa pertenza a este período histórico

2. Interrelacionar a historia da música e da danza da segunda metade do século XX, así como os seus movementos artísticos e obras máis significativas, con outros aspectos da cultura, o contexto histórico e a sociedade do mesmo período.

Estándares de Aprendizaxe Avaliables

1.1. Capta e describe o carácter, o xénero, as características estéticas e os trazos estilísticos máis importantes das obras propostas. 1.2. Coñece e describe as obras e os autores máis representativos deste período

2.1. Analiza a complexidade de circunstancias que, pola súa importancia, determinen o desenvolvemento dunha época, un estilo ou un autor determinado, establecendo xuízos críticos.

Bloque 9. A música tradicional no mundo

Contidos

A música tradicional no mundo.

A música exótica, étnica, folclórica, popular.

Estilos de canto, melodías, escalas, texturas, ritmos.

Organología.

Valores estéticos da tradición non occidental.

Criterios de Avaliación

1. Identificar, a través da audición ou do visionado, obras da música tradicional, describindo os seus trazos máis característicos e distinguindo diferentes estilos, estéticas e usos.

Estándares de aprendizaxe avaliáveis

1.1. Coñece e describe as principais características da música e a danza tradicional, distinguindo diferentes estilos de canto, melodías, escalas, texturas e ritmos.

ESTRATEGIAS E INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN DAS APRENDIZAXES DO ALUMNADO E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación: O exame escrito formará parte do instrumento de avaliación das aprendizaxes. Realizarase un exame cada dous temas O exame que supoñerá o 70% da nota dividirase en catro apartados:

- 1º.- Desenvolvemento temático dalgún dos apartados dos temas.30%
- 2º.- Análise de audición correspondente das unidades obxecto de exame 30%
- 3º.- Análise dun fragmento de partitura dunha obra significativa do período correspondente.30%

4º.- Análise dun texto da época que se avalíe.10%

Valorarase a presentación do exame podendo subir ata 0,5 puntos. As faltas de ortografía restarán 0,1 puntos.

O outro 30% da nota virá dado por:

Traballos individuais 15%

Traballos grupais: (inclúense aquí os powerpoint, deseño de coreografías de danzas históricas): 15% Neste apartado farase especial énfase á evolución que o alumno teña das súas destrezas comunicativas tanto orais como de coordinación corporal. Ao final de cada trimestre realizarase as correspondentes avaliacións que poden vir xa determinadas na nota de avaliación se dese tempo.

Criterios de Avaliación:

1. Expresar xuízos persoais mediante unha análise estética ou un comentario crítico a partir da audición ou visionado dunha obra determinada, considerando aspectos técnicos, expresivos e interpretativos, utilizando os coñecementos adquiridos e a terminoloxía apropiada.

2. Situar cronoloxicamente unha obra, tras a súa escoita ou visionado, ou comparar obras de similares características, representativas dos principais estilos ou escolas, sinalando semellanzas e diferenzas entre elas.

3. Identificar as circunstancias culturais ou sociolóxicas que poidan incidir no desenvolvemento evolutivo das distintas épocas estilos ou autores máis representativos da historia da música e da danza.

4. Analizar textos relativos á música ou á danza.

5. Explicar, a partir dun exemplo proposto, a través dunha análise ou comentario, a utilización da música e da danza como soporte dun texto literario ou como medio de intensificación dramática en óperas, ballet, cinema ou teatro.

6. Elaborar traballos de investigación, individuais ou en grupo, sobre algún aspecto determinado e relativo á música, a danza, a literatura ou a estética da arte de calquera época, actual ou pasada

Os estándares de aprendizaxe que se consideran básicos son:

1.1. Capta e describe o carácter, o xénero, as características estéticas e os trazos estilísticos máis importantes das obras propostas.

1.2. Coñece e describe as obras e os autores máis representativos deste período.

2.1. Analiza a complexidade de circunstancias que, pola súa importancia, determinen o desenvolvemento dunha época, un estilo ou un autor determinado, establecendo xuízos críticos. Para estes estándares comúns dos bloques 2 ao 8 e o 1.1 do bloque 9, sérvennos como eixo vertebrador avaliador os establecidos no bloque 1 porque veñen desenvolvidos de forma completa e agrúpanse nos 3 anteriormente sintetizados:

1.1. Realiza desde unha perspectiva persoal unha valoración estética e crítica dunha obra concreta, ou dunha interpretación da mesma.

1.2. Domina o vocabulario e a terminoloxía científica aplicados á música e á danza.

1.3. Consulta e contrasta as fontes de información adecuadas para a elaboración dos comentarios.

2.1. Identifica e sitúa cronoloxicamente os diferentes períodos da historia da música e da danza.

2.2. Coñece e explica as principais características dos estilos, os xéneros ou as escolas, distinguindo as diferenzas existentes entre varias obras

2.3. Contextualiza a obra no seu momento histórico e/ou estilístico.

3.1 Comprende e explica a complexidade do fenómeno artístico extraendo conclusións propias en base aos coñecementos adquiridos na materia.

3.2. Entende e explica a función das obras, a influencia na sociedade e noutras disciplinas artísticas no momento da súa creación.

3.3. Comprende e describe o proceso creativo de músicos e coreógrafos.

4.1. Describe as formulacións plasmadas polo autor do texto e relaciónaos coas correntes estéticas e estilísticas dunha época concreta.

4.2. Elabora análise de texto de maneira ordenada e metódica, sintetizando as ideas, distinguindo a información principal da secundaria usando un vocabulario técnico acorde.

5.1. Comprende e explica o papel da música e da danza e a maneira en que se relaciona con outras artes para configurar xunto a elas unha obra artística total.

5.2. Explica a utilización que se fixo da música nunha situación concreta.

5.3. Selecciona pezas musicais para sonorizar ou ambientar situacións artísticas concretas.

6.1. Transmite certeza e seguridade na comunicación das ideas, así como dominio do tema de investigación.

6.2 Selecciona correctamente os temas obxecto de investigación, establecendo prioridades e superando os obstáculos que vaian xurdindo con creatividade.

6.3. Asume con responsabilidade o seu papel no traballo en grupo, tomando as decisións pertinentes.

6.4. Expón as súas reflexións sobre o proceso de investigación e elabora conclusións sobre o procedemento establecido, a repartición do traballo, as conclusións obtidas e unha posible continuación da investigación, facendo explícitas as súas impresións persoais sobre a experiencia.

6.5. Expón de maneira precisa e ordenada, os resultados do seu traballo de investigación, citando as fontes consultadas.

6.6. Utiliza as novas tecnoloxías da información e da comunicación, así como os distintos medios e soportes técnicos